

C/2023/418

23.11.2023

P9_TA(2023)0068

Charakterystyka energetyczna budynków (wersja przekształcona)

Poprawki przyjęte przez Parlament Europejski w dniu 14 marca 2023 r. w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (wersja przekształcona) (COM(2021)0802 – C9-0469/2021 – 2021/0426(COD))⁽¹⁾

(Zwykła procedura ustawodawcza – przekształcenie)

[Poprawka 1, o ile nie wskazano inaczej]

(C/2023/418)

POPRAWKI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO (*)

do wniosku Komisji

2021/0426(COD)

Wniosek

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (wersja przekształcona)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 194 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Dyrektywa 2010/31/UE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽⁴⁾ została kilkakrotnie znacząco zmieniona. Ze względu na konieczność dalszych zmian, dla zachowania przejrzystości dyrektywa ta powinna zostać przekształcona.

(¹) Sprawa została odesłana do komisji właściwej w celu przeprowadzenia negocjacji międzyinstytucjonalnych na podstawie art. 59 ust. 4 akapit czwarty Regulaminu (A9-0033/2023).

(*) Poprawki: tekst nowy lub zmieniony został zaznaczony kursywą i wytłuszczonym drukiem; symbol ■ sygnalizuje skreślenia.

(¹) Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

(²) Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

(³) **Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia ... (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia ...**

(⁴) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (Dz.U. L 153 z 18.6.2010, s. 13).

- (2) Na podstawie porozumienia paryskiego, przyjętego w grudniu 2015 r. na podstawie Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC), jego strony zgodziły się utrzymać wzrost średniej temperatury na świecie znacznie poniżej 2 °C w stosunku do poziomu sprzed epoki przemysłowej oraz kontynuować starania na rzecz ograniczenia wzrostu temperatury do 1,5 °C w stosunku do poziomu sprzed epoki przemysłowej. **W listopadzie 2021 r. strony paktu klimatycznego z Glasgow potwierdziły, że utrzymanie wzrostu średniej temperatury na świecie do 1,5 °C powyżej poziomów sprzed epoki przemysłowej znacznie zmniejszyłoby zagrożenia i skutki związane ze zmianą klimatu, oraz podjęły się wzmocnienia swoich celów na rok 2030 do końca 2022 r.** Osiągnięcie celów porozumienia paryskiego leży u podstaw komunikatu Komisji pt. „Europejski Zielony Ład” z dnia 11 grudnia 2019 r.⁽⁵⁾ UE zobowiązała się w nim do zmniejszenia emisji netto gazów cieplarnianych w całej gospodarce Unii o co najmniej 55 % do roku 2030 w stosunku do poziomów z 1990 r. w ramach zaktualizowanego, ustalonego na poziomie krajowym wkładu, przedłożonego Sekretariatowi UNFCCC w dniu 17 grudnia 2020 r.
- (3) Jak zapowiedziano w Zielonym Ładzie, w dniu 14 października 2020 r. Komisja przedstawiła swoją inicjatywę „Fala renowacji”⁽⁶⁾. Zawiera ona plan działania obejmujący konkretne środki regulacyjne, finansowe i wspomagające, mające na celu co najmniej podwojenie rocznego wskaźnika renowacji energetycznej budynków do 2030 r. i wspieranie gruntownych renowacji **w ponad 35 mln budynków i utworzenie do 160 000 miejsc pracy w sektorze budowlanym**. Przegląd dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków jest konieczny jako jedno z narzędzi realizacji celów inicjatywy „Fala renowacji”. Przyczyni się również do realizacji celów nowego europejskiego Bauhausu i europejskiej misji w zakresie neutralnych dla klimatu i inteligentnych miast **oraz powinien podążać ścieżką wyznaczoną przez inicjatywę nowego europejskiego Bauhausu jako wcześniejszego etapu inicjatywy „Fala renowacji”**. Inicjatywa nowego europejskiego Bauhausu ma z założenia sprzyjać **bardziej integracyjnemu społeczeństwu, promując dobrostan wszystkich zgodnie z przesłankami historycznego Bauhausu, co przyczyniło się do włączenia społecznego i dobrobytu obywateli, w szczególności społeczności robotniczych**. **Poprzez ułatwianie szkoleń, tworzenie sieci i wydawanie wytycznych architektom, artystom, studentom, inżynierom i projektantom zgodnie z zasadami zrównoważoności, estetyki i inkluzywności, inicjatywa nowego europejskiego Bauhausu może umożliwić władzom lokalnym opracowanie innowacyjnych i kulturowych rozwiązań w celu stworzenia bardziej zrównoważonego środowiska zbudowanego**. Państwa członkowskie **powinny wspierać projekty inicjatyw nowego europejskiego Bauhausu, które wzbogacają kulturowy i zbudowany krajobraz regionów w całej Europie oraz pomagają lokalnym obszarom i społecznościom w osiągnięciu celów klimatycznych Unii**.
- (4) W rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119⁽⁷⁾ („Europejskie prawo o klimacie”) zapisano w **prawie Unii** cel osiągnięcia neutralności klimatycznej w całej gospodarce **najpóźniej** do 2050 r. oraz ustanowiono wiążące zobowiązanie Unii do ograniczenia emisji netto gazów cieplarnianych (emisje po odliczeniu pochłaniania) do roku 2030 o co najmniej 55 % w porównaniu z poziomami z 1990 r.
- (5) Pakiet legislacyjny „Gotowi na 55” zapowiedziany w programie prac Komisji na 2021 r. ma na celu realizację tych dążeń. Obejmuje on szereg obszarów polityki, w tym: efektywność energetyczną, energię ze źródeł odnawialnych, użytkowanie gruntów, zmianę użytkowania gruntów i leśnictwo, opodatkowanie energii, wspólny wysiłek redukcyjny, handel uprawnieniami do emisji i infrastrukturę paliw alternatywnych. Przegląd dyrektywy 2010/31/UE stanowi integralną część tego pakietu. **W komunikacie Komisji z 18 maja 2022 r. zatytułowanym „Plan REPowerEU” dokonano przeglądu kluczowych przepisów pakietu legislacyjnego „Gotowi na 55” w świetle aktualnego kontekstu geopolitycznego, wymagającego zmiany ram politycznych oraz nowych wniosków ustawodawczych i ukierunkowanych zaleceń w celu aktualizacji celów, w szczególności poprzez zwiększenie ambicji w odniesieniu do efektywności energetycznej i oszczędności energii oraz większej suwerenności energetycznej, przy jednoczesnym odejściu od paliw kopalnych**. W komunikacie tym zachęcono również państwa członkowskie **do rozważenia środków podatkowych, w tym ulg podatkowych związanych z oszczędnościami energii, aby dostarczyć zachęt do oszczędzania energii i ograniczyć wykorzystanie paliw kopalnych**.

⁽⁵⁾ Europejski Zielony Ład, COM(2019) 640 final.

⁽⁶⁾ Fala renowacji na potrzeby Europy – ekologizacja budynków, tworzenie miejsc pracy, poprawa jakości życia, COM(2020) 662 final.

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmiany rozporządzeń (WE) nr 401/2009 i (UE) 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie) (Dz.U. L 243 z 9.7.2021, s. 1).

- (5a) **Przegląd dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków powinien być spójny z innymi wnioskami wchodzącymi w skład pakietu legislacyjnego „Gotowi na 55”, takimi jak proponowane zmiany dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2003/87/WE ⁽⁸⁾, 2012/27/UE ⁽⁹⁾, (UE) 2014/94/UE ⁽¹⁰⁾ i 2018/2001 ⁽¹¹⁾.**
- (5b) **Renowacja zabytków powinna być zawsze prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami dotyczącymi ochrony zabytków, międzynarodowymi standardami konserwatorskimi, w tym Kartą konserwacji i restauracji zabytków i miejsc zabytkowych przyjętą w 1964 r. w Wenecji, oraz oryginalną architekturą danych zabytków.**
- (5c) **W przypadku budynków, które mają wartość historyczną lub architektoniczną, ale nie są oficjalnie chronione, państwa członkowskie powinny określić kryteria stosowania najwyższej klasy charakterystyki energetycznej, która jest wykonalna pod względem technicznym, funkcjonalnym i ekonomicznym, przy jednoczesnym zachowaniu charakteru budynku.**
- (6) **Budynki odpowiadają za 40 % zużycia energii końcowej w Unii i za 36 % jej emisji gazów cieplarnianych związanych z energią, a jednocześnie 75 % budynków w Unii jest nadal nieefektywnych energetycznie. Gaz ziemny odgrywa największą rolę w ogrzewaniu budynków, odpowiadając za około 42 % energii wykorzystywanej do ogrzewania pomieszczeń w sektorze mieszkaniowym. Ropa naftowa jest drugim co do ważności paliwem kopalnym do celów grzewczych (14 %), natomiast węgiel odpowiada za około 3 %. Dlatego ograniczenie zużycia energii, zgodnie z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim” **■**, wdrażaną zgodnie z zaleceniem Komisji (UE) 2021/1749 ⁽¹²⁾ oraz wykorzystywanie energii ze źródeł odnawialnych w sektorze budynków stanowią istotne działania konieczne do ograniczenia **■** emisji gazów cieplarnianych i ubóstwa energetycznego w Unii. Mniejsze zużycie energii oraz zwiększone wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych, zwłaszcza energii słonecznej, mają również do odegrania **kluczową rolę** jeżeli chodzi o ograniczenie uzależnienia energetycznego Unii **od paliw kopalnych w ogóle, a w szczególności od ich importu**, zwiększenie bezpieczeństwa dostaw energii **zgodnie z celami określonymi w planie REPowerEU, integrację systemu energetycznego, przyczynianie się do wydajności systemu**, wspieranie rozwoju technicznego, a także tworzenie możliwości zatrudnienia i rozwoju regionalnego, zwłaszcza na wsiach, obszarach wiejskich i w społecznościach niepołączonych do sieci elektrycznej.**
- (6a) **Poprawa efektywności energetycznej i charakterystyki energetycznej budynków poprzez gruntowną renowację przynosi ogromne korzyści społeczne, gospodarcze i środowiskowe. Ponadto efektywność energetyczna jest najbezpieczniejszą i najbardziej racjonalną pod względem kosztów metodą pozwalającą zmniejszyć zależność Unii od importu energii i złagodzić negatywne skutki wysokich cen energii. Inwestycje w efektywność energetyczną powinny mieć wysoki priorytet zarówno na poziomie prywatnym, jak i publicznym.**
- (6b) **W celu zadbania o to, by wszyscy obywatele odnosili korzyści z poprawy charakterystyki energetycznej budynków i związanych z tym korzyści w zakresie jakości życia, środowiska, gospodarki i zdrowia, należy wprowadzić odpowiednie ramy regulacyjne, finansowe i doradcze wspierające renowacje budynków. Szczególną uwagę należy zwrócić na gospodarstwa domowe znajdujące się w trudnej sytuacji i o średnich dochodach, ponieważ często mieszkają one w budynkach o najgorszej charakterystyce energetycznej, zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.**
- (6c) **Wprowadzenie minimalnych norm charakterystyki energetycznej, wraz z zabezpieczeniami społecznymi i gwarancjami finansowymi, ma na celu poprawę jakości życia gospodarstw znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji i najuboższych obywateli.**

⁽⁸⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/87/WE z dnia 13 października 2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych w Unii oraz zmieniająca dyrektywę Rady 96/61/WE (Dz.U. L 275 z 25.10.2003, s. 32).

⁽⁹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE (Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 1).

⁽¹⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/94/UE z dnia 22 października 2014 r. w sprawie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych (Dz.U. L 307 z 28.10.2014, s. 1).

⁽¹¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).

⁽¹²⁾ Zalecenie Komisji (UE) 2021/1749 z 28 września 2021 r. w sprawie zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”: od zasad do praktyki – wytyczne i przykłady dotyczące jej wdrażania w procesie podejmowania decyzji w sektorze energetycznym i w innych sektorach (Dz.U. L 350 z 4.10.2021, s. 9).

- (6d) *Na obszarach wiejskich w całej Unii istnieje potencjał dla wytwarzania energii odnawialnej, która pomaga zmniejszyć emisje gazów cieplarnianych i jest opłacalna w zasilaniu i ogrzewaniu obszarów niepodłączonych do sieci, przy jednoczesnym zmniejszeniu uzależnienia od importu i zamknięcia infrastrukturalnego, a także przyczynia się do łagodzenia skutków zmian klimatu i do poprawy jakości powietrza.*
- (7) Budynki oraz **elementy i materiały budowlane** odpowiadają za emisje gazów cieplarnianych przed okresem eksploatacji, w jego trakcie i po jego zakończeniu. **Należy zatem stopniowo uwzględniać emisje w całym cyklu życia budynków, zgodnie z unijną metodologią, która ma zostać ustanowiona przez Komisję, począwszy od nowych budynków, a następnie budynków poddawanych renowacji, w odniesieniu do których państwa członkowskie powinny ustanowić cele w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych w całym cyklu życia zgodnie z tą metodologią unijną.** Budynki są ważnym bankiem materiałów, ponieważ przez wiele dziesięcioleci deponuje się w nich zasoby, a sposób ich projektowania ma duży wpływ na emisje w całym cyklu życia zarówno w przypadku nowych budynków, jak i renowacji. Charakterystyka całego cyklu życia budynków powinna być brana pod uwagę nie tylko w przypadku nowych budynków, ale również w renowacjach dzięki włączeniu **strategii i celów** redukcji emisji gazów cieplarnianych w całym cyklu życia budynków do planów renowacji budynków, sporządzanych przez państwa członkowskie.
- (7a) *Należy zapewnić powiązanie z zasadami gospodarki o obiegu zamkniętym i czołową rolę inicjatywy nowego europejskiego Bauhausu, której celem jest promowanie bardziej zamkniętego obiegu w środowisku zbudowanym przez przedkładanie renowacji i adaptacyjnego ponownego użycia nad rozbiórkę i budowanie nowych budynków, w stosownych przypadkach.*
- (7b) *Wprowadzenie wymogów dotyczących emisji w całym cyklu życia zachęci do innowacji przemysłowych i tworzenia wartości, na przykład poprzez zwiększenie wykorzystania materiałów użytkowanych w obiegu zamkniętym i naturalnych.*
- (7c) *Kluczowe znaczenie ma promowanie i włączenie wykorzystania bardziej zrównoważonych materiałów budowlanych, w szczególności materiałów pochodzenia biologicznego i geologicznego, a także prostych, niezaawansowanych technik pasywnych i lokalnie przetestowanych technik budowlanych, aby wspierać i promować wykorzystanie i badanie technologii materiałowych, które zapewniają wkład w najlepszą możliwą izolację i wsparcie strukturalne budynków. W świetle kryzysu klimatycznego i zwiększonego prawdopodobieństwa letnich fal upałów szczególnie uwagę należy zwrócić na ochronę budynków przed upałami.*
- (8) Minimalizowanie emisji gazów cieplarnianych w całym cyklu życia budynków wymaga zasobooszczędności, **samowystarczalności**, obiegu zamkniętego i **przekształcenia** części zasobów budowlanych w **pochłaniacz** dwutlenku węgla.
- (8a) *Fakt, że budynki są odpowiedzialne za emisję gazów cieplarnianych jeszcze przed rozpoczęciem ich eksploatacji, jest konsekwencją zawarcia węgla we wszystkich materiałach budowlanych. Większe wykorzystanie zrównoważonych i pozyskiwanych lokalnie, naturalnych materiałów budowlanych, zgodnie z zasadami inicjatywy nowego europejskiego Bauhausu oraz rynku wewnętrznego, oferuje potencjał zastąpienia bardziej emisyjnych materiałów i składowania dwutlenku węgla w środowisku zbudowanym dzięki wykorzystaniu materiałów drewnopochodnych.*
- (8b) *Polityka wystarczalności oznacza działania i codzienne praktyki, które unikają zapotrzebowania na energię, materiały, grunty, wodę i inne zasoby naturalne w całym cyklu życia budynków i towarów, przy jednoczesnym przyczynianiu się do zapewniania dobrostanu dla wszystkich w obrębie naszej planety. Zasady obiegu zamkniętego pozwalają uniknąć liniowego wykorzystania materiałów i towarów poprzez zastosowanie niektórych z zasad wystarczalności na poziomie produktów i materiałów budowlanych. Środki mające na celu wykorzystanie i wydłużenie cyklu życia materiałów wtórnych mają zasadnicze znaczenie dla zadbania o to, by unijny sektor budowlany wnosił sprawiedliwy wkład w osiągnięcie celu neutralności klimatycznej.*
- (8c) *Wykorzystanie w zakresie planowania urbanistycznego i projektowania infrastruktury zielonej infrastruktury, takiej jak żywe dachy i ściany, może być bardzo skutecznym narzędziem przystosowania się do zmiany klimatu i ograniczania szkodliwych skutków zmiany klimatu na obszarach miejskich. Państwa członkowskie powinny zachęcać do instalowania powierzchni porośniętych roślinnością, które mogą pomóc w zatrzymaniu wód opadowych, ograniczając w ten sposób spływ wody w miastach i poprawiając gospodarkę wodami opadowymi. Zielona infrastruktura zmniejsza również efekt miejskiej wyspy ciepła, chłodząc budynki i ich otoczenie latem i podczas fal upałów.*

- (9) Współczynnik ocieplenia globalnego (**GWP**) w całym cyklu życia wskazuje na ogólny wkład budynku w emisje, które prowadzą do zmiany klimatu. Wyraża on zarówno emisje dwutlenku węgla wbudowane w materiały budowlane, jak i bezpośrednie i pośrednie emisje dwutlenku węgla na etapie użytkowania. Wymóg obliczania **GWP** w cyklu życia nowych budynków stanowi zatem pierwszy krok w kierunku lepszego uwzględnienia charakterystyki całego cyklu życia budynków i gospodarki o obiegu zamkniętym. **Obliczenia powinny opierać się na zharmonizowanych ramach na poziomie Unii. Komisja Europejska powinna przedstawić jasną definicję podejścia uwzględniającego cykl życia. Państwa członkowskie powinny przyjąć plan działania na rzecz zmniejszenia GWP w cyklu życia budynków.**
- (9a) *Zgodnie z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim” oraz w celu osiągnięcia wyższego poziomu wystarczalności i zasobooszczędności państwa członkowskie powinny zminimalizować liczbę nieużytkowanych budynków. Powinny one zachęcać do gruntownej renowacji i eksploatacji takich budynków za pomocą specjalnych środków administracyjnych i finansowych, jeżeli jest to racjonalne pod względem kosztów, oraz do budowy, przebudowy i modyfikacji budynków, co prowadzi do obniżenia GWP w cyklu życia budynku. Ponadto znaczna część każdej nowej zabudowy powinna być realizowana na ponownie wykorzystywanych terenach zdegradowanych.*
- (9b) *Przepisy dotyczące gospodarki o obiegu zamkniętym dotyczące materiałów budowlanych określono w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 305/2011⁽¹³⁾ wraz z ramami określonymi w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE⁽¹⁴⁾. W ramach zbliżającego się przeglądu tych aktów ustawodawczych należy przedstawić i skonsolidować definicje, metody i najlepsze podejścia, aby zapewnić jasne i spójne ramy regulacyjne dotyczące materiałów budowlanych.*
- (10) Budynki odpowiadają za około połowę emisji pierwotnych pyłu drobnego (PM_{2,5}) w UE, które powodują przedwczesną śmierć i choroby. Poprawa charakterystyki energetycznej budynków **oraz stosowanie w budynkach rozwiązań opartych na naturze i zrównoważonych materiałów** może i powinny jednocześnie ograniczyć emisje zanieczyszczeń zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2284⁽¹⁵⁾.
- (10a) *Zarządzanie popytem na energię jest ważnym narzędziem umożliwiającym Unii wywieranie wpływu na światowy rynek energii, a tym samym na bezpieczeństwo dostaw energii w krótkim, średnim i długim okresie.*
- (11) Środki służące dalszej poprawie charakterystyki energetycznej budynków powinny uwzględniać warunki klimatyczne, w tym przystosowanie się do zmiany klimatu **za pomocą zielonej infrastruktury**, uwarunkowania lokalne oraz **jakość środowiska w pomieszczeniach, wystarczalność i obieg zamknięty oraz oszczędności energii, promując w ten sposób bardziej zrównoważone, integracyjne i innowacyjne sposoby życia w celu dostosowania się do nowych potrzeb**. Środki takie należy wdrożyć w sposób maksymalizujący dodatkowe korzyści płynące z innych wymagań i celów dotyczących budynków, takie jak dostępność, bezpieczeństwo przeciwpożarowe i sejsmiczne, bezpieczeństwo instalacji grzewczych i elektrycznych i zamierzone przeznaczenie budynku. **Te dodatkowe korzyści powinny być wyrażone w wartościach pieniężnych, aby realistycznie określić optymalność kosztową dalszych środków poprawiających charakterystykę energetyczną**. Ponadto powinny one zapewnić poprawę sytuacji gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych.
- (11a) *Państwa członkowskie powinny zadbać o to, by świadectwa charakterystyki energetycznej dokładnie odzwierciedlały charakterystykę klimatyczną budynków.*
- (12) Charakterystyka energetyczna budynków powinna być obliczana na podstawie metodologii, która może być **uzupełniona** na poziomie krajowym i regionalnym **oraz lokalnym**. Oprócz charakterystyki cieplnej metodologia ta obejmuje inne czynniki odgrywające coraz ważniejszą rolę, takie jak rodzaj stosowanych instalacji grzewczych i klimatyzacyjnych, stosowanie energii ze źródeł odnawialnych, systemy automatyki i sterowania budynków, **odzysk ciepła ze ścieków, wentylacji i chłodzenia, rekuperacja energii, systemy równowagi hydraulicznej**, inteligentne

⁽¹³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r. ustanawiające zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylające dyrektywę Rady 89/106/EWG (Dz.U. L 88 z 4.4.2011, s. 5).

⁽¹⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (Dz.U. L 312 z 22.11.2008, s. 3).

⁽¹⁵⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2284 z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczeń atmosferycznych, zmiany dyrektywy 2003/35/WE oraz uchylecia dyrektywy 2001/81/WE (Dz.U. L 344 z 17.12.2016, s. 1).

rozwiązania, elementy pasywnego ogrzewania i chłodzenia, zacienienie, jakość **środowiska w pomieszczeniach**, odpowiednie światło naturalne oraz projekt budynku. Podstawą metodologii stosowanej do obliczenia charakterystyki energetycznej powinien być nie tylko sezon grzewczy lub klimatyzacyjny, lecz powinna ona obejmować całoroczną charakterystykę energetyczną budynku. Metodologia ta powinna uwzględniać aktualne normy europejskie. Powinna również odzwierciedlać rzeczywiste warunki eksploatacji i umożliwiać wykorzystanie energii pomiarowej do weryfikacji poprawności i do celów porównywalności, a także powinna opierać się na godzinowych lub krótszych krokach czasowych. **Metodologia ta powinna również umożliwiać lokalną, zdalną i biurową weryfikację założeń leżących u podstaw obliczeń, w tym efektywności cieplnej, istotności, efektywności systemu i konfiguracji urządzeń sterujących w dostarczonym budynku.** Aby zachęcić do korzystania z energii ze źródeł odnawialnych na miejscu, **w tym dachowych paneli fotowoltaicznych zgodnie z europejską inicjatywą na rzecz instalacji paneli fotowoltaicznych na dachach**, oraz w uzupełnieniu wspólnych ram ogólnych, państwa członkowskie powinny wprowadzić niezbędne środki, aby korzyści płynące z maksymalizacji wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych na miejscu, w tym do innych zastosowań (takich jak punkty ładowania pojazdów elektrycznych), były uznawane i uwzględniane w metodologii obliczeniowej, **uwzględniając obecną i przyszłą przepustowość sieci.**

- (13) Państwa członkowskie powinny określać minimalne wymagania dotyczące charakterystyki energetycznej budynków i elementów budynków w sposób zapewniający osiągnięcie optymalnej pod względem kosztów równowagi między wymaganymi nakładami i kosztami energii zaoszczędzonymi podczas cyklu życia budynku, bez uszczerbku dla prawa państw członkowskich do określenia minimalnych wymagań, które byłyby efektywniejsze energetycznie niż optymalne pod względem kosztów poziomy efektywności energetycznej. Powinna być zapewniona możliwość dokonywania przez państwa członkowskie regularnego przeglądu minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej budynków w świetle postępu technicznego.
- (14) Dwie trzecie energii zużywanej do ogrzewania i chłodzenia budynków nadal pochodzi z paliw kopalnych. Aby **osiągnąć bezemisyjność, szczególnie ważne i pilne** jest stopniowe wycofywanie paliw kopalnych w ogrzewaniu i chłodzeniu Państwa członkowskie powinny zatem określić w planach renowacji budynków swoje krajowe polityki i środki mające na celu stopniowe wycofywanie paliw kopalnych z ogrzewania i chłodzenia i nie należy przyznawać zachęt finansowych w przypadku instalacji kotłów na paliwa kopalne **od chwili wejścia w życie niniejszej dyrektywy. Państwa członkowskie powinny wprowadzić środki zapewniające, że stosowanie systemów grzewczych opartych na paliwach kopalnych w nowych budynkach i budynkach poddawanych ważniejszym renowacjom, gruntownym renowacjom lub renowacji systemu ogrzewania nie będzie dozwolone od daty transpozycji niniejszej dyrektywy, oraz powinny stopniowo wycofać się z systemów grzewczych opartych na paliwach kopalnych ze wszystkich budynków do 2035 r., a jeżeli nie jest to wykonalne, jak poinformowano Komisję, powinno to nastąpić najpóźniej do 2040 r. Odegra to również kluczową rolę w zmniejszeniu zależności Unii od importu z państw trzecich, obniżeniu rachunków obywateli za energię i podatności na wahania cen, a także zatrzymanie przekraczanie dopuszczalnych wartości zanieczyszczenia powietrza.**
- (14a) **Renowacja systemów grzewczych obejmuje wymianę lub modernizację źródła ciepła i może również obejmować inne elementy systemu ogrzewania, takie jak urządzenia pompujące, izolacja rurociągów, urządzeń sterujących lub urządzeń końcowych, takich jak grzejniki lub klimakonwektory wentylatorowe. Pomimo ich wpływu na ogólną efektywność systemu, wymiana lub modernizacja poszczególnych elementów bez udziału źródła ciepła nie powinna być uznawana za renowację systemu ogrzewania, ponieważ elementy te są niezależne od wykorzystywanego źródła energii. Renowacja systemu grzewczego stanowi okazję do wsparcia dekarbonizacji ogrzewania w całej Unii.**
- (14b) **Wydajne wykorzystanie ciepła odpadowego z systemów ciepłej wody użytkowej stanowi istotną możliwość zapewnienia oszczędności energii. Przygotowywanie ciepłej wody stanowi główny cel zużycia energii w nowych budynkach, a zwykle ciepło to ulega utracie i nie jest ponownie wykorzystywane. Mając na uwadze, że większość ciepłej wody zużywa się w prysznicach, pozyskiwanie ciepła z odpływów pryszniców w budynkach mogłoby być prostym i opłacalnym sposobem zmniejszania zużycia energii końcowej oraz powiązanych emisji CO₂ i metanu z produkcji ciepłej wody użytkowej.**
- (14c) **Aby osiągnąć opłacalną dekarbonizację sektora ogrzewania, państwa członkowskie powinny zapewnić równe warunki działania dla dostępnych technologii oraz wspierać rozwiązania wielowektorowe, uwzględniając bezpieczeństwo dostaw, opłacalność ekonomiczną i elastyczność.**

- (15) Wymagania dotyczące charakterystyki energetycznej systemów technicznych budynku powinny mieć zastosowanie do całych systemów zainstalowanych w budynkach, a nie do charakterystyki pojedynczych komponentów, które wchodzi w zakres rozporządzeń dotyczących poszczególnych produktów na podstawie dyrektywy **Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE** ⁽¹⁶⁾. Określając wymagania charakterystyki energetycznej dla systemów technicznych budynku, państwa członkowskie powinny stosować w miarę możliwości i potrzeby zharmonizowane instrumenty, zwłaszcza metody testowania i obliczeniowe oraz klasy efektywności energetycznej opracowane w ramach środków wdrażających dyrektywę 2009/125/WE oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 ⁽¹⁷⁾ z myślą o zapewnieniu spójności z pokrewnymi inicjatywami i o jak najdalej idącym zminimalizowaniu potencjalnej fragmentaryzacji rynku.
- (16) Niniejsza dyrektywa nie narusza postanowień art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Dlatego pojęcia „zachęty” stosowanego w niniejszej dyrektywie nie należy interpretować jako stanowiącego pomoc państwa.
- (17) Komisja powinna ustalić ramy metodologii porównawczej do celów obliczania optymalnego pod względem kosztów poziomu minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej. **Przegląd tych ram powinien umożliwiać obliczanie zarówno charakterystyki energetycznej, jak i emisyjnej, oraz uwzględniać dające się wycenić środowiskowe, społeczne i zdrowotne efekty zewnętrzne.** Państwa członkowskie powinny stosować te ramy do porównywania wyników z minimalnymi wymaganiami dotyczącymi charakterystyki energetycznej, które przyjęły. Jeżeli miałyby zachodzić istotne rozbieżności, tj. przekroczenie o 15 %, między wyliczonymi optymalnymi pod względem kosztów poziomami minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej oraz minimalnymi obowiązującymi wymaganiami dotyczącymi charakterystyki energetycznej, państwa członkowskie powinny uzasadnić tę różnicę lub zaplanować odpowiednie działania służące ograniczeniu tych rozbieżności. Państwa członkowskie powinny określić szacunkowy ekonomiczny cykl życia budynku lub elementu budynku, uwzględniając aktualne praktyki oraz doświadczenie w określaniu typowych ekonomicznych cykli życia. Wyniki tego porównania i dane użyte do osiągnięcia **tych** wyników należy regularnie przekazywać Komisji. Sprawozdania te powinny umożliwić Komisji dokonanie oceny i sporządzenie sprawozdania na temat postępów państw członkowskich na drodze do ustalenia minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej na poziomie optymalnym pod względem kosztów. **Stosując metodologię porównawczą, państwa członkowskie powinny wziąć pod uwagę, że środki efektywności energetycznej na poziomie budynku nie obejmują środków, które zakładają stosowanie paliw kopalnych w nowych budynkach, rozważając jednocześnie szereg opcji, takich jak podaż energii ze źródeł odnawialnych wytwarzanej na miejscu, w tym w szczególności pompy ciepła i technologie słoneczne, poprzez konsumpcję własną energii odnawialnej, wspólną konsumpcję własną, współdzielenie energii lub podaż energii odnawialnej dostarczanej przez społeczność energetyczną, energię odnawialną i odpadową z wydajnego systemu ciepłowniczego i chłodniczego. Stopa dyskontowa stosowana do obliczania optymalnych pod względem kosztów poziomów charakterystyki energetycznej, zarówno z perspektywy makroekonomicznej, jak i finansowej, nie powinna przekraczać rocznej stopy wynoszącej 3%. Metoda optymalizacji i kalkulacja makroekonomiczna całkowitych kosztów powinny uwzględniać zewnętrzne środowiskowe i zdrowotne skutki zużycia energii oraz ogólnogospodarcze korzyści makroekonomiczne w postaci np. tworzenia miejsc pracy i PKB.**
- (18) Ważniejsze renowacje budynków istniejących, niezależnie od ich wielkości, są okazją do podejmowania opłacalnych ekonomicznie działań dla poprawy charakterystyki energetycznej. Ze względu na opłacalność ekonomiczną powinno być możliwe ograniczenie minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej do odnowionych części, które są najistotniejsze dla charakterystyki energetycznej budynku, **przy czym należy uwzględnić systemy ogrzewania i chłodzenia.** Państwa członkowskie powinny mieć możliwość zdefiniowania pojęcia „ważniejszej renowacji” albo jako odsetka powierzchni przegród zewnętrznych budynku, albo pod względem wartości budynku. Jeżeli państwo członkowskie zdecyduje się na zdefiniowanie ważniejszej renowacji pod względem wartości budynku, można zastosować takie wartości, jak wartość aktuarialna lub aktualna wartość opierająca się na kosztach odtworzenia – z wyłączeniem wartości działki, na której znajduje się budynek.
- (18a) **Aby zapewnić wszystkim godziwe warunki mieszkaniowe konieczne jest zdefiniowanie zagrożonych obszarów lub dzielnic powiązanych z ubóstwem energetycznym w sposób umożliwiający dokładniejsze wykrywanie słabiej rozwiniętych mikroobszarów, zarówno wiejskich, jak i miejskich, wchodzących w skład obszarów bardziej rozwiniętych. Przyczyniłoby się to do identyfikacji i lokalizacji najbardziej wrażliwych sektorów społecznych**

⁽¹⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiająca ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią (Dz.U. L 285 z 31.10.2009, s. 10).

⁽¹⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 z dnia 4 lipca 2017 r. ustanawiające ramy etykietowania energetycznego i uchylające dyrektywę 2010/30/UE (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 1).

i tych, które cierpią z powodu ubóstwa energetycznego, oraz gospodarstw domowych, które są narażone na wysokie koszty energii i nie mają środków na renowację zajmowanych przez siebie budynków, pomagając w ten sposób w zwalczaniu nierówności społecznych, które mogą powstać w wyniku zastosowania różnych środków w zakresie działań na rzecz klimatu. Ponadto nieefektywne mieszkalnictwo jest systemową przyczyną ubóstwa energetycznego, a 50 mln osób w Unii żyje w ubóstwie energetycznym, nie będąc w stanie odpowiednio oświetlić, ogrzać lub schłodzić swoich domów, a ponad 20 % ubogich gospodarstw domowych w Unii funkcjonuje w zagrzybiałych, zawilgoconych lub gnijących budynkach.

- (19) Ambitniejsze cele Unii w zakresie klimatu i energii wymagają nowej wizji: budynków bezemisyjnych, których bardzo niskie zapotrzebowanie na energię jest w pełni pokrywane przez energię ze źródeł odnawialnych, w przypadkach gdy jest to technicznie wykonalne. Wszystkie nowe budynki powinny być budynkami bezemisyjnymi, a wszystkie istniejące budynki powinny zostać przekształcone w budynki bezemisyjne do 2050 r. **Przy ustalaniu jakichkolwiek terminów docelowych państwa członkowskie powinny uwzględnić harmonogram transformacji energetycznej i koszty społeczne.**
- (20) Istnieją różne opcje pokrycia potrzeb energetycznych w energooszczędnym budynku z wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych: odnawialne źródła energii na miejscu, takie jak energia słoneczna **termiczna, geotermiczna**, fotowoltaika, pompy ciepła, **energia hydroelektryczna** i biomasa, energia odnawialna dostarczana przez społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej lub obywatelskie społeczności energetyczne oraz systemy ciepłownicze i chłodnicze oparte na odnawialnych źródłach energii lub ciepłe odpadowym **odzyskiwanym ze ścieków, ciepłej wody użytkowej lub powietrza oraz energii odnawialnej dostarczanej z sieci energetycznych.**
- (20a) **Ze względu na zwiększoną elektryfikację ogrzewania i wytwarzanie większych ilości energii ze źródeł odnawialnych wymaga się, aby efektywność energetyczna budynków nie powodowała nadmiernej presji pod względem przepustowości sieci oraz nadmiernego zwiększania mocy wytwórczych, co pozwoli na zarządzanie szczytowym zapotrzebowaniem na energię elektryczną. Efektywność energetyczna budynków będzie wspierać działanie sieci i ograniczać potrzeby w zakresie mocy wytwórczych. Obejmuje to uporanie się z problemem sezonowości zapotrzebowania na ogrzewanie, które w wielu państwach członkowskich jest głównym elementem zapotrzebowania szczytowego w systemie energetycznym.**
- (20b) **Komisja powinna ocenić przepustowość sieci niezbędną do celów integracji rozwiązań grzewczych wykorzystujących energię odnawialną i elektryczną oraz zidentyfikować pozostające bariery, aby ułatwić rozwój konsumpcji własnej energii odnawialnej, w szczególności w gospodarstwach domowych znajdujących się w trudnej sytuacji.**
- (21) Niezbędna dekarbonizacja unijnych zasobów budowlanych wymaga renowacji energetycznej na dużą skalę: zgodnie z obowiązującymi normami budowlanymi prawie 75 % tych zasobów jest nieefektywnych energetycznie, a 85–95 % istniejących obecnie budynków będzie nadal stało w 2050 r. Ważony roczny wskaźnik renowacji energetycznej jest jednak stale niski i wynosi około 1 %. Przy obecnym tempie dekarbonizacja sektora budowlanego musiałaby trwać kilkadziesiąt lat. Inicjowanie i wspieranie renowacji budynków **w celu co najmniej potrojenia obecnego tempa remontów**, w tym przechodzenie na bezemisyjne systemy grzewcze, jest zatem kluczowym celem niniejszej dyrektywy. **Wspieranie renowacji na szczeblu lokalnym, w tym poprzez renowacje typu przemysłowego lub seryjnego, przynosi korzyści poprzez zachęcanie do większej liczby i bardziej gruntownych renowacji budynków i doprowadzi do szybszej i tańszej dekarbonizacji zasobów budowlanych.**
- (22) Minimalne normy charakterystyki energetycznej są podstawowym narzędziem regulacyjnym dającym bodziec do renowacji istniejących budynków na dużą skalę, ponieważ eliminują one główne bariery dla renowacji – takie jak rozdział zachęt oraz struktury współwłasności – których nie można przezwyciężyć za pomocą zachęt gospodarczych. Wprowadzenie minimalnych norm charakterystyki energetycznej powinno doprowadzić do stopniowego wycofywania budynków o najgorszej charakterystyce energetycznej oraz do ciągłej poprawy krajowych zasobów budowlanych, a jednocześnie przyczynić się do osiągnięcia długoterminowego celu, jakim jest dekarbonizacja zasobów budowlanych do 2050 r.
- (23) Minimalne normy charakterystyki energetycznej określone na szczeblu Unii powinny koncentrować się na renowacji budynków o największym potencjale pod względem dekarbonizacji, zmniejszenia ubóstwa energetycznego oraz rozszerzonych korzyści społecznych i gospodarczych, w szczególności na budynkach o najgorszej charakterystyce, których renowacja jest priorytetowa.
- (23a) **Komisja powinna opublikować sprawozdanie podsumowujące sytuację i postępy w zakresie unijnych zasobów budowlanych na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym, w szczególności w odniesieniu do budynków o najgorszej charakterystyce energetycznej, aby odpowiednio skoncentrować wysiłki i inwestycje.**

- (24) **Minimalne normy charakterystyki energetycznej powinny stworzyć wspieraną przez mechanizmy finansowe ścieżkę stopniowego podnoszenia klas charakterystyki energetycznej budynków, w szczególności w odniesieniu do obszarów wiejskich i odizolowanych.** Dokonując przeglądu niniejszej dyrektywy, Komisja powinna ocenić, czy należy wprowadzić dalsze wiążące minimalne normy charakterystyki energetycznej w celu osiągnięcia dekarbonizacji zasobów budowlanych do 2050 r.
- (24a) **Przepisy niniejszej dyrektywy powinny być spójne z podstawowymi przepisami państw członkowskich w dziedzinie własności i najmu.**
- (25) Wprowadzeniu minimalnych norm charakterystyki energetycznej powinny towarzyszyć ramy wspomagające obejmujące pomoc techniczną i środki finansowe, **a także polityki mające na celu doskonalenie umiejętności pracowników w sektorze budowlanym i sektorze renowacji.** Minimalne normy charakterystyki energetycznej określone na szczeblu krajowym nie stanowią „norm unijnych” w rozumieniu zasad pomocy państwa, natomiast ogólnounijne minimalne normy charakterystyki energetycznej można uznać za takie „normy unijne”. Zgodnie ze zmienionymi zasadami pomocy państwa członkowskie mogą przyznawać pomoc państwa na renowację budynków w celu zapewnienia zgodności z ogólnounijnymi normami charakterystyki energetycznej, czyli w celu osiągnięcia określonej klasy charakterystyki energetycznej, dopóki te ogólnounijne normy nie staną się obowiązkowe. Po wprowadzeniu obowiązkowych norm państwa członkowskie mogą nadal przyznawać pomoc państwa na renowację budynków i modułów budynków objętych ogólnounijnymi normami charakterystyki energetycznej, o ile ta renowacja budynków ma na celu osiągnięcie normy wyższej niż określona minimalna klasa charakterystyki energetycznej.
- (26) W unijnej systematyce zrównoważonego rozwoju klasyfikuje się zrównoważoną środowiskowo działalność gospodarczą w całej gospodarce, w tym w sektorze budowlanym. Zgodnie z aktem delegowanym w sprawie unijnej systematyki dotyczącej zmiany klimatu renowacja budynków jest uznawana za zrównoważoną działalność, jeżeli osiąga co najmniej 30 % oszczędności energii, spełnia minimalne wymagania dotyczące charakterystyki energetycznej w odniesieniu do ważniejszej renowacji istniejących budynków lub obejmuje indywidualne środki związane z charakterystyką energetyczną budynków, takie jak instalacja, konserwacja lub naprawa urządzeń zwiększających efektywność energetyczną lub przyrządów i urządzeń do pomiaru, regulacji i kontroli charakterystyki energetycznej budynków, jeżeli takie indywidualne środki spełniają określone kryteria. Renowacja budynków w celu zapewnienia zgodności z ogólnounijnymi minimalnymi normami charakterystyki energetycznej jest zazwyczaj zgodna z kryteriami unijnej systematyki dotyczącej zrównoważonego rozwoju związanymi z działaniami w zakresie renowacji budynków.
- (27) Ogólnounijne minimalne normy charakterystyki energetycznej powinny opierać się na zharmonizowanych klasach charakterystyki energetycznej. Dzięki zdefiniowaniu najniższej klasy charakterystyki energetycznej G jako 15 % krajowych zasobów budowlanych każdego państwa członkowskiego, mających najgorszą charakterystykę energetyczną, harmonizacja klas charakterystyki energetycznej prowadzi do podejmowania podobnych starań przez wszystkie państwa członkowskie, natomiast definicja najlepszej klasy charakterystyki energetycznej A zapewnia zbieżność zharmonizowanej skali klas charakterystyki energetycznej ze wspólną wizją budynków bezemisyjnych.
- (28) Minimalne wymagania dotyczące charakterystyki energetycznej istniejących budynków i elementów budynków były już zawarte w aktach poprzedzających niniejszą dyrektywę i powinny być nadal stosowane. Chociaż nowo wprowadzone minimalne normy charakterystyki energetycznej stanowią podstawę dla minimalnej charakterystyki energetycznej istniejących budynków i zapewniają renowację nieefektywnych budynków, minimalne wymagania dotyczące charakterystyki energetycznej istniejących budynków i elementów budynków sprawiają, że przeprowadzona renowacja będzie gruntowna.
- (28a) **Istnieje pilna potrzeba zmniejszenia zależności od paliw kopalnych w budynkach oraz przyspieszenia wysiłków na rzecz obniżenia emisyjności i elektryfikacji zużycia przez nie energii. Aby umożliwić opłacalną instalację technologii słonecznych na późniejszym etapie, wszystkie nowe budynki powinny być „gotowe do wykorzystania energii słonecznej”, tj. zaprojektowane w taki sposób, aby zoptymalizować ich potencjał w zakresie wytwarzania energii słonecznej na podstawie natężenia promieniowania słonecznego w danym miejscu, co umożliwi instalację technologii słonecznych bez kosztownych interwencji strukturalnych. Ponadto państwa członkowskie powinny zapewnić montowanie odpowiednich instalacji słonecznych na nowych budynkach, zarówno mieszkalnych, jak i niemieszkalnych, oraz na istniejących budynkach niemieszkalnych. Wykorzystanie energii słonecznej na dużą skalę w budynkach znacząco przyczyniłoby się do skuteczniejszej ochrony konsumentów przed rosnącymi i niestabilnymi cenami paliw kopalnych, ograniczyłoby narażenie szczególnie wrażliwych gospodarstw na wysokie koszty energii i przyniosłoby szerszej zakrojone korzyści środowiskowe, gospodarcze i społeczne. W celu skutecznego wykorzystania potencjału instalacji słonecznych na budynkach państwa członkowskie powinny określić kryteria montowania instalacji słonecznych na budynkach oraz ewentualne zwolnienia z tego obowiązku, zgodnie z ocenionym potencjałem technicznym i ekonomicznym instalacji energii słonecznej oraz charakterystyką budynków objętych tym obowiązkiem.**

- (28b) *Niniejsza dyrektywa powinna w pełni uwzględniać komunikat Komisji z 18 maja 2022 r. zatytułowany „Strategia UE na rzecz energii słonecznej”, a w szczególności jej europejską inicjatywę na rzecz dachowych paneli słonecznych. Należy szybko upowszechnić fotowoltaikę i termiczne technologie słoneczne, co przyniesie korzyści zarówno dla klimatu, jak i finansów obywateli i przedsiębiorstw. Państwa członkowskie powinny ustanowić solidne ramy wsparcia dla systemów dachowych, w tym w połączeniu z magazynowaniem energii i pompami ciepła, w oparciu o przewidywalne okresy zwrotu inwestycji, które powinny być krótsze niż 10 lat. Państwa członkowskie powinny wdrożyć te środki w pierwszej kolejności z wykorzystaniem dostępnego unijnego finansowania, w szczególności nowych rozdziałów planu REPowerEU w ich planach odbudowy i zwiększania odporności. Komisja powinna co roku monitorować postępy we wdrażaniu europejskiej inicjatywy na rzecz dachowych paneli słonecznych wraz z Parlamentem Europejskim, państwami członkowskimi i zainteresowanymi stronami branżowymi.*
- (29) Aby osiągnąć wysoką efektywność energetyczną i dekarbonizację zasobów budowlanych oraz przekształcić istniejące budynki w budynki bezemisyjne do 2050 r., państwa członkowskie powinny ustanowić krajowe plany renowacji budynków, które zastąpią długoterminowe strategie renowacji i staną się jeszcze skuteczniejszym i w pełni operacyjnym narzędziem planowania dla państw członkowskich, kładąc większy nacisk na finansowanie i zapewnienie dostępności pracowników odpowiednio wykwalifikowanych do przeprowadzania renowacji budynków, **a także na wyeliminowanie ubóstwa energetycznego, zapewnienie bezpieczeństwa elektrycznego i pożarowego i poprawę efektywności energetycznej budynków o najgorszej charakterystyce energetycznej.** W swoich planach renowacji budynków państwa członkowskie powinny określić własne krajowe cele w zakresie renowacji budynków. Zgodnie z art. 21 lit. b) pkt 7 rozporządzenia (UE) 2018/1999 oraz warunkami podstawowymi określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060⁽¹⁸⁾ państwa członkowskie powinny przedstawić opis środków finansowania, a także opis potrzeb inwestycyjnych i zasobów administracyjnych na potrzeby realizacji swoich planów renowacji budynków. **Państwa członkowskie powinny rozważyć wykorzystanie unijnych funduszy i mechanizmów finansowania, w szczególności Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241⁽¹⁹⁾, funduszy strukturalnych i spójności oraz Społecznego Funduszu Klimatycznego ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) .../... [rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające Społeczny Fundusz Klimatyczny zgodnie z wnioskiem COM(2021)0568]⁽²⁰⁾, na sfinansowanie realizacji planów remontowych ich budynków.**
- (29a) **Aby zagwarantować pełne przygotowanie unijnej siły roboczej do aktywnej pracy na rzecz osiągnięcia celów klimatycznych Unii, państwa członkowskie powinny dążyć do mniejszego zróżnicowania sytuacji kobiet i mężczyzn w sektorze budowlanym, w tym poprzez krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu.**
- (30) Krajowe plany renowacji budynków powinny opierać się na zharmonizowanym szablonie umożliwiającym porównywanie planów. Aby zapewnić wymagany poziom ambicji, Komisja powinna ocenić projekty planów i wydać zalecenia dla państw członkowskich.
- (31) Krajowe plany renowacji budynków powinny być ściśle powiązane z zintegrowanymi krajowymi planami w dziedzinie energii i klimatu na podstawie rozporządzenia (UE) 2018/1999, a postępy w osiąganiu krajowych celów i wkład planów renowacji budynków w realizację celów krajowych i unijnych należy zgłaszać w dwuletnich sprawozdaniach na podstawie rozporządzenia (UE) 2018/1999. Z uwagi na pilną potrzebę zwiększenia skali renowacji w oparciu o solidne plany krajowe, termin przedłożenia pierwszego krajowego planu renowacji budynków powinien zostać ustalony jak najwcześniej.
- (32) **Gruntowna renowacja etapowa może być rozwiązaniem wysokich kosztów początkowych i niedogodności dla mieszkańców, które mogą się pojawić podczas renowacji „za jednym zamachem”, a także może umożliwić podjęcie mniej inwazyjnych i bardziej opłacalnych działań renowacyjnych.** Taka etapowa **gruntowna renowacja** musi być jednak starannie zaplanowana, aby uniknąć sytuacji, w której jeden etap uniemożliwia przeprowadzenie niezbędnych kolejnych etapów renowacji. **Jednoetapowa gruntowna renowacja może być bardziej opłacalna i skutkować wariantami o niższym budżecie węglowym w celu osiągnięcia pełnej dekarbonizacji i zerowej emisji unijnych budynków. Zarówno jednoetapowa, jak i etapowa gruntowna renowacja są ważnymi wariantami**

⁽¹⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159).

⁽¹⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17).

⁽²⁰⁾ Rozporządzenie (UE) .../... [Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające Społeczny Fundusz Klimatyczny zgodnie z wnioskiem COM(2021)0568].

gruntownej renowacji, ponieważ przy określaniu najodpowiedniejszych rozwiązań w zakresie dekarbonizacji należy wziąć pod uwagę różne czynniki, takie jak opłacalność, wynikający z niej budżet węglowy, użytkowanie budynku, czas renowacji, bieżący stan budynku, zakres renowacji i podstawowe źródło energii dla budynku. Jasny plan działania na potrzeby etapowej gruntownej renowacji określają paszporty renowacji, które pomagają właścicielom i inwestorom w zaplanowaniu najlepszego harmonogramu i zakresu interwencji. Dlatego też paszporty renowacji powinny być **promowane oraz** udostępniane właścicielom budynków we wszystkich państwach członkowskich jako dobrowolne narzędzie. **Państwa członkowskie powinny zadbać o to, by paszporty renowacji nie stwarzały nieproporcjonalnych obciążeń dla zaangażowanych stron i aby towarzyszyło im odpowiednie wsparcie finansowe dla gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji, w szczególności gdy mieszkanie jest ich jedyną nieruchomością mieszkalną.**

- (32a) **Umowy długoterminowe to ważny instrument stymulowania renowacji etapowej. Państwa członkowskie powinny wprowadzać mechanizmy umożliwiające zawieranie umów długoterminowych obejmujących poszczególne etapy renowacji etapowej. W przypadku pojawienia się nowych i bardziej skutecznych zachęt na poszczególnych etapach renowacji należy zagwarantować do nich dostęp przez umożliwienie beneficjentom przejścia do nowych zachęt.**
- (33) Pojęcie „gruntownej renowacji” nie zostało jeszcze zdefiniowane w **prawie** Unii. Aby zrealizować długoterminową wizję dotyczącą budynków, gruntowną renowację należy zdefiniować jako renowację, która przekształca je w budynki bezemisyjne; pierwszym jej krokiem jest renowacja, która przekształca budynki w budynki o niemal zerowym zużyciu energii. Definicja ta ma na celu poprawę charakterystyki energetycznej budynków. Głęboka renowacja do celów efektywności energetycznej stanowi doskonałą okazję do podjęcia innych kwestii, takich jak **jakość środowiska w pomieszczeniach**, warunki życia gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji, **wystarczalność i obieg zamknięty**, zwiększenie odporności na zmianę klimatu, **poprawa standardów środowiskowych i zdrowotnych**, odporność na ryzyko związane z kłóskami żywiołowymi, w tym trzęsieniami ziemi, bezpieczeństwo przeciwpożarowe i **elektryczne**, usuwanie niebezpiecznych substancji, w tym azbestu, oraz dostępność dla osób z niepełnosprawnościami, **a także rozpropagowanie pochłaniaczy dwutlenku węgla, takich jak powierzchnie pokryte roślinnością.**
- (33a) **Norma w zakresie gruntownych renowacji, jeśli będzie jej towarzyszyć odpowiednie wsparcie i informacje, w tym pomoc techniczna i szkolenia, może być sposobem osiągnięcia większej redukcji emisji. Lokalni decydenci odgrywają rolę wspomagającą kształtowanie rynku renowacji energetycznych za pomocą przepisów lokalnych, stymulując wycofywanie nieefektywnych systemów ciepłowniczych i chłodniczych, zarządzając procesami zamówień publicznych i rozwijając partnerstwa publiczno-prywatne. Renowacje muszą zostać przeprowadzone w wysokim standardzie, aby skutecznie ograniczać emisję i unikać niedoborów pod względem charakterystyki energetycznej, które mogą utrudniać osiągnięcie celów w średnim terminie.**
- (34) Aby sprzyjać **gruntownej i stopniowej** gruntownej renowacji, co jest jednym z celów inicjatywy „Fala renowacji”, państwa członkowskie powinny **zarezerwować najwyższy poziom wsparcia finansowego i administracyjnego** na rzecz gruntownej renowacji **budynków o najgorszej wydajności z pojedynczym lokalem mieszkalnym.**
- (35) Państwa członkowskie powinny wspierać te modernizacje poprawiające charakterystykę energetyczną istniejących budynków, które przyczyniają się do tworzenia **zdrowej jakości** środowiska w pomieszczeniach, **w tym zdrowej i przystępnej cenowo przestrzeni życiowej**, usuwania azbestu i innych szkodliwych substancji, zapobiegania usuwaniu w sposób nielegalny substancji szkodliwych oraz ułatwiania przestrzegania obowiązujących aktów ustawodawczych, np. dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/148/UE ⁽²¹⁾ i (UE) 2016/2284 ⁽²²⁾.
- (35a) **Oparte na zintegrowanych sieciach lokalnych lub sąsiedzkich podejścia umożliwiają ogólne koncepcje renowacji budynków, które są ze sobą przestrzennie powiązane, takich jak bloki mieszkalne. Takie podejścia do renowacji umożliwiają zastosowanie wielu rozwiązań na większą skalę. W zintegrowanych planach renowacji można przyjąć bardziej całościowe podejście, które uwzględnia szerszy ekosystem społecznościowy, np. potrzeby transportowe i odpowiednie zrównoważone źródła energii, w tym odnawialne źródła energii na miejscu**

⁽²¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/148/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (Dz.U. L 330 z 16.12.2009, s. 28).

⁽²²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2284 z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczeń atmosferycznych, zmiany dyrektywy 2003/35/WE oraz uchylecia dyrektywy 2001/81/WE (Dz.U. L 344 z 17.12.2016, s. 1).

i w pobliżu lub lokalne systemy ciepłownicze i chłodnicze. Takie plany umożliwiają zwiększenie opłacalności wymaganych prac, poprawę połączeń między rodzajami transportu oraz uwzględnienie istniejącej infrastruktury w celu optymalizacji systemu, a także zachowania dziedzictwa kulturowego. W związku z tym niniejsza dyrektywa powinna promować szersze wykorzystanie zintegrowanych, partycypacyjnych i związanych z siecią lokalną podejść, umożliwiających powstanie synergii i potencjalnych oszczędności energii, których nie można byłoby osiągnąć, skupiając się wyłącznie na poszczególnych budynkach. Zintegrowane plany renowacji mogą również przynieść takie korzyści jak poprawa jakości powietrza, redukcja emisji na szczeblu lokalnym oraz zmniejszenie ubóstwa energetycznego na dużą skalę. Szczegły lokalne powinny być tworzone przez władze lokalne, zgodnie z lokalnymi potrzebami.

- (35b) *Aby wspierać multiplikację i replikowalność udanych projektów renowacji budynków, zgodnie z inicjatywą nowego europejskiego Bauhausu, w szczególności z jej celem w zakresie zrównoważonego rozwoju, państwa członkowskie powinny wprowadzić krajowe strategie przemysłowe w zakresie produkcji na dużą skalę prefabrykowanych elementów budynków, które można dostosowywać lokalnie do celów renowacji budynków i które pełnią różne funkcje, w tym estetyczną, izolacyjną i energotwórczą, a także izolacji i zielonej infrastruktury. Powinny one również promować różnorodność biologiczną, gospodarkę wodną, dostępność i mobilność.*
- (35c) *Państwa członkowskie powinny opracować krajowe procedury kontroli elektrycznych, biorąc pod uwagę fakt, że wysoki odsetek domowych i przypadkowych domowych pożarów ma źródło elektryczne, oraz aby zapewnić bezpieczeństwo i gotowość instalacji elektrycznych dla nowych zastosowań w celu uzyskania budynków bezemisyjnych.*
- (35d) *Uwzględnienie związku między wodą a energią jest szczególnie ważne dla rozwiązania problemu współzależności między zużyciem energii i wody oraz rosnącej presji na oba te zasoby. Do oszczędności energii w znaczący sposób może przyczynić się skuteczna gospodarka wodna i ponowne wykorzystanie wody, które przynoszą korzyści dla klimatu, a także korzyści gospodarcze i społeczne.*
- (36) *Oczekuje się, że pojazdy elektryczne odegrają kluczową rolę w obniżeniu emisyjności i zwiększaniu efektywności systemu elektroenergetycznego, w szczególności dzięki usługom w zakresie elastyczności, bilansowania i magazynowania, zwłaszcza poprzez **rozwój inteligentnego ładowania** i agregację. Należy w pełni wykorzystać potencjał pojazdów elektrycznych pod względem integracji z systemem elektroenergetycznym oraz przyczynienia się do efektywności systemu i większego wykorzystania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, **w tym przez instalację publicznej infrastruktury ładowania na parkingach**. Szczególnie ważne jest ładowanie w kontekście budynków, ponieważ to tam regularnie i przez długi czas parkuje się pojazdy elektryczne. Powolne, **inteligentne i dwukierunkowe** ładowanie jest opłacalne, a instalacja punktów ładowania w przestrzeniach prywatnych może pozwolić na magazynowanie energii w powiązonym budynku. **W połączeniu z danymi dostarczanymi przez inteligentne liczniki i danymi generowanymi przez pojazd infrastruktura ładowania dla pojazdów elektrycznych może także zapewniać elastyczne rozwiązania** oraz integrację inteligentnych i dwukierunkowych usług ładowania i ogólnie usług integracji systemu. **Pojazdy elektryczne zdolne do dwukierunkowego ładowania zwiększają wydajność budynków i systemu elektroenergetycznego w celu zrównoważenia podaży energii i popytu na nią, szczególnie w godzinach szczytu i po niższych kosztach, oraz umożliwiają użytkownikom aktywne świadczenie takich usług za odpowiednim wynagrodzeniem.***
- (37) *Pojazdy elektryczne w połączeniu ze zwiększonym udziałem produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych powodują mniejszą emisję gazów cieplarnianych. Pojazdy elektryczne stanowią istotny element przejścia na czystą energię w oparciu o środki w zakresie efektywności energetycznej, paliw alternatywnych, energii ze źródeł odnawialnych i innowacyjnych rozwiązań w zakresie zarządzania elastycznością energetyczną. Można skutecznie wykorzystywać kodeksy budowlane, aby wprowadzać konkretne wymagania, które będą sprzyjać instalowaniu infrastruktury do ładowania na parkingach należących do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych. Państwa członkowskie powinny usuwać bariery, takie jak **wąskie gardła w zakresie przepustowości sieci i przyłączy do sieci**, rozdział zachęt i komplikacje administracyjne, jakie indywidualni właściciele napotykają podczas prób instalowania punktu ładowania na swoim miejscu parkingowym.*
- (38) *Dzięki wbudowanemu okablowaniu można w razie konieczności szybko instalować punkty ładowania tam, gdzie są potrzebne. Łatwo dostępna infrastruktura zmniejszy koszty instalacji punktów ładowania ponoszone przez indywidualnych właścicieli, a także zapewni użytkownikom pojazdów elektrycznych dostęp do punktów ładowania. Ustanowienie wymagań dotyczących elektromobilności na poziomie Unii w zakresie wstępnego wyposażania miejsc*

parkingowych oraz instalowania punktów ładowania jest skutecznym sposobem promowania pojazdów elektrycznych w niedalekiej przyszłości, przy jednoczesnym uwzględnieniu późniejszego rozwoju sytuacji wynikającego z obniżenia kosztów w perspektywie średnio- i długoterminowej. Państwa członkowskie powinny zapewnić dostępność punktów ładowania dla osób z niepełnosprawnościami.

- (39) Inteligentne ładowanie i ładowanie dwukierunkowe umożliwiają integrację systemów energetycznych budynków. Punkty ładowania, przy których pojazdy elektryczne parkują zazwyczaj przez dłuższe okresy, takie jak miejsca, w których postój związany jest z miejscem zamieszkania lub zatrudnienia, są bardzo istotne dla integracji systemu energetycznego, należy zatem zapewnić tam funkcje inteligentnego ładowania. **Ponieważ** ładowanie dwukierunkowe **pomaga** w dalszym rozpowszechnianiu energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych przez floty pojazdów elektrycznych w transporcie i ogólnie w systemie elektroenergetycznym **oraz ma zasadnicze znaczenie dla wyrównywania szczytowych obciążeń sieci, a tym samym dla obniżenia zapotrzebowania na dostawy energii w godzinach szczytu i – co za tym idzie – ogólnych kosztów systemu**, należy również udostępnić taką funkcję, **zwłaszcza że umożliwia ona właścicielom pojazdów elektrycznych udostępnianie takich funkcji i odgrywanie aktywnej roli w systemie energetycznym za odpowiednim wynagrodzeniem, zgodnie z ich prawem do wytwarzania, udostępniania, magazynowania lub sprzedaży energii wytworzonej we własnym zakresie**.
- (40) Promowanie ekologicznej mobilności jest kluczowym elementem Europejskiego Zielonego Ładu, a budynki mogą odgrywać ważną rolę w zapewnianiu niezbędnej infrastruktury nie tylko do ładowania pojazdów elektrycznych, ale również dla rowerów. Przejście na **aktywną** mobilność, taką jak jazda na rowerze, może znacznie zmniejszyć emisje gazów cieplarnianych z transportu. **W związku ze wzrostem sprzedaży rowerów z napędem elektrycznym i innych typów pojazdów kategorii L oraz w celu ułatwienia instalacji punktów ładowania na późniejszym etapie w nowych budynkach mieszkalnych należy wymagać wbudowanego okablowania dla tych pojazdów, a w przypadku, gdy jest to wykonalne z technicznego i ekonomicznego punktu widzenia, należy wymagać wbudowanego okablowania lub infrastruktury kanałowej w budynkach mieszkalnych poddawanych znaczącej renowacji**. Jak określono w Planie w zakresie celów klimatycznych na 2030 r., zwiększenie udziału czystego i wydajnego transportu prywatnego i publicznego, takiego jak transport rowerowy, radykalnie zmniejszy zanieczyszczenie powodowane przez transport i przyniesie znaczne korzyści obywatelom i społecznościom. Brak miejsc parkingowych dla rowerów, zarówno w budynkach mieszkalnych, jak i niemieszkalnych, jest poważną barierą dla upowszechnienia ruchu rowerowego. **Wymogi unijne i krajowe** kodeksy budowlane mogą skutecznie pomagać w przejściu na czystsza mobilność, dzięki zawartym w nich wymogom dotyczącym minimalnej liczby miejsc parkingowych dla rowerów, **a budowa miejsc parkingowych dla rowerów i związanej z nimi infrastruktury na obszarach, gdzie rowery są rzadziej wykorzystywane, może prowadzić do zwiększenia ich wykorzystania. Wymóg zapewnienia miejsc parkingowych dla rowerów nie powinien być uzależniony od dostępności miejsc parkingowych dla samochodów ani być z nią powiązany, mając na względzie, że w pewnych okolicznościach miejsca te mogą być niedostępne. Minimalne wymogi dotyczące parkowania samochodów w kodeksach budowlanych powinny zostać zastąpione maksymalnymi wymogami dotyczącymi parkowania samochodów, w szczególności na obszarach, które są już dobrze obsługiwane przez transport publiczny i opcje aktywnej mobilności. Państwa członkowskie powinny wspierać władze lokalne w opracowywaniu i wdrażaniu planów zrównoważonej mobilności miejskiej ze szczególnym naciskiem na integrację polityki mieszkaniowej ze zrównoważoną mobilnością i planowaniem miejskim, zapewniając w ten sposób i nadając priorytet dostępności wszystkich nowych dużych inwestycji miejskich za pomocą aktywnej mobilności i transportu publicznego**.
- (40a) **Potrzebne będzie również wsparcie techniczne dla budowy zdolności władz lokalnych przez szkolenia i warsztaty, np. w zakresie opracowywania zamówień z uwzględnieniem danych z całego cyklu życia, a także dla monitorowania emisji w całym cyklu życia**.
- (40b) **Wdrażając wymogi dotyczące elektromobilności określone w niniejszej dyrektywie państwa członkowskie powinny w szczególności uwzględnić sytuację gospodarczą znajdujących się w trudnej sytuacji gospodarstw domowych oraz mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw, a także powinny mieć możliwość odpowiedniego dostosowania instalacji stosownej infrastruktury**.
- (41) Programy dotyczące jednolitego rynku cyfrowego i unii energetycznej powinny zostać do siebie dopasowane i powinny służyć wspólnym celom. Cyfryzacja systemu energetycznego zmienia w szybkim tempie uwarunkowania energetyczne, począwszy od integracji energii ze źródeł odnawialnych poprzez inteligentne sieci, aż po budynki przygotowane do obsługi inteligentnych sieci. W kontekście przeprowadzenia cyfryzacji sektora budynków duże znaczenie dla inteligentnych domów i wspólnot korzystających z dobrej łączności mają unijne cele w dziedzinie łączności i ambicje dotyczące tworzenia sieci łączności o wysokiej przepustowości. Należy zapewnić ukierunkowane zachęty, aby wspierać systemy przygotowane do obsługi inteligentnych sieci i rozwiązania cyfrowe w środowisku

zbudowanym. Przyniosłoby to nowe możliwości oszczędzania energii, dając konsumentom dokładniejsze informacje o ich modelu konsumpcji i umożliwiając operatorom systemów wydajniejsze zarządzanie siecią.

- (42) Aby ułatwić rozwój konkurencyjnego i innowacyjnego rynku inteligentnych usług budowlanych, który przyczynia się do efektywnego wykorzystania energii i integracji energii ze źródeł odnawialnych w budynkach, a także wspierać inwestycje w renowację, państwa członkowskie powinny zapewnić zainteresowanym stronom bezpośredni dostęp do danych dotyczących systemów budowlanych. Aby uniknąć nadmiernych kosztów administracyjnych dla osób trzecich, państwa członkowskie ułatwiają pełną interoperacyjność usług i wymianę danych w Unii.
- (43) Wskaźnika gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci należy używać w celu zmierzenia zdolności budynków do wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych i systemów elektronicznych w celu dostosowania funkcjonowania budynków do potrzeb użytkowników i sieci oraz w celu poprawy efektywności energetycznej i ogólnej charakterystyki budynków. Wskaźnik gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci powinien zwiększyć wiedzę właścicieli budynków i ich użytkowników na temat wartości związanej z automatyką budynku i elektronicznym monitorowaniem systemów technicznych budynku, a także powinien dać użytkownikom pewność co do faktycznych oszczędności z tytułu tych nowych ulepszonych funkcjonalności. Wskaźnik gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci jest szczególnie korzystny dla dużych budynków o wysokim zapotrzebowaniu na energię. W przypadku innych budynków program oceny gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci powinien być dla państw członkowskich opcjonalny.
- (44) Dostęp do **wystarczających dotacji i finansowania** ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celów w zakresie efektywności energetycznej na lata 2030 i 2050, **a także dla zmniejszenia liczby osób żyjących w ubóstwie energetycznym**. Instrumenty finansowe Unii i inne środki zostały wykorzystane lub dostosowane w celu wspierania efektywności energetycznej budynków **i wyeliminowania ubóstwa energetycznego**. Najnowsze inicjatywy mające na celu zwiększenie dostępności finansowania na poziomie Unii obejmują między innymi element przewodni „Renowacja” Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności i Społeczny Fundusz Klimatyczny **i plan REPowerEU**. W wieloletnich ramach finansowych na lata 2021–2027 renowację energetyczną może wspierać kilka innych kluczowych programów UE, w tym fundusze polityki spójności i Fundusz InvestEU ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/523 ⁽²³⁾. Za pośrednictwem programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji Unia inwestuje w dotacje lub pożyczki w celu upowszechniania najlepszych technologii i poprawy charakterystyki energetycznej budynków, m.in. w drodze partnerstw z przemysłem i państwami członkowskimi, takich jak europejskie partnerstwa na rzecz przejścia na czystą energię i „Built4People”. **Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/1119 Komisja powinna ustanowić partnerstwa w poszczególnych sektorach na rzecz transformacji energetycznej w sektorze budynków poprzez zgromadzenie kluczowych zainteresowanych stron.**
- (45) Instrumenty finansowe Unii należy stosować, aby cele niniejszej dyrektywy przyniosły praktyczne efekty, nie powinny one jednak zastępować środków krajowych. Ze względu na skalę koniecznych renowacji i starań, powinny one być zwłaszcza stosowane do zapewnienia odpowiednich oraz innowacyjnych środków finansowania, aby pobudzać inwestycje w efektywność energetyczną budynków. Mogłyby one odgrywać ważną rolę w tworzeniu krajowych, regionalnych i lokalnych funduszy, instrumentów lub mechanizmów efektywności energetycznej, które z kolei oferowałyby takie możliwości finansowania prywatnym właścicielom, małym i średnim przedsiębiorstwom oraz spółkom oferującym usługi w zakresie efektywności energetycznej.
- (46) Mechanizmy finansowe, **unijne dotacje i subsydia, zachęty** oraz mobilizowanie instytucji finansowych na rzecz renowacji energetycznych budynków, **dostosowane do potrzeb różnych właścicieli i najemców budynków**, powinny odgrywać centralną rolę w krajowych długoterminowych planach renowacji, a państwa członkowskie powinny je aktywnie promować. Środki takie powinny **promować energooszczędne kredyty hipoteczne z zabezpieczeniami społecznymi** na potrzeby certyfikowanych energooszczędnych renowacji budynków, **a także wspierać inwestycje** organów publicznych w energooszczędne zasoby budowlane, na przykład poprzez partnerstwa publiczno-prywatne lub umowy o poprawę efektywności energetycznej, lub zmniejszanie postrzeganego ryzyka inwestycji. **Programy finansowe powinny zapewniać istotną premię za gruntowne renowacje, zwłaszcza w budynkach o najgorszej charakterystyce energetycznej, tak aby były one atrakcyjne finansowo i zaprojektowane w sposób umożliwiający dostęp grupom, które mają trudności z uzyskaniem regularnego finansowania.**

⁽²³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/523 z dnia 24 marca 2021 r. ustanawiające Program InvestEU i zmieniające rozporządzenie (UE) 2015/1017 (Dz.U. L 107 z 26.3.2021, s. 30).

- (46a) Państwa członkowskie powinny udzielić gwarancji instytucjom finansowym w celu promowania ukierunkowanych produktów finansowych, dotacji i subsydiów, aby poprawić charakterystykę energetyczną budynków, w których mieszkają gospodarstwa domowe znajdujące się w trudnej sytuacji, a także pomóc właścicielom budynków wielomieszkańczych o najgorszych parametrach i budynków na obszarach wiejskich oraz innym grupom mającym trudności z dostępem do środków finansowych lub uzyskaniem tradycyjnych kredytów hipotecznych. Państwa członkowskie powinny zadbać o to, by grupy te korzystały z programów renowacji neutralnych pod względem kosztów, na przykład poprzez w pełni dotowane programy renowacji lub połączenie dotacji i umów o poprawę efektywności energetycznej oraz systemów finansowania rachunkowego. Należy przewidzieć specjalny instrument renowacji, „unijną pożyczkę na renowację”, na poziomie Unii, aby zapewnić właścicielom domów dostęp do unijnych kosztów pożyczek długoterminowych na gruntowną renowację.
- (46b) Finansowanie odgrywa kluczową rolę w osiągnięciu unijnych celów w zakresie energii i klimatu na 2030 r. Aby zmniejszyć lukę inwestycyjną, a także poprawić finansowanie i zwiększyć efektywność energetyczną oraz rozpowszechnić odnawialne źródła energii w budynkach, konieczne jest bardziej racjonalne pod względem kosztów wykorzystanie istniejących możliwości finansowania, a także opracowanie i wprowadzenie innowacyjnych mechanizmów finansowania wspierających inwestycje w renowacje budynków i pomagających właścicielom domów w ramach inicjatyw krajowych. Mechanizmy i zachęty finansowe oraz mobilizowanie prywatnych inwestycji z instytucji finansowych na rzecz renowacji wydajności energetycznej budynków powinny odgrywać centralną rolę w krajowych długoterminowych planach renowacji. Instytucje finansowe powinny zwiększyć rozpowszechnianie informacji na temat swoich produktów finansowych, aby informować właścicieli, najemców i użytkowników budynków o usługach finansowych w celu poprawy charakterystyki energetycznej. Instytucje finansowe, w tym instytucje kredytowe i inni uczestnicy rynku finansowego, którzy inwestują w produkty zabezpieczone nieruchomościami, a także organy regulacyjne powinny mieć dostęp do informacji dotyczących charakterystyki energetycznej budynków. Takie instytucje powinny podlegać normom portfela hipotecznego.
- (46c) Zielone kredyty hipoteczne i ekokredyty detaliczne mogą znacząco przyczynić się do transformacji gospodarki i ograniczenia emisji dwutlenku węgla. Państwa członkowskie powinny dostosować mające zastosowanie przepisy i opracować środki wspierające, aby ułatwić upowszechnienie zielonych kredytów hipotecznych i ekokredytów detalicznych, a także systematyczne gromadzenie danych.
- (46d) Państwa członkowskie powinny traktować priorytetowo przeznaczanie części środków z Europejskiego Funduszu Społecznego na szkolenie techniczne pracowników w zakresie efektywności energetycznej w sektorze budowlanym i sektorze renowacji. Państwa członkowskie powinny tworzyć rejestry swoich specjalistów łańcucha wartości w budownictwie, zawierające dane na temat dostępności umiejętności i wykwalifikowanych specjalistów na rynku. Rejestry te powinny być publicznie dostępne i regularnie aktualizowane.
- (46e) Korzyści zapewniane przez program finansowy typu „płacisz tyle, ile oszczędzasz” w średnim terminie, po spłacie kredytu, oznaczają korzyść netto dla właścicieli gospodarstw domowych pod względem rocznych oszczędności kosztów energii i zwiększonej wartości nieruchomości.
- (47) Samo finansowanie nie zaspokoi potrzeb w zakresie renowacji. Aby zapewnić odpowiednie ramy wspomagające i przełamać bariery utrudniające renowację, niezbędne jest stworzenie dostępnych i przejrzystych narzędzi doradczych i instrumentów pomocy, takich jak **niezależne** punkty kompleksowej obsługi świadczące **darmowe** zintegrowane usługi w zakresie renowacji energetycznej lub punkty pośrednictwa i **doradztwa**, a także wdrożenie innych środków i inicjatyw, takich jak te, o których mowa w inicjatywie Komisji na rzecz inteligentnego finansowania inteligentnych budynków. **Należy uznać kluczowe znaczenie podmiotów lokalnych, takich jak władze gminne, agencje energetyczne oraz społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej i obywatelskie społeczności energetyczne, dla zaspokojenia krajowych potrzeb w zakresie renowacji. Inne środki promowane i wspierane przez państwa członkowskie. Oprócz finansowania i wsparcia technicznego państwa członkowskie powinny uwzględnić w swoich krajowych planach renowacji budynków lokalne podejście do renowacji budynków oraz ogrzewania i chłodzenia ze źródeł odnawialnych i aktywnie je promować. Lokalnym inicjatywom, takim jak obywatelskie programy renowacji na szczeblu lokalnym, należy również zapewnić wsparcie finansowe i techniczne, ponieważ takie inicjatywy zwiększają zaangażowanie obywateli w transformację energetyczną, chronią lokalne wzorce społeczne, wywołują efekt skali i zapewniają rozwiązania dostosowane do lokalnego kontekstu i potrzeb.**

- (47a) *Dostęp do wiarygodnych rad i informacji zwiększa pewność oraz ułatwia proces poprawy efektywności energetycznej w istniejących budynkach, zwłaszcza w przypadku osób prywatnych. W tym kontekście punkty kompleksowej obsługi mogłyby odegrać ważną rolę, łącząc potencjalne projekty z uczestnikami rynku, w tym obywatelami, organami publicznymi i wykonawcami projektów, w szczególności projektów realizowanych na mniejszą skalę, a także zapewniając wytyczne dotyczące procedur udzielania pozwoleń, promując dostęp do finansowania na renowację budynków oraz pomagając w rozpowszechnianiu informacji o nowych warunkach. Lokalnie prowadzone punkty kompleksowej obsługi mogłyby również pomóc w zapewnieniu koordynacji podaży i popytu. Mogą pomagać właścicielom i zarządom budynków przy projektach renowacji oraz ułatwiać wpisanie poszczególnych projektów w szerszą strategię miast. Mogą także pomagać w priorytetowym traktowaniu budynków o najgorszej charakterystyce energetycznej przez ustanawianie harmonogramów i zapewnianie ukierunkowanego wsparcia dla poszczególnych części zasobów budowlanych, odpowiednio do roku budowy. Punkty kompleksowej obsługi są również ważne, aby zachęcić obywateli do rozpoczęcia projektów remontowych poprzez zapewnienie doradztwa i możliwości badawczych, ułatwienie poszukiwania wykonawców, udzielenie pomocy w analizowaniu przetargów i ofert oraz zapewnienie wsparcia podczas renowacji. Zwiększona pomoc techniczna jest niezbędna dla ustanowienia punktów kompleksowej obsługi i pozyskania odpowiedniej wiedzy specjalistycznej.*
- (48) Nieefektywne budynki często wiążą się z ubóstwem energetycznym i problemami społecznymi. Gospodarstwa domowe znajdujące się w trudnej sytuacji są szczególnie narażone na rosnące ceny energii, ponieważ wydają większą niż inne część swojego budżetu na produkty energetyczne. Dzięki obniżeniu nadmiernych rachunków za energię renowacja budynków może wydzwignąć ludzi z ubóstwa energetycznego, a także zapobiec temu ubóstwu. Jednocześnie renowacja budynków nie jest nieodpłatna i należy zadbać o to, by społeczne skutki kosztów renowacji budynków, zwłaszcza dla gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji, **były ograniczone**. Fala renowacji nie powinna pozostawiać nikogo w tyle i należy ją wykorzystać jako szansę na poprawę sytuacji gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji **oraz osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych**, a także zapewnić sprawiedliwą transformację w kierunku neutralności klimatycznej. Zachęty finansowe i inne środki z zakresu polityki powinny być zatem w pierwszej kolejności skierowane do gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji ■ i osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych, a państwa członkowskie powinny **przedstawić w swoich krajowych planach renowacji budynków** środki, **jakie zostaną podjęte w celu zapobiegania** eksmisjom z powodu renowacji, **takie jak hamulce czynszowe lub limity cen najmu**. Wniosek Komisji dotyczący zalecenia Rady w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej przedstawia wspólne ramy i wspólne rozumienie kompleksowych polityk i inwestycji niezbędnych do zapewnienia sprawiedliwej transformacji.
- (48a) *Ubóstwo energetyczne w sposób nieproporcjonalny dotyka kobiet w całej Unii i w związku z tym państwa członkowskie powinny przeznaczyć niezbędne wsparcie na walkę z ubóstwem energetycznym wśród kobiet. Państwa członkowskie powinny dołożyć większych starań w celu włączenia danych z podziałem na płeć do krajowych planów renowacji budynków, aby lepiej ukierunkować politykę i środki.*
- (49) W celu zapewnienia, aby potencjalni nabywcy lub najemcy mogli uwzględnić charakterystykę energetyczną budynków na wczesnym etapie procesu, budynki lub moduły budynków, które są oferowane na sprzedaż lub na wynajem, powinny posiadać świadectwo charakterystyki energetycznej, a klasę charakterystyki energetycznej i wskaźnik należy podawać we wszystkich ogłoszeniach. Potencjalni nabywcy **lub** najemcy budynku lub modułu budynku powinni otrzymywać – na świadectwie charakterystyki energetycznej – właściwe informacje dotyczące charakterystyki energetycznej budynku i praktyczne rady na temat poprawy tej charakterystyki. Świadectwo charakterystyki energetycznej budynku powinno również dostarczać informacji na temat ■ jego zużycia energii pierwotnej i **końcowej, zapotrzebowania na energię, wytwarzania energii odnawialnej**, emisji gazów cieplarnianych, **jakości środowiska w pomieszczeniach, a także zalecenia dotyczące poprawy charakterystyki energetycznej i GWP w cyklu życia**.
- (49a) *Rozważając politykę wsparcia na rzecz minimalnych norm charakterystyki energetycznej, szczególną uwagę należy zwrócić na gospodarstwa domowe znajdujące się w trudnej sytuacji, w szczególności te, dla których ochrona własności może być zagrożona, lub te, które są narażone na wysokie koszty energii i nie dysponują środkami na renowację zajmowanego budynku. Państwa członkowskie powinny zapewnić zabezpieczenia na szczeblu krajowym, takie jak mechanizmy wsparcia społecznego.*
- (49b) *Transformacja energetyczna umożliwia poprawę dostępu do mieszkań lepszej jakości, pod warunkiem że koszty renowacji zostaną zrównoważone w maksymalnym możliwym stopniu oszczędnościami energii oraz zapewniona zostanie ochrona własności. Może ona także pomóc w wydzwignięciu gospodarstw domowych z ubóstwa energetycznego i transportowego, jeśli osobom o ograniczonym dostępie do kredytów udzielanych po cenach rynkowych udostępnione zostaną dotacje i finansowanie publiczne. Ponadto w przypadku mieszkalnictwa publicznego i wynajmowanych budynków niezbędne są modele partycypacyjne, aby najemcy współpracowali z przedsiębiorstwami mieszkaniowymi, właścicielami nieruchomości i ich stowarzyszeniami w odniesieniu do*

zakresu i kosztu renowacji. Może to pomóc w zrównoważeniu kosztów i wzmocnieniu ochrony własności. Lokalnym podmiotom działającym w dziedzinie mieszkalnictwa należy umożliwić budowanie zdolności z myślą o szerszym upowszechnieniu modeli partycypacyjnych i bardziej skoordynowanym podejściu we wszystkich sektorach na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

- (50) Dostępność danych gromadzonych za pomocą narzędzi cyfrowych stanowi ułatwienie dla monitorowania zasobów budowlanych i zmniejsza koszty administracyjne. W związku z tym należy utworzyć krajowe bazy danych dotyczących charakterystyki energetycznej budynków, a zawarte w nich informacje należy przekazać do obserwatorium zasobów budowlanych UE.
- (51) Budynki zajmowane przez władze publiczne i budynki często odwiedzane przez ludność powinny dawać dobry przykład poprzez uwzględnianie kwestii środowiskowych i energetycznych i z tego powodu budynki te powinny być regularnie poddawane certyfikacji energetycznej. Publiczne rozpowszechnienie informacji dotyczącej charakterystyki energetycznej powinno być wzmocnione umieszczeniem świadectw charakterystyki energetycznej w widocznym miejscu, zwłaszcza w budynkach określonej wielkości zajmowanych przez władze publiczne lub często odwiedzanych przez ludność, takich jak urzędy miejskie, szkoły, sklepy, centra handlowe, supermarkety, restauracje, teatry, banki i hotele.
- (51a) *Komisja powinna ustanowić wytyczne techniczne dotyczące renowacji budynków stanowiących dziedzictwo historyczne i historycznych centrów, aby zapewnić osiągnięcie ambitnych celów i ochronę dziedzictwa kulturowego. Przy tworzeniu krajowych planów renowacji należy przewidzieć zorganizowane i stałe konsultacje z organizacjami przedstawicielskimi podmiotów działających w sektorze budowlanym, w tym w odniesieniu do budynków zabytkowych.*
- (51b) *Zwolnienia dotyczące budynków stanowiących elementy dziedzictwa i budynków tymczasowych należy utrzymać w przypadku budynków objętych ochroną i stanowiących elementy dziedzictwa, podczas gdy rozwijane i testowane są nowe innowacyjne rozwiązania. Należy również przewidzieć odstępstwo dla budynków zabytkowych, które są w trakcie uzyskiwania oficjalnej ochrony, jak również innych budynków wymagających należytej ochrony jako część wyznaczonego środowiska lub ze względu na ich szczególne walory architektoniczne i historyczne, jeżeli proces ten rozpoczął się przed wejściem w życie niniejszej dyrektywy. Dla wzmocnienia renowacji budynków publicznych zasadnicze znaczenie ma pomoc techniczna, w tym wsparcie finansowe na replikację i zwiększanie skali projektów pilotażowych i demonstracyjnych, bazujące na doświadczeniach zgromadzonych w związku z finansowaniem inteligentnych miast w programie „Horyzont 2020”. Państwa członkowskie powinny dokonać przeglądu swoich aktualnych krajowych procesów klasyfikowania budynków jako dziedzictwa i budynków historycznych, aby umożliwić przyznanie takiego statusu w odpowiednim czasie do dnia transpozycji niniejszej dyrektywy.*
- (52) W ostatnich latach wzrosła liczba systemów klimatyzacji w krajach europejskich. Stwarza to istotne problemy w okresach szczytowego obciążenia energetycznego, zwiększając koszty elektryczności i naruszając bilans energetyczny. Należy udzielać pierwszeństwa strategiom służącym poprawie charakterystyki cieplnej budynków w okresie letnim. W tym celu należy skoncentrować się na środkach pozwalających uniknąć przegrzania, takich jak zacienianie oraz dostateczna pojemność cieplna konstrukcji budynku, a także na dalszym opracowywaniu i stosowaniu technologii pasywnego chłodzenia, szczególnie takich, które poprawiają warunki **środowiskowe** wewnątrz oraz mikroklimat wokół budynków.
- (53) Regularne utrzymanie i przeglądy systemów ogrzewania, **instalacji elektrycznych i przeciwpożarowych, wentylacji** i klimatyzacji przez wykwalifikowany personel przyczyniają się do utrzymania ich poprawnej regulacji, zgodnie ze specyfikacją wyrobu, i w ten sposób zapewniają ich optymalne funkcjonowanie z punktu widzenia środowiska, bezpieczeństwa i energii. Niezależna ocena całego systemu ogrzewania, **instalacji elektrycznych i przeciwpożarowych, wentylacji** i klimatyzacji powinna być przeprowadzana w regularnych odstępach czasu podczas jego cyklu życia, zwłaszcza przed jego wymianą lub modernizacją. Aby zminimalizować obciążenia administracyjne wobec właścicieli i najemców budynków, państwa członkowskie powinny dążyć, na ile to możliwe, do łączenia przeglądów z certyfikacjami.
- (54) Wspólne podejście do certyfikacji energetycznej budynków, paszportów renowacji, wskaźników gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci oraz przeglądów systemów ogrzewania, **wentylacji i klimatyzacji oraz instalacji elektrycznych**, przeprowadzanych przez wykwalifikowanych lub certyfikowanych ekspertów o niezależności gwarantowanej na podstawie obiektywnych kryteriów, przyczynia się do wyrównania reguł w zakresie

wysiłków czynionych przez państwa członkowskie w celu oszczędności energii w sektorze budowlanym i wprowadzi przejrzystość dla przyszłych właścicieli lub użytkowników w zakresie charakterystyki energetycznej na wspólnotowym rynku nieruchomości. Celem zapewnienia wysokiej jakości świadectw charakterystyki energetycznej, **paszportów renowacji, wskaźników gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci** oraz przeglądów **charakterystyki cieplnej** systemów ogrzewania i klimatyzacji **i kontroli budynków** w Unii w każdym państwie członkowskim powinien zostać ustanowiony niezależny mechanizm kontroli.

- (55) Ponieważ skuteczne wdrożenie tej dyrektywy uzależnione jest od władz lokalnych i regionalnych, należy konsultować się z nimi i angażować je w działania – jeśli zajdzie taka potrzeba i w zgodzie z mającym zastosowanie ustawodawstwem krajowym – w sprawach dotyczących planowania, opracowywania programów służących udostępnianiu informacji, szkolenia i podnoszenia świadomości oraz w sprawie wdrażania niniejszej dyrektywy na szczeblu krajowym lub regionalnym. Takie konsultacje mogą także służyć promowaniu udzielania odpowiednich wskazówek lokalnym planistom i inspektorom budowlanym, by mogli wykonywać konieczne zadania. Państwa członkowskie powinny ponadto umożliwiać architektom i planistom rzetelne rozważenie zastosowania optymalnej kombinacji i ulepszeń w zakresie efektywności energetycznej, wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych oraz systemów ciepłowniczych i chłodniczych na etapie planowania, projektowania, wznoszenia i renowacji stref przemysłowych lub osiedli mieszkaniowych, **w tym przy wykorzystaniu modelowania 3D i technologii symulacji**, a także zachęcać ich do takich działań. **Ponadto w konsultacje społeczne dotyczące krajowych planów renowacji budynków należy zaangażować innych partnerów społeczno-gospodarczych, w tym związki zawodowe i spółdzielnie mieszkaniowe, właścicieli budynków, właścicieli gruntów i branżę budowlaną, podmioty zajmujące się gospodarstwami domowymi znajdującymi się w trudnej sytuacji i osobami w kryzysie bezdomności oraz innych partnerów społeczeństwa obywatelskiego, takich jak organizacje lokatorów i organizacje konsumenckie, a także nawiązać wielopoziomowy dialog.**
- (56) Skuteczne wdrożenie niniejszej dyrektywy uzależnione jest od przedstawicieli sektora instalacyjno-budowlanego. W związku z tym odpowiednia liczba przedstawicieli tego sektora powinna – dzięki szkoleniu i innym działaniom – posiadać odpowiedni poziom fachowości w zakresie instalacji i integracji wymaganych technologii efektywnych energetycznie i technologii z zakresu energii odnawialnej.
- (57) Aby poczynić postępy w realizacji celu poprawy charakterystyki energetycznej budynków, uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 TFUE należy przekazać Komisji w odniesieniu do dostosowywania do postępu technicznego niektórych części wspólnych ram ogólnych określonych w załączniku I **do 31 grudnia 2026 r.**, w odniesieniu do **szczegółów dotyczących** określania ram metodologii porównawczej dla obliczania optymalnego pod względem kosztów poziomu minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej, w odniesieniu do dostosowywania progów dla budynków bezemisyjnych i metodologii obliczania współczynnika globalnego ocieplenia w cyklu życia, w odniesieniu do **minimalnych norm jakości środowiska w pomieszczeniach, w odniesieniu do** ustanowienia wspólnych europejskich ram dla paszportów renowacji oraz w odniesieniu do unijnego systemu oceny gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa⁽²⁴⁾. W szczególności, aby zapewnić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie udział na równych zasadach w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.
- (58) Aby zapewnić skuteczne wdrożenie przepisów określonych w niniejszej dyrektywie, Komisja wspiera państwa członkowskie za pomocą różnych narzędzi, takich jak Instrument Wsparcia Technicznego⁽²⁵⁾, zapewniający dostosowaną do potrzeb wiedzę techniczną w celu opracowania i wdrożenia reform, w tym reform mających na celu zwiększenie do 2030 r. rocznego wskaźnika renowacji energetycznej budynków mieszkalnych i niemieszkalnych oraz wspieranie gruntownych renowacji energetycznych. Wsparcie techniczne odnosi się na przykład do podniesienia zdolności administracyjnych, wsparcia w opracowywaniu i wdrażaniu polityki oraz wymiany odpowiednich najlepszych praktyk.
- (59) Ponieważ cele niniejszej dyrektywy, czyli poprawienie charakterystyki energetycznej budynków i zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych z budynków, nie mogą zostać w stopniu wystarczającym osiągnięte przez państwa członkowskie ze względu na złożoność sektora budynków oraz niemożność sprostania wyzwaniom związanym z efektywnością energetyczną w ramach krajowych rynków mieszkaniowych, natomiast mogą ze względu na skalę

⁽²⁴⁾ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1.

⁽²⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/240 z dnia 10 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument Wsparcia Technicznego (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 1).

i skutki działań zostać lepiej osiągnięte na szczeblu Unii, Unia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.

- (60) Podstawą prawną niniejszej inicjatywy jest art. 194 ust. 2 TFUE, który upoważnia Unię do ustanowienia środków niezbędnych do osiągnięcia celów Unii w odniesieniu do polityki energetycznej. Wniosek przyczynia się do realizacji celów unijnej polityki energetycznej określonych w art. 194 ust. 1 TFUE, w szczególności poprawy charakterystyki energetycznej budynków i zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, co z kolei przyczynia się do ochrony i poprawy stanu środowiska.
- (61) Zgodnie z pkt 44 Porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie lepszego stanowienia prawa państwa członkowskie powinny sporządzać – do własnych celów i w interesie Unii – i publikować własne tabele jak najdokładniej ilustrujące korelacje między niniejszą dyrektywą a środkami transpozycji. Zgodnie ze wspólną deklaracją polityczną państw członkowskich i Komisji z dnia 28 września 2011 r. dotyczącą dokumentów wyjaśniających państwa członkowskie zobowiązały się do złożenia, w uzasadnionych przypadkach, wraz z powiadomieniem o transpozycji, co najmniej jednego dokumentu wyjaśniającego związku między elementami dyrektywy a odpowiadającymi im częściami krajowych instrumentów transpozycyjnych. W odniesieniu do niniejszej dyrektywy ustawodawca uznaje, że przekazanie takich dokumentów jest uzasadnione, w szczególności w następstwie wyroku Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Komisja/Belgia (sprawa C-543/17).
- (62) Zobowiązanie do transpozycji niniejszej dyrektywy do prawa krajowego powinno ograniczać się do tych przepisów, które stanowią merytoryczną zmianę w porównaniu z wcześniejszą dyrektywą. Zobowiązanie do transpozycji przepisów, które nie uległy zmianie, wynika z wcześniejszej dyrektywy.
- (63) Niniejsza dyrektywa nie powinna naruszać zobowiązań państw członkowskich dotyczących terminów transpozycji do prawa krajowego i dat zastosowania dyrektyw określonych w załączniku VIII część B,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

Przedmiot

1. Niniejsza dyrektywa promuje poprawę charakterystyki energetycznej budynków i redukcję emisji gazów cieplarnianych z budynków w Unii, celem osiągnięcia bezemisyjnych zasobów budowlanych do 2050 r. z uwzględnieniem panujących na zewnątrz warunków klimatycznych, warunków lokalnych, **wymagań dotyczących jakości środowiska w pomieszczeniach oraz udziału zasobów budowlanych w elastyczności po stronie popytu w celu poprawy efektywności i opłacalności ekonomicznej.**

2. Niniejsza dyrektywa ustanawia wymagania w zakresie:

- a) wspólnych ram ogólnych dla metodologii obliczania zintegrowanej charakterystyki energetycznej budynków i modułów budynków;
- b) zastosowania minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej wobec nowych budynków i nowych modułów budynków;
- c) zastosowania minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej:
- (i) podlegających ważniejszej renowacji budynków istniejących i modułów budynków;
- (ii) wobec elementów budynków stanowiących część przegród zewnętrznych i mających istotny wpływ na charakterystykę energetyczną przegród zewnętrznych budynku, w sytuacji gdy elementy te są modernizowane lub wymieniane;
- (iii) wobec systemów technicznych budynku, jeżeli są one instalowane, wymieniane lub modernizowane;
- d) stosowania minimalnych norm charakterystyki energetycznej do istniejących budynków i istniejących modułów budynków **zgodnie z art. 3 i 9;**

- da) zharmonizowanych ram oceny współczynnika globalnego ocieplenia w cyklu życia;*
- db) energii słonecznej w budynkach;*
- dc) stopniowego wycofywania stosowania paliw kopalnych w budynkach;*
- e) paszportów renowacji;
- f) krajowych planów renowacji budynków;
- g) infrastruktury mobilności zgodnej z zasadami zrównoważonego rozwoju w budynkach i w ich sąsiedztwie; oraz
- h) inteligentnych budynków;
- ha) rozwiązań opartych na przyrodzie, które wzmacniają dobre wykorzystanie i przystosowanie przestrzeni publicznej otaczającej budynki za pomocą elementów takich jak materiały drewniane, zielone dachy i elewacje oraz rozwiązań inspirowanych i wspieranych przyrodą, które są opłacalne, a jednocześnie zapewniają korzyści środowiskowe, społeczne i gospodarcze oraz pomagają budować odporność;*
- i) certyfikacji charakterystyki energetycznej budynków lub modułów budynków;
- j) regularnych przeglądów systemów ogrzewania, wentylacji i klimatyzacji w budynkach;
- k) niezależnych systemów kontroli świadectw charakterystyki energetycznej, paszportów renowacji, wskaźników gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci i sprawozdań z przeglądu;
- ka) jakości środowiska w pomieszczeniach budynków.*

3. Wymagania zawarte w niniejszej dyrektywie są wymaganiami minimalnymi i nie powinny powstrzymywać państw członkowskich od utrzymywania lub wprowadzania bardziej surowych środków. Takie środki są zgodne z TFUE. Są one notyfikowane Komisji.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

1. „budynek” oznacza konstrukcję zadaszoną, posiadającą ściany, w której do utrzymania **środowiska** wewnętrznego stosowana jest energia;
2. „budynek bezemisyjny” oznacza budynek o bardzo wysokiej charakterystyce energetycznej określonej zgodnie z załącznikami I i III, który przyczynia się do optymalizacji systemu energetycznego poprzez elastyczność po stronie popytu, w którym to budynku **każda** bardzo niska **pozostała** ilość nadal wymaganej energii pochodzi w pełni z energii:
  - a) ze źródeł odnawialnych wytwarzanej lub przechowywanej na miejscu;*
  - b) ze źródeł odnawialnych wytwarzanej w pobliżu poza zakładem i dostarczanej za pośrednictwem sieci zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 [zmieniona dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii];*
  - c) ze społeczności energetycznej działającej w zakresie energii odnawialnej w rozumieniu dyrektywy (UE) 2018/2001 [zmieniona dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii]; lub
  - d) z energii odnawialnej i ciepła odpadowego z efektywnego systemu ciepłowniczego i chłodniczego w rozumieniu dyrektywy (UE) .../... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej], zgodnie z wymogami określonymi w załączniku III;*
3. „budynek o niemal zerowym zużyciu energii” oznacza budynek o bardzo wysokiej charakterystyce energetycznej określonej zgodnie z załącznikiem I, która nie może być niższa niż poziom optymalny pod względem kosztów na 2023 r. zgłoszony przez państwa członkowskie zgodnie z art. 6 ust. 2, i w którym niemal zerowa lub bardzo niska ilość wymaganej energii pochodzi w bardzo wysokim stopniu z energii ze źródeł odnawialnych, w tym energii ze źródeł odnawialnych wytwarzanej na miejscu lub w pobliżu;
- 3a. „budynek o najgorszej charakterystyce energetycznej” oznacza budynek sklasyfikowany w klasach energetycznych E, F lub G;

- 3b. „system pasywny” oznacza **zasadę projektową lub element budynku utrzymujący lub poprawiający charakterystykę energetyczną lub co najmniej jeden parametr środowiska wewnętrznego bez pomocy źródła energii;**
4. „minimalne normy charakterystyki energetycznej” oznaczają zasady, zgodnie z którymi istniejące budynki muszą spełniać wymagania dotyczące charakterystyki energetycznej w ramach szeroko zakrojonego planu renowacji zasobów budowlanych lub w „punkcie aktywacji” na rynku (w momencie sprzedaży lub wynajmu), w określonym okresie lub przed upływem określonego terminu, **zgodnie z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim”;** dają one impuls do renowacji istniejących budynków;
- 4a. „efektywność energetyczna przede wszystkim” oznacza **efektywność energetyczną przede wszystkim w rozumieniu art. 2 pkt 18 rozporządzenia (UE) 2018/1999;**
5. „organy publiczne” oznaczają **organy publiczne** w rozumieniu art. 2 pkt 10 dyrektywy (UE) .../... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej];
6. „system techniczny budynku” oznacza urządzenia techniczne do ogrzewania pomieszczeń, chłodzenia, wentylacji, ciepłej wody użytkowej, wbudowanego oświetlenia, systemów automatyki i sterowania w budynku, **elektrycznie sterowanego zaciemnienia, instalacji elektrycznych, stacji ładowania pojazdów elektrycznych,** wytwarzania i magazynowania energii ze źródeł odnawialnych na miejscu lub kombinację takich systemów, w tym systemy wykorzystujące energię ze źródeł odnawialnych, w budynku lub module budynku;
- 6a. „elastyczność po stronie popytu” oznacza **zdolność aktywnych odbiorców do reagowania na sygnały zewnętrzne i dostosowywania swojej produkcji i zużycia energii, indywidualnie lub poprzez agregację, w sposób dynamiczny i zależny od czasu, którą mogą zapewnić inteligentne, zdecentralizowane zasoby energetyczne, w tym zarządzanie popytem, magazynowanie energii i rozproszone wytwarzanie energii odnawialnej, w celu wspierania bardziej niezawodnego, zrównoważonego i wydajnego systemu energetycznego;**
- 6b. „system chłodzenia” oznacza **kombinację pasywnych i aktywnych elementów wymaganych do przygotowania powietrza w pomieszczeniach tak, że jego temperatura jest obniżona;**
- 6c. „instalacja elektryczna” oznacza system złożony z **elementów stałych, w tym rozdzielnic, kabli elektrycznych, systemów uzziemienia, gniazdek, przełączników i opraw oświetleniowych, mający służyć do dystrybucji energii elektrycznej do wszystkich punktów poboru w budynku lub do przesyłu energii elektrycznej wytwarzanej na miejscu;**
- 6d. „efektywność systemu” oznacza **wybór energooszczędnych rozwiązań, które umożliwiają racjonalną pod względem kosztów ścieżkę dekarbonizacji, dodatkową elastyczność i efektywne wykorzystanie zasobów;**
- 6e. „system wentylacji” oznacza **kombinację elementów wymaganych do odnawiania powietrza w pomieszczeniach przez powietrze zewnętrzne;**
7. „system automatyki i sterowania budynku” oznacza system obejmujący wszystkie produkty, oprogramowanie oraz usługi inżynierskie, które ułatwiają efektywne energetycznie, oszczędne i bezpieczne działanie systemów technicznych budynku poprzez automatyczne sterowanie i dzięki umożliwianiu manualnego zarządzania tymi systemami technicznymi budynku;
8. „charakterystyka energetyczna budynku” oznacza obliczoną lub opomiarowaną ilość energii potrzebnej do zaspokojenia zapotrzebowania na energię związanego z typowym użytkowaniem budynku, która obejmuje m.in. energię zużytą na potrzeby ogrzewania, chłodzenia, wentylacji, ciepłej wody, oświetlenia **i systemów technicznych budynku;**
9. „energia pierwotna” oznacza energię pochodzącą z odnawialnych i nieodnawialnych źródeł, która nie została poddana żadnemu procesowi przemiany lub transformacji;
- 9a. „energia końcowa” oznacza **energię ze źródeł odnawialnych lub nieodnawialnych, którą poddano konwersji lub transformacji w celu zapewnienia jej gotowości do wykorzystania i dostarczenia użytkownikom końcowym;**

- 9b. „opomiarowanie” oznacza pomiar przez odpowiednie urządzenie takie jak licznik energii, licznik mocy, urządzenie do pomiaru i monitorowania mocy lub licznik energii elektrycznej;
10. „współczynnik nieodnawialnej energii pierwotnej” oznacza nieodnawialną energię pierwotną dla danego nośnika energii, w tym energię dostarczoną i obliczone koszty ogólne dostaw energii do punktów poboru, podzieloną przez energię dostarczoną;
11. „współczynnik odnawialnej energii pierwotnej” oznacza odnawialną energię pierwotną pochodzącą z miejscowego, pobliskiego lub oddalonego źródła energii, dostarczaną za pośrednictwem danego nośnika energii, w tym energię dostarczoną i obliczone koszty ogólne dostaw energii do punktów poboru, podzieloną przez energię dostarczoną;
12. „całkowity współczynnik energii pierwotnej” oznacza ważoną sumę współczynników odnawialnej i nieodnawialnej energii pierwotnej dla danego nośnika energii;
13. „energia ze źródeł odnawialnych” lub „energia odnawialna” oznacza energię pochodzącą z niekopalnych źródeł odnawialnych **w rozumieniu art. 2 pkt 1 dyrektywy (UE) 2018/2001**;
14. „przegrody zewnętrzne” oznaczają zintegrowane elementy budynku, które oddzielają jego wnętrze od środowiska zewnętrznego;
15. „moduł budynku” oznacza sekcję, piętro lub mieszkanie w budynku zaprojektowane lub przerobione do odrębnego użycia;
16. „element budynku” oznacza system techniczny budynku lub element przegród zewnętrznych budynku;
17. „lokal mieszkalny” oznacza **fizyczną przestrzeń obejmującą** pomieszczenie lub zestaw pomieszczeń w stałym budynku lub w jego architektonicznie wydzielonej części, przeznaczone do zamieszkania przez jedno prywatne gospodarstwo domowe **w celu rozwijania jego podstawowych funkcji życiowych** przez cały rok;
18. „paszport renowacji” oznacza dokument zawierający dostosowany do potrzeb plan działania dotyczący **gruntownej renowacji danego budynku w maksymalnej liczbie etapów, która przekształci budynek w budynek o zerowej emisji najpóźniej do 2050 r.**;
19. „gruntowna renowacja” oznacza renowację **zgodną z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim” i wysiłkami zmierzającymi do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych w całym cyklu życia, powstających podczas renowacji, która koncentruje się na istotnych elementach budynku, takich jak izolacja ścian, izolacja dachu, izolacja niskiej podłogi, wymiana stolarki zewnętrznej, wentylacji i ogrzewania lub systemów grzewczych oraz obróbka mostków termicznych, w celu zapewnienia niezbędnego komfortu mieszkańcom latem i zimą, lub renowację powodującą zmniejszenie o co najmniej 60 % zapotrzebowania na energię pierwotną w przypadku budynków o najgorszej charakterystyce energetycznej, dla których osiągnięcie standardu budynku bezemisyjnego jest technicznie i ekonomicznie niewykonalne, oraz** w wyniku której budynek lub moduł budynku staje się:
- a) przed dniem 1 stycznia 2027 r. – budynkiem o niemal zerowym zużyciu energii;
- b) od dnia 1 stycznia 2027 r. – budynkiem bezemisyjnym;
20. „stopniowa gruntowna renowacja” oznacza gruntowną renowację przeprowadzaną w **maksymalnej liczbie etapów**, które określono w paszporcie renowacji zgodnie z art. 10, **która może obejmować wykorzystanie umów o poprawę efektywności energetycznej**;
21. „ważniejsza renowacja” oznacza renowację budynku, w której, **w zależności od wyboru państwa członkowskiego**:
- a) całkowity koszt prac renowacyjnych związanych z przegrodami zewnętrznymi lub systemami technicznymi budynku przekracza 25 % wartości budynku, nie wliczając wartości gruntu, na którym usytuowany jest budynek; albo
- b) renowacji podlega ponad 25 % powierzchni przegród zewnętrznych.
22. „operacyjne emisje gazów cieplarnianych” oznaczają emisje gazów cieplarnianych związane z zużyciem energii przez systemy techniczne budynku podczas użytkowania i eksploatacji budynku;

23. „emisje gazów cieplarnianych w całym cyklu życia” oznaczają łączne emisje gazów cieplarnianych związane z budynkiem na wszystkich etapach jego cyklu życia, z **uwzględnieniem korzyści wynikających z ponownego użycia i recyklingu po zakończeniu eksploatacji**, od „kołyski” (wydobycie surowców wykorzystywanych do budowy budynku) poprzez etap produkcji i przetwarzania materiałów oraz etap eksploatacji budynku, aż po **„zakończenie eksploatacji”** (rozbiórka budynku oraz ponowne użycie, recykling, inne rodzaje odzysku i unieszkodliwianie materiałów);
24. „współczynnik globalnego ocieplenia w cyklu życia” oznacza wskaźnik ilościowo określający współczynnik globalnego ocieplenia w całym cyklu życia budynku;
25. „rozdział zachęt” oznacza rozdział zachęt w rozumieniu art. 2 pkt 52 [przekształconej dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej];
26. „ubóstwo energetyczne” oznacza ubóstwo energetyczne w rozumieniu art. 2 pkt 49 [przekształconej dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej];
27. „gospodarstwa domowe znajdujące się w trudnej sytuacji” oznaczają gospodarstwa domowe dotknięte **lub zagrożone** ubóstwem energetycznym lub gospodarstwa domowe, w tym gospodarstwa o niższym średnim dochodzie, które są szczególnie narażone na wysokie koszty energii i nie dysponują środkami na renowację zajmowanego przez nie budynku;
28. „norma europejska” **lub „norma EN”** oznacza normę przyjętą przez Europejski Komitet Normalizacyjny, Europejski Komitet Normalizacyjny Elektrotechniki lub Europejski Instytut Norm Telekomunikacyjnych i udostępnioną do użytku publicznego;
29. „świadczenie charakterystyki energetycznej” oznacza świadectwo uznawane przez państwo członkowskie lub osobę prawną wyznaczoną przez to państwo, zawierające informację o charakterystyce energetycznej **i klimatycznej** budynku lub modułu budynku, obliczonej zgodnie z metodologią przyjętą zgodnie z art. 4;
30. „kogeneracja” oznacza jednoczesne wytwarzanie w jednym procesie energii cieplnej i elektrycznej lub energii mechanicznej;
31. „poziom optymalny pod względem kosztów” oznacza poziom charakterystyki energetycznej skutkujący najniższym kosztem w trakcie szacunkowego ekonomicznego cyklu życia, **ustalony poprzez zastosowanie metodyki obliczania optymalnych kosztów**, przy czym:
  - a) najniższy koszt jest określany z uwzględnieniem:
    - (i) kategorii i sposobu użytkowania danego budynku;
    - (ii) związanych z energią kosztów inwestycyjnych opartych na oficjalnych prognozach;
    - (iii) kosztów utrzymania i eksploatacji, w tym kosztów energii z uwzględnieniem kosztu uprawnień do emisji gazów cieplarnianych;
    - (iv) środowiskowych i zdrowotnych skutków zużycia energii;
    - (v) zysków z wytworzonej na miejscu energii – w stosownych przypadkach;
    - (vi) w stosownych przypadkach – kosztów gospodarowania odpadami; ■
  - (**via**) **społecznych skutków renowacji, budowy, rozbiórki budynków, w tym modyfikacji obszarów zabudowanych;**
  - (b) szacunkowy ekonomiczny cykl życia określany jest przez każde państwo członkowskie i odnosi się do pozostałego szacunkowego ekonomicznego cyklu życia budynku, jeżeli wymagania charakterystyki energetycznej określono dla budynku jako całości, lub do szacunkowego ekonomicznego cyklu życia elementu budynku, jeżeli wymagania charakterystyki energetycznej określono dla elementów budynku.

Poziom optymalny pod względem kosztów leży w granicach poziomów charakterystyki energetycznej, jeżeli analiza kosztów i korzyści przeprowadzona dla szacunkowego ekonomicznego cyklu życia daje pozytywny wynik;

32. „punkt ładowania” oznacza punkt ładowania w rozumieniu art. 2 pkt 41 [AFIR];
- 32a. **„wbudowane okablowanie” oznacza wszystkie niezbędne środki umożliwiające instalację punktów ładowania, w tym transmisję danych, trasy kablowe, miejsca na transformatory i liczniki energii elektrycznej, a także modernizację tablicy rozdzielczej;**
33. „mikrosystem wydzielony” oznacza każdy system, który w 2022 r. osiągnął zużycie mniejsze niż 500 GWh i który nie ma połączenia z innymi systemami;
34. „inteligentne ładowanie” oznacza inteligentne ładowanie w rozumieniu art. 2 pkt 14l dyrektywy (UE) 2018/2001 [zmienionej dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii];
35. „ładowanie dwukierunkowe” oznacza ładowanie dwukierunkowe w rozumieniu art. 2 pkt 14n dyrektywy (UE) 2018/2001 [zmienionej dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii];
- 35a. **„połączony cyfrowo punkt ładowania” oznacza punkt ładowania, który może wysyłać i odbierać informacje w czasie rzeczywistym, który może komunikować się dwukierunkowo z siecią elektroenergetyczną i pojazdem elektrycznym oraz który można zdalnie monitorować i kontrolować, co obejmuje między innymi zdalne rozpoczęcie i zakończenie sesji ładowania oraz pomiar przepływów energii elektrycznej;**
36. „normy portfela hipotecznego” oznaczają mechanizmy **wymagające od** wierzycieli hipotecznych, w tym banków, inwestorów i innych odpowiednich instytucji finansowych, takich jak ostateczni posiadacze kredytów hipotecznych ulokowanych w spółkach celowych, spółkach sekurytyzacyjnych i innych instytucjach pośredniczących, **ustanowienia ścieżki mającej na celu zwiększenie** mediany charakterystyki energetycznej portfela budynków objętych hipotekami **do 2030 i 2050 r., w celu zapewnienia swoim klientom wiarygodnych, opartych na dowodach i przystępnych cenowo rozwiązań,** zgodnie z ambicjami Unii w zakresie dekarbonizacji i **krajowymi planami renowacji budynków oraz** odpowiednimi celami energetycznymi w obszarze zużycia energii w budynkach, w oparciu o definicję zrównoważonej działalności gospodarczej w unijnej systematyce zrównoważonego rozwoju **oraz zgodnie ze świadectwami charakterystyki energetycznej i współczynnikiem globalnego ocieplenia w cyklu życia, zgodnie z niniejszą dyrektywą;**
- 36a. **„program finansowy typu płacisz-kiedy-oszczędzasz” oznacza program kredytowy przeznaczony wyłącznie na poprawę charakterystyki energetycznej, w którym spłaty kredytu w skali roku nie przekraczają ekwiwalentu pieniężnego rocznych oszczędności energii, z uwzględnieniem indeksacji kosztów energii i refinansowania kredytu;**
- 36b. **„energetyczny wskaźnik referencyjny budynków” oznacza platformę informacyjną służącą publicznemu ujawnianiu charakterystyki energetycznej i rocznego zużycia budynków jedno- i wielorodzinnych z upływem czasu w porównaniu z podobnymi budynkami lub z modelowymi symulacjami budynku odniesienia zbudowanego zgodnie z odpowiednią normą, taką jak minimalne normy charakterystyki energetycznej, i z zastosowaniem zakresu klas charakterystyki energetycznej;**
37. „cyfrowy dziennik budynku” oznacza wspólne repozytorium wszystkich istotnych danych dotyczących budynków, w tym danych dotyczących charakterystyki energetycznej, takich jak świadectwa charakterystyki energetycznej, paszporty renowacji i wskaźniki gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci, **a także współczynnika globalnego ocieplenia w cyklu życia i jakości środowiska w pomieszczeniach,** które ułatwia podejmowanie świadomych decyzji i wymianę informacji w sektorze budowlanym między właścicielami i użytkownikami budynków, instytucjami finansowymi i organami publicznymi;
38. „system klimatyzacji” oznacza kombinację elementów wymaganych dla zapewnienia formy obróbki powietrza w pomieszczeniach, za pomocą której temperatura jest kontrolowana lub może być obniżana;
39. „system ogrzewania” oznacza kombinację elementów wymaganych dla zapewnienia formy obróbki powietrza w pomieszczeniach, za pomocą której temperatura jest podwyższana;
40. „źródło ciepła” oznacza część systemu ogrzewania, która wytwarza ciepło użytkowe do zastosowań określonych w załączniku I, wykorzystując w tym celu jeden z następujących procesów:
- a) spalanie paliw, na przykład w kotle;
  - b) efekt Joule’a zachodzący w elementach grzewczych systemu elektrycznego ogrzewania oporowego;
  - c) wychwytywanie ciepła z powietrza atmosferycznego, powietrza wylotowego systemu wentylacji lub wody lub źródła ciepła w gruncie za pomocą pomp ciepła;

- 40a. „pompa ciepła” oznacza maszynę, urządzenie lub instalację, które przesyłają ciepło ze źródeł takich jak powietrze, woda lub grunt, do pochłaniaczy takich jak budynki lub zastosowania przemysłowe, do celów ogrzewania lub chłodzenia lub dostarczania ciepłej wody użytkowej;**
41. „umowa o poprawę efektywności energetycznej” oznacza umowę o poprawę efektywności energetycznej zdefiniowaną w art. 2 pkt 29 dyrektywy (UE) .../... [przekształcona dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej];
42. „kocioł” oznacza połączenie kotła z palnikiem przeznaczone do przekazywania cieplem ciepła uwalnianego w procesie spalania;
43. „znamionowa moc użyteczna” oznacza maksymalną moc cieplną, wyrażoną w kW, określoną i gwarantowaną przez producenta jako możliwą do dostarczenia podczas ciągłej pracy przy zachowaniu sprawności użytkowej podanej przez producenta;
44. „system ciepłowniczy” lub „system chłodniczy” oznacza dystrybucję energii termicznej w postaci pary, gorącej wody lub schłodzonych płynów z centralnego źródła produkcji przez sieć do wielu budynków lub punktów w celu wykorzystania jej do ogrzewania lub chłodzenia pomieszczeń lub procesów;
- 44a. „dzielnica zintegrowana” oznacza dzielnicę wybraną na podstawie analizy zasobów budowlanych, uwzględniając potencjał zastosowania na danym obszarze środków w zakresie efektywności energetycznej za pomocą jasnych i wymiernych celów, oraz która opracowuje wzory planów renowacji dla podobnych typów budynków, po przeprowadzeniu odpowiedniej analizy warunków lokalnych, w celu szybkiego, zasobooszczędnego i wzajemnie skoordynowanego przekształcenia budynków, a także innych aspektów, takich jak struktura społeczna, warunki ekonomiczne i środowiskowe oraz infrastruktura zaopatrzenia budynków w energię;**
45. „powierzchnia użytkowa” oznacza powierzchnię podłogi budynku potrzebną jako parametr do ilościowego określania szczegółowych warunków użytkowania, które są wyrażane na jednostkę powierzchni oraz do celów stosowania uproszczeń oraz zasad podziału na strefy i zmian tego podziału, **z uwzględnieniem norm krajowych, europejskich i międzynarodowych;**
- 45a. „ciepło odpadowe” oznacza niemożliwe do uniknięcia ciepło, które jest wytwarzane jako produkt uboczny w instalacjach przemysłowych lub instalacjach wytwórczych energii lub w sektorze usług i które bez dostępu do systemu ciepłowniczego lub chłodniczego pozostałoby niewykorzystane, rozpraszając się w powietrzu lub w wodzie, w przypadku gdy jest lub będzie wykorzystywany proces kogeneracji lub gdy kogeneracja nie jest możliwa;**
46. „powierzchnia referencyjna” oznacza powierzchnię podłogi wykorzystywaną jako wielkość odniesienia do oceny charakterystyki energetycznej budynku, obliczoną jako sumę powierzchni użytkowych pomieszczeń w obrębie przegród zewnętrznych budynku, określoną do celów oceny charakterystyki energetycznej;
47. „granica oceny” oznacza granicę, w obrębie której mierzy się lub oblicza dostarczoną i eksportowaną energię;
48. „na miejscu” oznacza działkę, na której znajduje się budynek, oraz sam budynek;
49. „energia ze źródeł odnawialnych wytwarzana w pobliżu” oznacza energię ze źródeł odnawialnych wytwarzaną miejscowo lub lokalnie w stosunku do ocenianego budynku, spełniającą wszystkie następujące warunki:
- a) może być dystrybuowana i wykorzystywana wyłącznie miejscowo lub lokalnie za pośrednictwem specjalnego systemu dystrybucyjnego;
  - b) umożliwia obliczenie szczegółowego współczynnika energii pierwotnej obowiązującego wyłącznie w odniesieniu do energii ze źródeł odnawialnych wytwarzanej miejscowo lub lokalnie; oraz
  - c) może być wykorzystywana na miejscu ocenianego budynku za pośrednictwem specjalnego podłączenia do źródła produkcji energii, które to podłączenie wymaga specjalnego sprzętu do bezpiecznego dostarczania i pomiaru energii na własny użytek ocenianego budynku;
50. „usługi związane z charakterystyką energetyczną budynków” oznaczają usługi polegające na zapewnieniu ogrzewania, chłodzenia, wentylacji, ciepłej wody użytkowej i oświetlenia oraz inne usługi, w przypadku których zużycie energii jest uwzględniane w charakterystyce energetycznej budynków;

51. „potrzeba energetyczna” oznacza energię, która ma być dostarczana do klimatyzowanej przestrzeni lub z niej odprowadzana w celu utrzymania pożądanych warunków w danym okresie, **uwzględniając straty przesyłowe i wentylacyjne oraz zysk w postaci energii słonecznej lub energii ze źródeł wewnętrznych zgodnie z normami EN**, z pominięciem wszelkich przypadków niewydolności systemów technicznych budynku;
52. „zużycie energii” oznacza energię wprowadzoną do systemu technicznego budynku, dostarczającego usługę związaną z charakterystyką energetyczną budynków, mającą zaspokoić potrzebę energetyczną;
53. „użyta na potrzeby własne” oznacza część energii ze źródeł odnawialnych wytworzonej na miejscu lub w pobliżu, wykorzystywaną **jednocześnie** przez systemy techniczne na miejscu na potrzeby usług związanych z charakterystyką energetyczną budynków;
54. „inne zastosowania na miejscu” oznaczają energię zużyta na miejscu do zastosowań innych niż usługi związane z charakterystyką energetyczną budynków i mogą obejmować urządzenia, obciążenia różne i pomocnicze, **domowe systemy magazynowania energii w akumulatorach** lub punkty ładowania na potrzeby elektromobilności;
55. „przedział obliczeniowy” oznacza wyodrębniony przedział czasowy stosowany do obliczania charakterystyki energetycznej;
56. „energia dostarczona” oznacza energię, wyrażoną według nośników energii, dostarczoną do systemów technicznych budynku przez granicę oceny do celów uwzględnianych zastosowań lub w celu wyprodukowania energii eksportowanej;
57. „energia eksportowana”, wyrażona według nośników energii i według współczynnika energii pierwotnej, oznacza udział energii ze źródeł odnawialnych, która jest eksportowana do sieci energetycznej, a nie wykorzystywana na miejscu na potrzeby własne lub do innych zastosowań na miejscu;
- 57a. **„materiał wtórny” oznacza materiał odzyskany z poprzedniego użycia lub z odpadów, który zastępuje materiały pierwotne zgodnie z definicją zawartą w ramowej normie budowlanej EN 15643;**
- 57b. **„miejsce parkingowe dla rowerów” oznacza wyznaczoną przestrzeń dla co najmniej jednego roweru, która pozwala bezpiecznie i łatwo przechowywać różne rodzaje rowerów oraz może być oświetlona i chroniona przed warunkami pogodowymi;**
- 57c. **„fizycznie przylegający” oznacza parking przeznaczony do użytku mieszkańców, odwiedzających lub osób pracujących w budynku, który znajduje się na terenie budynku lub jest w jego bezpośrednim sąsiedztwie;**
- 57d. **„obieg zamknięty” oznacza zmniejszenie zapotrzebowania na wydobycie surowców pierwotnych przez zmniejszenie popytu na nowe materiały, dzięki naprawie, ponownemu wykorzystaniu, zmianie przeznaczenia i recyklingowi zużytych materiałów oraz dzięki wydłużeniu cyklu życia produktów i budynków;**
- 57e. **„wystarczalność” oznacza minimalizację zapotrzebowania na energię, materiały, grunty, wodę i inne zasoby naturalne w całym cyklu życia budynków i towarów;**
- 57f. **„zestawienie podstawowych materiałów” oznacza ewidencję rodzaju, źródła i ilości wyrobów budowlanych i materiałów, które są wykorzystywane do budowy lub renowacji budynku, a które mają wpływ na jego charakterystykę cieplną i efektywność systemu technicznego zgodnie z załącznikiem I, jak również na jego odporność na działanie ognia i jakość środowiska w pomieszczeniach;**
- 57g. **„jakość środowiska w pomieszczeniach” oznacza zestaw parametrów dotyczących budynku, w tym jakość powietrza w pomieszczeniach, komfort cieplny, oświetlenie i akustykę, wpływające na zdrowie i dobrostan jego użytkowników;**
- 57h. **„zdrowe warunki klimatyczne w pomieszczeniach” oznaczają środowisko wewnętrzne budynku, które optymalizuje zdrowie, komfort i dobre samopoczucie użytkowników zgodnie z określonymi poziomami wydajności, w tym związanymi ze światłem dziennym, jakością powietrza w pomieszczeniach i komfortem cieplnym, takimi jak łagodzenie przegrzania i poprawa jakości akustycznej.**

Artykuł 3

Krajowy plan renowacji budynków

1. Każde państwo członkowskie ustanawia krajowy plan renowacji budynków służący zapewnieniu renowacji krajowych zasobów budynków mieszkalnych i niemieszkalnych, zarówno publicznych, jak i prywatnych, aby zapewnić do 2050 r. wysoką efektywność energetyczną i niskoemisyjność zasobów budowlanych, celem przekształcenia istniejących budynków w budynki bezemisyjne.

Każdy plan renowacji budynków jest zgodny z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim” i obejmuje:

- a) przegląd krajowych zasobów budowlanych w podziale na różne rodzaje budynków, **w tym ich udziału w zasobach budowlanych, w szczególności budynków skategoryzowanych jako oficjalnie chronione jako część wyznaczonego środowiska lub ze względu na ich szczególne walory architektoniczne lub historyczne**, okresy budowy i strefy klimatyczne **każdego państwa członkowskiego**, oparty, w stosownych przypadkach, na próbkach statystycznych, **analizie porównawczej pod kątem energii i współczynników globalnego ocieplenia w cyklu życia** oraz krajowej bazie danych świadectw charakterystyki energetycznej na podstawie art. 19, przegląd barier rynkowych i niedoskonałości rynku, **udział gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji** oraz przegląd zdolności w sektorach budownictwa, efektywności energetycznej i energii ze źródeł odnawialnych, **a także dostępności punktów kompleksowej obsługi ustanowionych zgodnie z art. 15a niniejszej dyrektywy i art. 21 ust. 2a dyrektywy (UE) .../... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej]**;
- aa) **przegląd wdrożonych i planowanych strategii politycznych, w tym zgodnych z paktem na rzecz umiejętności określonym w komunikacie Komisji z 1 lipca 2020 r. zatytułowanym „Europejski program na rzecz umiejętności służący zrównoważonej konkurencyjności, sprawiedliwości społecznej i odporności”, w celu zwiększenia dostępności wykwalifikowanych specjalistów w sektorze budownictwa, efektywności i energii odnawialnej, inwestycji w rozwój wymaganych umiejętności, w tym podnoszenia lub zmiany kwalifikacji oraz ukierunkowanych programów szkoleniowych i edukacyjnych, zarówno dla publicznych, jak i prywatnych zainteresowanych stron, na podstawie oceny ilościowej i jakościowej z wykorzystaniem kluczowych wskaźników efektywności określonych w załączniku II, aby osiągnąć cele, zgodnie z niniejszą dyrektywą i wynikającym z niej zapotrzebowaniem rynku na wykwalifikowanych specjalistów w sektorze budownictwa i renowacji;**
- b) plan działania z ustalonymi na poziomie krajowym celami, mierzalnymi wskaźnikami postępów **i szczegółowymi harmonogramami osiągnięcia wyższych klas charakterystyki energetycznej do 2030 r., 2040 r. i 2050 r.**, z myślą o realizacji celu osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r., aby zapewnić wysoce energooszczędne i niskoemisyjne krajowe zasoby budowlane oraz przekształcenie istniejących budynków w budynki bezemisyjne do 2050 r.;
- c) przegląd wdrożonych i planowanych strategii politycznych i środków, **wraz z okresem ich obowiązywania zgodnie z realizacją planu działania na podstawie lit. b) niniejszego akapitu, w tym określonych w zintegrowanych krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu zgłoszonych Komisji zgodnie z art. 3 rozporządzenia (UE) 2018/1999, ze szczególnym naciskiem na gospodarstwa domowe znajdujące się w trudnej sytuacji i osoby mieszkające w mieszkaniach socjalnych;**
- d) **szczegółowy plan działania do 2050 r. obejmujący** potrzeby inwestycyjne do celów realizacji planu renowacji budynków, **publicznych i prywatnych** źródeł finansowania i środków finansowych oraz zasobów administracyjnych na potrzeby renowacji budynków, **w tym tych określonych w krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu zgłoszonych Komisji zgodnie z art. 3 rozporządzenia (UE) 2018/1999;**
- da) **plan działania w zakresie zmniejszenia ubóstwa energetycznego i oszczędności energii uzyskanych wśród gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji i osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych, zawierający cele ustalone na poziomie krajowym oraz przegląd wdrożonych i planowanych strategii politycznych i środków finansowania wspierających eliminację ubóstwa energetycznego.**

1a. Plan działania, o którym mowa w **ust. 1 akapit drugi** lit. b), obejmuje:

- a) krajowe cele i emisje w całym cyklu życia dla różnych typologii budynków, które zostaną ustalone po przeprowadzeniu globalnej inwentaryzacji, na lata 2025, 2030, 2035, 2040, zgodnie z mechanizmem zapadkowym określonym w porozumieniu paryskim oraz planem działania obejmującym charakterystykę całego cyklu życia i odpowiadającym scenariuszowi ocieplenia o 1,5 °C do 2050 r., a także orientacyjne cele krajowe mające na celu przeprowadzenie do 2030 r. gruntownej renowacji co najmniej 35 mln modułów budynków, aby wesprzeć osiągnięcie rocznego wskaźnika renowacji energetycznej **na poziomie co najmniej 3 % w okresie do 2050 r.;**

- b) *szacunkową dostępność materiałów budowlanych, materiałów do renowacji, w tym prefabrykowanych elementów budowlanych, takich jak elementy izolacyjne, zintegrowane z budynkiem ogniwa fotowoltaiczne, materiały z zawartością surowców wtórnych, wtórne materiały budowlane i ewentualnie lokalne materiały zrównoważone, jak również krajowe cele dotyczące obiegowego wykorzystania materiałów, zawartości surowców wtórnych i materiałów wtórnych zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 305/2011⁽²⁶⁾, oraz wystarczalność na każdy okres pięcioletni;*
- c) *zużycie energii pierwotnej i końcowej przez krajowe zasoby budowlane oraz redukcję ich operacyjnych i emisji gazów cieplarnianych;*
- d) *szczegółowe harmonogramy osiągnięcia przez budynki wyższych klas charakterystyki energetycznej niż te określone w art. 9 ust. 1 do 2030 r., a następnie co pięć lat, zgodnie ze ścieżką transformacji krajowych zasobów budowlanych w budynki bezemisyjne;*
- e) *przegląd opłacalnego potencjału, dostępności i oczekiwanej produkcji i zużycia energii odnawialnej wykorzystywanej do ogrzewania i chłodzenia budynków, z podziałem na technologie i paliwa;*
- f) *krajowe cele dotyczące budowy i modernizacji lokalnych systemów ciepłowniczych i chłodniczych zgodnie z całościowymi wymogami do oceny systemów ciepłowniczych i chłodniczych, o których mowa w art. 23 dyrektywy (UE) .../... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej];*
- g) *ścieżkę z celami liczbowymi dotyczącymi zastosowania energii słonecznej i pomp ciepła w budynkach, zgodnie z art. 9a;*
- h) *krajowe plany wycofania z użycia paliw kopalnych w budynkach z myślą o planowanym wycofaniu do roku 2035, a jeżeli nie jest to wykonalne, jak wykazano Komisji, najpóźniej do roku 2040;*
- i) *oparte na faktach szacunki oczekiwanej oszczędności energii, redukcji emisji gazów cieplarnianych i szerszych korzyści, w tym jakości środowiska w pomieszczeniach, które mogą być oparte na zintegrowanym podejściu lokalnym;*
- j) *szacunkowy wkład planu renowacji budynków w osiągnięcie wiążącego krajowego celu danego państwa członkowskiego w zakresie emisji gazów cieplarnianych na podstawie rozporządzenia (UE) .../... [zmienione rozporządzenie w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego], unijnych celów w zakresie efektywności energetycznej zgodnie z dyrektywą (UE) .../... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej], unijnych celów w zakresie energii odnawialnej, w tym celu w zakresie udziału energii ze źródeł odnawialnych w sektorze budowlanym zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 [zmieniona dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii] oraz unijnego celu klimatycznego na 2030 r. i celu osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/1119.*

2. Co pięć lat każde państwo członkowskie przygotowuje i przedkłada Komisji projekt swojego planu renowacji budynków, korzystając ze wzoru przedstawionego w załączniku II. Każde państwo członkowskie przedkłada swój projekt planu renowacji budynków **wraz z projektem** zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu, o którym mowa w art. 9 rozporządzenia (UE) 2018/1999, oraz **swoją kompleksową ocenę dotyczącą ogrzewania i chłodzenia zgodnie z art. 23 dyrektywy (UE) .../... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej]**, oraz – w przypadkach gdy państwa członkowskie przedstawiają projekty aktualizacji – swój projekt aktualizacji, o którym mowa w art. 14 **rozporządzenia (UE) 2018/1999**. Na zasadzie odstępstwa od art. 9 ust. 1 i art. 14 ust. 1 tego rozporządzenia państwa członkowskie przedkładają Komisji pierwszy projekt planu renowacji budynków do dnia 30 czerwca 2024 r. **i z zastrzeżeniem odrębnych konsultacji przewidzianych w ust. 3 niniejszego artykułu.**

3. Aby wspierać rozwijanie swoich planów renowacji budynków, każde państwo członkowskie angażuje władze regionalne i lokalne w sporządzanie planu renowacji budynków, aby ułatwić włączenie lokalnych planów działania lub inwestycji, a także przeprowadza konsultacje społeczne w sprawie projektu planu renowacji budynków, zanim przedstawi je Komisji. W konsultacjach społecznych udział biorą w szczególności władze lokalne i regionalne oraz inni partnerzy społeczno-gospodarczy, w tym społeczeństwo obywatelskie i podmioty zajmujące się gospodarstwami domowymi znajdującymi się w trudnej sytuacji. Konsultacje społeczne obejmują oceny ex ante i ex post planu renowacji budynków

⁽²⁶⁾ **Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r. ustanawiające zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylające dyrektywę Rady 89/106/EWG (Dz.U. L 88 z 4.4.2011, s. 5).**

i zawierają opcje dotyczące projektowania polityk publicznych, programów, zachęt, a także zabezpieczeń społecznych, które mogą obejmować te, o których mowa w artykule 15, aby zapewnić dostępność, wygodę i przystępność rozwiązań renowacyjnych. Każde państwo członkowskie załącza streszczenie wyników konsultacji społecznych do swojego projektu planu renowacji budynków. Każde państwo członkowskie należycie uwzględni opinie zainteresowanych stron wyrażone w ocenach ex ante i ex post i wyjaśnia, jak zostały one odzwierciedlone w ostatecznym planie renowacji budynków.

4. Komisja ocenia krajowe projekty planów renowacji budynków, w szczególności sprawdzając, czy:
  - a) poziom ambicji ustalonych na szczeblu krajowym celów jest wystarczający i zgodny z krajowymi zobowiązaniami w zakresie klimatu i energii określonymi w zintegrowanych krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu;
  - b) polityki i środki są wystarczające do osiągnięcia celów ustalonych na poziomie krajowym;
  - c) przydział zasobów budżetowych i administracyjnych jest wystarczający do realizacji planu;
  - ca) **warunki funkcjonowania systemów finansowania renowacji są odpowiednie do osiągnięcia krajowego celu łagodzenia skutków ubóstwa energetycznego oraz do skutecznego włączenia odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji;**
  - cb) **plan uwzględnia cele dyrektywy 2008/50/WE⁽²⁷⁾ i zapewnia spójność z obowiązującymi przepisami oraz ochronę środowiska i zdrowia ludzi;**
  - cc) **w planie priorytetowo traktuje się budynki o najgorszej charakterystyce energetycznej wykorzystywane do celów mieszkalnych;**
  - d) konsultacje społeczne, o których mowa w ust. 3, były wystarczająco inkluzywne; █
  - e) **plan jest zgodny** z wymogami określonymi w ust. 1 oraz ze wzorem przedstawionym w załączniku II;
  - ea) **władze krajowe i lokalne potrzebują pomocy technicznej mającej ułatwić realizację tych planów;**
  - eb) **plan przewiduje wystarczającą liczbę wykwalifikowanych pracowników oraz skuteczne inicjatywy w zakresie umiejętności i szkoleń.**

Po konsultacji z komitetem ustanowionym na mocy art. 30 Komisja może wydawać zalecenia dla poszczególnych państw członkowskich zgodnie z art. 9 ust. 2 i art. 34 rozporządzenia (UE) 2018/1999.

W odniesieniu do pierwszego projektu planu renowacji budynków Komisja może wydać zalecenia dla poszczególnych państw członkowskich nie później niż sześć miesięcy po przedłożeniu tego planu przez dane państwo członkowskie.

5. **Po każdym przeglądzie** państwo członkowskie należycie uwzględni w ostatecznym krajowym planie renowacji budynków wszystkie zalecenia Komisji. Jeżeli dane państwo członkowskie nie bierze pod uwagę zalecenia w całości lub w znacznej mierze, przedstawia Komisji uzasadnienie tego faktu i podaje je do wiadomości publicznej.

6. Co pięć lat każde państwo członkowskie przedkłada Komisji swój plan renowacji budynków, korzystając ze wzoru przedstawionego w załączniku II. Każde państwo członkowskie przedkłada plan renowacji budynków **wraz ze** swoim zintegrowanym krajowym planem w dziedzinie energii i klimatu, o którym mowa w art. 3 rozporządzenia (UE) 2018/1999, oraz – w przypadkach gdy państwo członkowskie przedstawia aktualizację – jego aktualizację, o której mowa w art. 14 tego rozporządzenia. Na zasadzie odstępstwa od art. 3 ust. 1 i art. 14 ust. 1 tego rozporządzenia państwa członkowskie przedkładają Komisji pierwszy **projekt** planu renowacji budynków do dnia 30 czerwca **2024 r., a ostateczne plany renowacji budynków – do 30 czerwca 2025 r.**

(27) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (Dz.U. L 152 z 11.6.2008, s. 1).

7. Każde państwo członkowskie załącza szczegółowe informacje na temat realizacji swoich najnowszych długoterminowych strategii renowacji lub planu renowacji budynków do swojego **ostatecznego** planu renowacji budynków. Każde państwo członkowskie określa, czy jego cele krajowe zostały osiągnięte.

8. Każde państwo członkowskie zamieszcza w swoich zintegrowanych sprawozdaniach w dziedzinie energii i klimatu dotyczących postępów, zgodnie z art. 17 i 21 rozporządzenia (UE) 2018/1999, informacje na temat realizacji celów krajowych, o których mowa w ust. 1 lit. b) niniejszego artykułu, oraz wkładu planu renowacji budynków w osiągnięcie wiążącego krajowego celu państwa członkowskiego w zakresie emisji gazów cieplarnianych na podstawie rozporządzenia (UE) .../... [zmienione rozporządzenie w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego], unijnych celów w zakresie efektywności energetycznej zgodnie z dyrektywą (UE) .../... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej], unijnych celów w zakresie energii odnawialnej, w tym orientacyjnego celu w zakresie udziału energii ze źródeł odnawialnych w sektorze budowlanym zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 [zmieniona dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii] oraz unijnego celu klimatycznego na 2030 r. i celu osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/1119.

Artykuł 3a

Zintegrowane lokalne podejście do renowacji budynków

1. **Państwa członkowskie mogą upoważnić władze regionalne i lokalne do wskazania zintegrowanych dzielnic w celu realizacji zintegrowanych programów renowacji na szczeblu lokalnym. Takie programy obejmują wzorce społeczne, energetykę, mobilność, zieloną infrastrukturę, uzdatnianie ścieków i wody oraz inne aspekty planowania miejskiego, które należy uwzględnić na poziomie lokalnym, i uwzględniają zasoby lokalne i regionalne, obieg zamknięty i wystarczalność.**

2. **Zintegrowane programy renowacji uwzględniają kompleksowe oceny ogrzewania i chłodzenia, o których mowa w art. 14 ust. 1 dyrektywy 2012/27/UE, renowację lub budowę efektywnych systemów ogrzewania i chłodzenia, o których mowa w art. 24 dyrektywy (UE) .../... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej], oraz wymaganą infrastrukturę, a także instalacje i infrastrukturę społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej. Państwa członkowskie rozważają na poziomie dzielnic optymalizację systemu energetycznego zgodnie z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim”, wspierając jednocześnie elastyczność po stronie popytu.**

3. **Państwa członkowskie wdrażają plany zintegrowanej mobilności na szczeblu lokalnym i plany zrównoważonej mobilności miejskiej dostosowane do zintegrowanych programów renowacji i obejmujące planowanie i rozwój transportu publicznego wraz z innymi środkami aktywnej i współdzielonej mobilności, a także związaną z nimi infrastrukturę do obsługi, ładowania, magazynowania i parkowania.**

4. **Punkty kompleksowej obsługi utworzone zgodnie z art. 15a mogą informować o decyzjach dotyczących projektowania zintegrowanych programów renowacji w celu rewitalizacji, ukierunkowania i wspierania społeczności.**

Artykuł 4

Przyjęcie metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynków

Państwa członkowskie stosują metodologię obliczania charakterystyki energetycznej budynków zgodnie ze wspólnymi ramami ogólnymi podanymi w załączniku I. Metodologia ta jest przyjmowana na poziomie krajowym lub regionalnym.

Artykuł 5

Ustalanie minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej

1. Państwa członkowskie stosują niezbędne środki celem zapewnienia, aby ustalone zostały minimalne wymagania dotyczące charakterystyki energetycznej budynków lub modułów budynków w celu osiągnięcia co najmniej poziomów optymalnych pod względem kosztów, **a także wyższych wartości odniesienia takich jak wymagania dotyczące budynków o niemal zerowym zużyciu energii oraz wymagania dotyczące budynków bezemisyjnych.** Charakterystykę energetyczną oblicza się zgodnie z metodologią, o której mowa w art. 4. Obliczanie poziomów optymalnych pod względem kosztów następuje zgodnie z ramami metodologii porównawczej, o której mowa w art. 6.

Państwa członkowskie podejmują konieczne działania, aby zapewnić określenie minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej **i obowiązków w zakresie renowacji dla wszystkich** elementów budynków **■** mających istotny wpływ na charakterystykę energetyczną **budynku** w razie ich wymiany lub modernizacji w celu osiągnięcia co najmniej poziomów optymalnych pod względem kosztów **i wyższych wartości referencyjnych, takich jak wymagania dotyczące budynków o niemal zerowym zużyciu energii i wymagania dotyczące budynków bezemisyjnych.** Charakterystykę energetyczną elementów budynku oblicza się zgodnie z metodologią, o której mowa w art. 4.

Ustalając wymagania, państwa członkowskie mogą dokonać zróżnicowania pomiędzy budynkami nowymi i istniejącymi oraz pomiędzy różnymi kategoriami budynków.

Wymagania te uwzględniają **zdrowe** wewnętrzne warunki klimatyczne **oparte na optymalnej jakości środowiska w pomieszczeniach**, a także warunki lokalne i projektowaną funkcję oraz wiek budynku.

Państwa członkowskie dokonują przeglądu swoich minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej w regularnych odstępach czasu, nie dłuższych niż pięć lat, oraz, w razie potrzeby, aktualizują je w celu uwzględnienia postępu technicznego w sektorze budowlanym, wyników obliczenia kosztów optymalnych, podanych w art. 6 oraz zaktualizowanych krajowych celów i polityk energetycznych i klimatycznych.

1a. Państwa członkowskie mogą przyjąć tymczasowy minimalny wymóg dotyczący charakterystyki energetycznej, w tym osiągnięcie minimalnego poziomu efektywności przegród zewnętrznych budynku, maksymalnego zużycia energii na kWh/ m²/rok, gotowości do uruchomienia ogrzewania niskotemperaturowego, pomp ciepła lub elastycznego elektrycznego ogrzewania pomieszczeń oraz minimalnej zdolności pod względem reakcji popytu.

2. Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o **nieustanawianiu lub niestosowaniu** wymogów, o których mowa w ust. 1, do budynków urzędowo chronionych jako część wyznaczonego środowiska lub z powodu ich szczególnych wartości architektonicznych lub historycznych, o ile zgodność z pewnymi minimalnymi wymaganiami dotyczącymi charakterystyki energetycznej zmieniłaby w sposób niedopuszczalny ich charakter lub wygląd. **Państwa członkowskie zapewniają, że renowacja zabytków odbywa się zgodnie z krajowymi przepisami konserwatorskimi, międzynarodowymi normami konserwatorskimi i oryginalną architekturą danych zabytków.**[Popr. 6]

3. Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o nieokreślaniu lub niestosowaniu wymagań, o których mowa w ust. 1, do następujących kategorii budynków:

- a) używanych jako miejsca kultu i do działalności religijnej;
- b) tymczasowych o okresie użytkowania dwóch lat lub krótszym, obiektów przemysłowych, warsztatów, **magazynów i usługowych** budynków niemieszkalnych o **bardzo** niskim zapotrzebowaniu na energię oraz **ogrzewanie i chłodzenie, infrastrukturalnych stacji dostawczych, takich jak stacje transformatorowe, podstacje, budynki kolejowe, a także** rolniczych budynków niemieszkalnych używanych przez sektor objęty krajowym porozumieniem sektorowym w sprawie charakterystyki energetycznej;
- c) mieszkalnych użytkowanych lub przeznaczonych do użytkowania przez mniej niż cztery miesiące w roku albo, alternatywnie, w ograniczonym czasie w trakcie roku przy spodziewanym zużyciu energii poniżej 25 % prognozowanego rocznego zużycia;
- d) wolnostojących o całkowitej powierzchni użytkowej mniejszej niż 50 m².

Artykuł 6

Obliczanie optymalnego pod względem kosztów poziomu minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej

1. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych, zgodnie z art. 29, **uzupełniających niniejszą dyrektywę poprzez ustanowienie** ram metodologii porównawczej obliczania optymalnego pod względem kosztów poziomu minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej budynków i elementów budynków. Do dnia 30 czerwca 2024 r. Komisja dokona przeglądu ram metodologii porównawczej do celów obliczania optymalnego pod względem kosztów poziomu minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej w istniejących budynkach poddawanych ważniejszej renowacji oraz w odniesieniu do poszczególnych elementów budynków, **które są zgodne z krajowymi ścieżkami określonymi w krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu przedłożonych Komisji zgodnie z art. 14 rozporządzenia (UE) 2018/1999.**

Ramy metodologii porównawczej określa się zgodnie z załącznikiem VII i wprowadzają one rozróżnienie pomiędzy budynkami nowymi i istniejącymi oraz różnymi kategoriami budynków.

2. Państwa członkowskie obliczają optymalny pod względem kosztów poziom wymagań minimalnych dotyczących charakterystyki energetycznej przy użyciu ram metodologii porównawczej określonych zgodnie z ust. 1, z **uwzględnieniem współczynnika globalnego ocieplenia w całym cyklu życia**, i odpowiednich parametrów, takich jak warunki klimatyczne i praktyczna dostępność infrastruktury energetycznej, oraz porównują wyniki tego obliczenia z obowiązującymi minimalnymi wymaganiami dotyczącymi charakterystyki energetycznej.

2a. W każdym sprawozdaniu państwa członkowskie **należycie uwzględniają w szczególności wpływ zmian cen energii, materiałów budowlanych i kosztów pracy w porównaniu z poprzednim sprawozdaniem, w celu dostosowania w stosownych przypadkach poziomów optymalnych pod względem kosztów. Państwa członkowskie korygują swoje obliczenia o wszelkie różnice między rzeczywistymi cenami rynkowymi a tymczasowymi regulacjami cenowymi i środkami bezpośredniego wsparcia dochodów oraz zapewniają stosowanie w swoich obliczeniach trzyletnich średnich zarówno cen energii z lat poprzednich, jak i oczekiwanych przyszłych cen.**

3. Jeżeli wynik przeprowadzonego zgodnie z ust. 2 porównania wskazuje, że minimalne obowiązujące wymagania dotyczące charakterystyki energetycznej są o ponad 15 % mniej efektywne energetycznie niż optymalny pod względem kosztów poziom wymagań minimalnych dotyczących charakterystyki energetycznej, zainteresowane państwo członkowskie **dostosowuje obowiązujące minimalne** wymagania dotyczące charakterystyki energetycznej **w ciągu 12 miesięcy od udostępnienia wyników tego porównania.**

4. Komisja publikuje sprawozdanie na temat postępów państw członkowskich na drodze do osiągnięcia optymalnych pod względem kosztów poziomów minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej. **Państwa członkowskie składają sprawozdania Komisji i korzystają z szablonu zawartego w załączniku III do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 244/2012** ⁽²⁸⁾.

Artykuł 7

Nowe budynki

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby nowe budynki były budynkami bezemisyjnymi zgodnie z załącznikiem III według następującego harmonogramu:

- a) od 1 stycznia **2026** r. – nowe budynki zajmowane, **eksploatowane** lub będące własnością organów publicznych; oraz
- b) od 1 stycznia **2028** r. – wszystkie nowe budynki.

Do momentu zastosowania wymogów na podstawie akapitu pierwszego państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie nowe budynki były co najmniej budynkami o niemal zerowym zużyciu energii i spełniały minimalne wymagania dotyczące charakterystyki energetycznej określone zgodnie z art. 5.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby współczynnik globalnego ocieplenia w cyklu życia był obliczany zgodnie z załącznikiem III i ujawniany w świadectwie charakterystyki energetycznej budynku **■** od dnia 1 stycznia **2027** r. w przypadku wszystkich nowych budynków.

2a. Do 31 grudnia 2025 r. Komisja przyjmie akt delegowany zgodnie z art. 29 w celu uzupełnienia niniejszej dyrektywy przez określenie zharmonizowanych unijnych ram obliczania współczynnika ocieplenia globalnego w cyklu życia, opracowanej w integracyjnym procesie z udziałem zainteresowanych stron, na bazie ram LEVELS i normy EN 15978.

2b. Do 1 stycznia 2027 r., w celu zapewnienia ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, państwa członkowskie publikują plan działania zawierający szczegóły dotyczące wprowadzenia wartości granicznych całkowitego skumulowanego współczynnika globalnego ocieplenia w cyklu życia wszystkich nowych budynków oraz określają cele dla nowych budynków od 2030 r., uwzględniając stopniową tendencję spadkową, a także maksymalne wymagania, szczegółowo określone dla różnych stref klimatycznych i typologii budynków.

Podczas ustalania maksymalnych wartości granicznych łącznego współczynnika globalnego ocieplenia w cyklu życia państwa członkowskie określają odpowiednie poziomy referencyjne na podstawie zgłoszonych danych dla odpowiednich rodzajów budynków, zgodnie z wymogami ustanowionymi w ust. 2.

⁽²⁸⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 244/2012 z dnia 16 stycznia 2012 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków i ustanawiające ramy metodologii porównawczej do celów obliczania optymalnego pod względem kosztów poziomu wymagań minimalnych dotyczących charakterystyki energetycznej budynków i elementów budynków (Dz.U. L 81 z 21.3.2012, s. 18).

Komisja wydaje wytyczne, dzieli się informacjami na temat istniejących polityk krajowych i oferuje wsparcie techniczne państwom członkowskim na ich wnioski do celów określenia odpowiednich krajowych wartości referencyjnych.

Te maksymalne wartości graniczne są zgodne z celami Unii dotyczącymi osiągnięcia neutralności klimatycznej.

3. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 29 jako uzupełnienia niniejszej dyrektywy w celu dostosowania załącznika III do postępu technologicznego i innowacji **z myślą o osiągnięciu neutralności klimatycznej**, do ustanawiania w załączniku III dostosowanych maksymalnych progów charakterystyki energetycznej budynków poddawanych renowacji, **a następnie obniżenia, z uwzględnieniem optymalności kosztów**, maksymalnych progów charakterystyki energetycznej budynków bezemisyjnych.

4. **Do dnia ... [24 miesięcy od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy]** państwa członkowskie zapewniają, aby nowe budynki miały optymalne poziomy jakości środowiska w pomieszczeniach, w tym jakość powietrza, komfort cieplny, wysoką zdolność do łagodzenia i przystosowania się do zmiany klimatu poprzez m.in. zieloną infrastrukturę, przestrzegały norm bezpieczeństwa przeciwpożarowego i bezpieczeństwa oświetlenia, łagodziły zagrożenia związane z intensywną aktywnością sejsmiczną i traktowały priorytetowo dostępność dla osób z niepełnosprawnościami. Państwa członkowskie zajmują się również problemem usuwania dwutlenku węgla w związku ze składowaniem dwutlenku węgla w budynkach lub na ich powierzchni.

4a. Państwa członkowskie wprowadzają środki w celu zapewnienia, że stosowanie systemów grzewczych na paliwa kopalne w nowych budynkach nie jest dozwolone od dnia ... [data transpozycji niniejszej dyrektywy]. Hybrydowe systemy grzewcze, kotły certyfikowane do pracy na paliwach odnawialnych i inne systemy techniczne budynku niewykorzystujące wyłącznie paliw kopalnych, które spełniają wymagania określone w art. 11 ust. 1, nie są uznawane za systemy grzewcze wykorzystujące paliwa kopalne do celów niniejszego ustępu.

4b. Do 1 stycznia 2025 r. Komisja przyjmuje akt delegowany w celu uzupełnienia niniejszej dyrektywy poprzez określenie progów dla nowo wybudowanych budynków bezemisyjnych dla celów załącznika III do niniejszej dyrektywy, w tym opis metodologii obliczeń dla każdego rodzaju budynku i zastosowanego klimatu na podstawie załącznika A kluczowych norm europejskich dotyczących charakterystyki energetycznej budynków zgodnie z załącznikiem I do niniejszej dyrektywy. Państwa członkowskie powiadamią Komisję o swoich odpowiednich wartościach krajowych, w tym o opisie metodologii obliczeń według typu budynku i zastosowanego klimatu, na podstawie załącznika A kluczowych norm europejskich dotyczących charakterystyki energetycznej budynków zgodnie z załącznikiem I do niniejszej dyrektywy.

Artykuł 7a

Nowy europejski Bauhaus

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wykonawcy projektów renowacji budynków otrzymali informacje o celach inicjatywy nowego europejskiego Bauhausu i możliwościach udziału w niej, gdy zwracają się oni o poradę, ubiegają się o finansowanie i pozwolenie na budowę.

2. Państwa członkowskie upoważniają władze lokalne do opracowania specjalnych środków wsparcia dla budynków referencyjnych, o których mowa w załączniku VII, które są wzbogacające kulturowo, zrównoważone i sprzyjają włączeniu społecznemu, zgodnie z inicjatywą nowego europejskiego Bauhausu. Takie środki mogą obejmować programy finansowania wzorcowych renowacji pokazujących, jak poszczególne budynki lub całe dzielnice można przekształcić w budynki i dzielnice bezemisyjne w przystępny cenowo, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu sposób, a jednocześnie zmaksymalizować szersze korzyści dzięki partycypacyjnemu podejściu oddolnemu.

3. Państwa członkowskie wprowadzają krajowe przemysłowe plany działania w celu zwiększenia dostępności prefabrykowanych elementów budynków do renowacji, nadających się do dostosowania na miejscu i zapewniających różne funkcje, w tym estetykę, izolację, wytwarzanie energii i zieloną infrastrukturę, oraz wspierających różnorodność biologiczną, gospodarowanie wodą, dostępność i mobilność.

Artykuł 8

Budynki istniejące

1. Państwa członkowskie stosują niezbędne środki celem zapewnienia, aby przy wykonywaniu ważniejszej renowacji budynków charakterystyka energetyczna tego budynku lub jego części poddawanej renowacji została poprawiona tak, aby spełniała minimalne wymagania dotyczące charakterystyki energetycznej określone zgodnie z art. 5, na ile jest to możliwe pod względem technicznym, funkcjonalnym i ekonomicznym.

Wymagania te stosuje się zarówno wobec budynku, jak i modułu budynku poddawanego renowacji jako całość. Dodatkowo lub alternatywnie wymagania można stosować do elementów budynków poddawanych renowacji.

2. Państwa członkowskie podejmują ponadto konieczne działania, aby zapewnić spełnienie minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej elementu budynku – na ile jest to możliwe z technicznego, funkcjonalnego i ekonomicznego punktu widzenia – w przypadku gdy element budynku wchodzący w skład przegród zewnętrznych budynku i mający istotny wpływ na charakterystykę energetyczną przegród zewnętrznych jest wymieniany lub modernizowany.

2a. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, że przy modernizacji lub wymianie systemu technicznego budynku, charakterystyka energetyczna systemu jest optymalizowana zgodnie z art. 11.

2b. Państwa członkowskie zapewniają, aby współczynnik globalnego ocieplenia w cyklu życia części i modułów budynków poddawanych ważniejszym renowacjom był obliczany na podstawie już dostępnych informacji na temat dostarczanych materiałów lub, jeżeli nie jest to technicznie lub ekonomicznie wykonalne, za pomocą wartości referencyjnych.

3. W odniesieniu do budynków poddawanych ważniejszym renowacjom państwa członkowskie **zapewniają zachęty do stosowania** wysokoefektywnych systemów alternatywnych, o ile jest to możliwe z technicznego, funkcjonalnego i ekonomicznego punktu widzenia. Państwa członkowskie **zapewniają** w odniesieniu do budynków poddawanych ważniejszym remontom **wdrożenie elementów pasywnego ogrzewania i chłodzenia, zdrowych standardów jakości środowiska w pomieszczeniach, wysoką zdolność do łagodzenia i adaptacji do zmian klimatu poprzez m.in. zieloną infrastrukturę, usuwanie i składowanie dwutlenku węgla, zgodność z normami** bezpieczeństwa pożarowego, **łagodzenie** ryzyka związanego z intensywną aktywnością sejsmiczną **oraz** usuwanie substancji niebezpiecznych, w tym azbestu. **W odniesieniu do budynków poddawanych ważniejszym renowacjom oraz budynków poddawanych renowacji obejmującej wspólnie użytkowane przestrzenie, np. wejścia, klatki schodowe, windy i parkingi, a także pomieszczenia sanitarne, państwa członkowskie zapewniają** dostępność dla osób z niepełnosprawnościami.

3a. Państwa członkowskie zachęcają do stosowania technologii cyfrowych do analizy, symulacji i zarządzania budynkami, w tym w odniesieniu do gruntownych renowacji.

3b. Państwa członkowskie wprowadzają środki w celu zapewnienia, że stosowanie systemów grzewczych na paliwa kopalne w budynkach poddawanych ważniejszej renowacji, gruntownej renowacji lub renowacji systemu grzewczego nie jest dozwolone od dnia ... [data transpozycji niniejszej dyrektywy]. Hybrydowe systemy grzewcze, kotły certyfikowane do pracy na paliwach odnawialnych i inne systemy techniczne budynku niewykorzystujące wyłącznie paliw kopalnych, które spełniają wymagania określone w art. 11 ust. 1, nie są uznawane za systemy grzewcze wykorzystujące paliwa kopalne do celów niniejszego ustępu.

Państwa członkowskie zapewniają w renowacjach obejmujących zastąpienie systemów technicznych budynku bazujących na paliwach kopalnych priorytetowe potraktowanie gospodarstw domowych będących w trudnej sytuacji i osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych.

3c. Do 1 stycznia 2027 r. państwa członkowskie przyjmują szczególne środki administracyjne i finansowe w celu zachęcenia do przeprowadzenia gruntownej renowacji budynków o najgorszej charakterystyce energetycznej oraz budynków wielorodzinnych.

Artykuł 9

Minimalne normy charakterystyki energetycznej

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby **wszystkie budynki spełniały minimalne standardy charakterystyki energetycznej, zaczynając od budynków o najgorszej charakterystyce energetycznej.**

1a. Państwa członkowskie zapewniają, aby:

a) budynki i moduły budynków, będące własnością instytucji publicznych, w tym instytucji, urzędów, organów i agencji unijnych oraz wynajmowane przez te instytucje po dniu ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy], osiągnęły najpóźniej:

(i) **od dnia** 1 stycznia 2027 r. – co najmniej klasę charakterystyki energetycznej **E**; oraz **[Popr. 20 odpowiednia część]**

(ii) **od dnia** 1 stycznia 2030 r. – co najmniej klasę charakterystyki energetycznej **D**;

b) budynki niemieszkalne i moduły budynków, inne niż **te, o których mowa w lit. a)**, osiągnęły najpóźniej:

(i) **od dnia** 1 stycznia 2027 r. co najmniej klasę charakterystyki energetycznej **E**; oraz

- (ii) **od dnia** 1 stycznia 2030 r. – co najmniej klasę charakterystyki energetycznej **D**;
- c) budynki mieszkalne i moduły budynków osiągnęły najpóźniej:
  - (i) **od dnia** 1 stycznia 2030 r. – co najmniej klasę charakterystyki energetycznej **E**; oraz
  - (ii) **od dnia** 1 stycznia 2033 r. – co najmniej klasę charakterystyki energetycznej **D**.

W planie działania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 lit. b), państwa członkowskie określają **liniową trajektorię stopniowego osiągnięcia wyższych klas charakterystyki energetycznej** dla budynków, o których mowa w niniejszym ustępie **■**, do 2040 r. i 2050 r., zgodnie ze ścieżką transformacji krajowych zasobów budowlanych w budynki bezemisyjne i **osiągnięcia celu neutralności klimatycznej**.

1b. Państwa członkowskie mogą zwolnić publiczne mieszkania socjalne z obowiązku, o którym mowa w ust. 1a lit. a), jeżeli takie renowacje nie są neutralne pod względem kosztów lub spowodowałyby wzrost czynszu dla osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych w stopniu przewyższającym oszczędności ekonomiczne na rachunku za energię. [Popr. 35]

1c. Komisja może zdecydować, na uzasadniony wniosek państwa członkowskiego zawarty w krajowym planie renowacji budynków lub jego późniejszej zmianie, o zezwoleniu państwu członkowskiemu na dostosowanie minimalnych standardów charakterystyki energetycznej dla budynków mieszkalnych i modułów budynków, o których mowa w ust. 1a lit. c), dla konkretnych części lub konkretnych podsegmentów ich zasobów budowlanych, ze względu na wykonalność ekonomiczną i techniczną oraz dostępność wykwalifikowanej siły roboczej. Państwa członkowskie, które zamierzają dostosować swoje minimalne normy dotyczące charakterystyki energetycznej, powiadamiają Komisję o planowanych środkach i liniowej poprawie charakterystyki energetycznej oraz składają sprawozdanie z postępów w osiągnięciu równoważnej poprawy charakterystyki w budynkach mieszkalnych w ramach sprawozdań dotyczących zintegrowanych krajowych sprawozdań z postępów w dziedzinie energii i klimatu, o których mowa w art. 3 ust. 8. Państwa członkowskie nie zwalniają nieproporcjonalnie mieszkań czynszowych w porównaniu z innymi segmentami budynków przy stosowaniu jakichkolwiek dostosowań minimalnych norm charakterystyki energetycznej. [Popr. 36]

1d. Dostosowanie minimalnych norm charakterystyki energetycznej, o których mowa w ust. 1b i 1c, ma zastosowanie do maksymalnie 22 % całkowitej liczby budynków mieszkalnych, o których mowa w ust. 1a lit. c), i nie ma zastosowania po dniu 1 stycznia 2037 r. [Popr. 37]

2. Oprócz minimalnych norm charakterystyki energetycznej ustanowionych na podstawie ust. 1 każde państwo członkowskie **ustanawia** minimalne normy charakterystyki energetycznej na potrzeby renowacji wszystkich innych istniejących budynków.

Minimalne normy charakterystyki energetycznej **■** opracowuje się z myślą o krajowym planie działania i celach na lata **■** 2040 i 2050 zawartych w planie renowacji budynków państwa członkowskiego oraz o transformacji krajowych zasobów budowlanych w budynki bezemisyjne do 2050 r.

3. Zgodnie z art. 15 państwa członkowskie działają na rzecz przestrzegania minimalnych norm charakterystyki energetycznej z zastosowaniem wszystkich następujących środków:

- a) zapewnienie odpowiednich środków finansowych, **w tym dotacji**, w szczególności skierowanych do gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji, **gospodarstw domowych o średnich dochodach oraz osób ■** mieszkających w lokalach socjalnych, zgodnie z art. 22 dyrektywy (UE).../... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej];
- b) udzielanie pomocy technicznej, **obejmującej usługi informacyjne, wsparcie administracyjne i zintegrowane usługi renowacji** za pośrednictwem punktów kompleksowej obsługi, **ze szczególnym uwzględnieniem gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób mieszkających w lokalach socjalnych**, zgodnie z art. 22 dyrektywy (UE).../... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej]; [Popr. 39]
- c) opracowywanie zintegrowanych **publicznych i prywatnych** planów finansowania, **które zapewniają zachęty do przeprowadzania gruntownych i stopniowych gruntownych renowacji**; [Popr. 40]
- d) usuwanie barier pozagospodarczych, w tym rozdziału zachęt; **■**
- e) monitorowanie skutków społecznych, w szczególności w przypadku **gospodarstw domowych** znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji; [Popr. 42]

ea) **ustanowienie ram dla zapewnienia wystarczającej i wykwalifikowanej siły roboczej, aby umożliwić terminowe wdrożenie minimalnych norm charakterystyki energetycznej zgodnie z krajowymi planami renowacji budynków, w tym za pomocą strategii ułatwiającej kształcenie zawodowe młodych ludzi i przekwalifikowanie pracowników oraz tworzenie bardziej atrakcyjnych możliwości zatrudnienia.** [Popr. 41]

4. Jeżeli budynek jest poddawany renowacji w celu spełnienia minimalnej normy charakterystyki energetycznej, państwa członkowskie zapewniają zgodność z wymaganiami minimalnymi dotyczącymi charakterystyki energetycznej elementów budynków na podstawie art. 5 oraz, w przypadku ważniejszej renowacji, z minimalnymi wymaganiami dotyczącymi charakterystyki energetycznej istniejących budynków na podstawie art. 8.

4a. **Państwa członkowskie promują magazynowanie energii na potrzeby energii odnawialnej, aby umożliwić konsumpcję własną energii odnawialnej i zmniejszyć zmienność, a także promują i zapewniają zachęty do opłacalnej i wczesnej wymiany grzejników oraz wszelkiej koniecznej optymalizacji powiązanych systemów technicznych budynku.** [Popr. 43]

5. Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o niestosowaniu minimalnych norm charakterystyki energetycznej, o których mowa w ust. 1 i 2, do następujących kategorii budynków:

a) urzędowo chronionych jako część wyznaczonego środowiska lub z powodu ich szczególnych wartości architektonicznych lub historycznych **lub innych budynków zabytkowych, wymagających należytej ochrony**, o ile zgodność z tymi normami zmieniłaby w sposób niedopuszczalny ich charakter lub wygląd, **lub jeżeli ich renowacja nie jest wykonalna ze względów technicznych lub ekonomicznych wykonalne;** [Popr. 29|rev]

b) używanych jako miejsca kultu i do działalności religijnej;

c) tymczasowych o okresie użytkowania dwóch lat lub krótszym, obiektów przemysłowych, warsztatów, **magazynów i niemieszkalnych infrastrukturalnych stacji dostawczych, takich jak stacje transformatorowe, podstacje, stacje regulacji ciśnienia, budynki kolejowe oraz budynki usługowe o bardzo niskim zapotrzebowaniu na energię oraz na ogrzewanie i chłodzenie, a także** rolniczych budynków niemieszkalnych używanych przez sektor objęty krajowym porozumieniem sektorowym w sprawie charakterystyki energetycznej; [Popr. 44]

d) mieszkalnych użytkowanych lub przeznaczonych do użytkowania przez mniej niż cztery miesiące w roku albo, alternatywnie, w ograniczonym czasie w trakcie roku przy spodziewanym zużyciu energii poniżej 25 % prognozowanego rocznego zużycia;

e) wolnostojących o całkowitej powierzchni użytkowej mniejszej niż 50 m².

6. Państwa członkowskie stosują środki niezbędne do wprowadzenia minimalnych norm charakterystyki energetycznej, o których mowa w ust. 1 i 2, w tym odpowiednie mechanizmy monitorowania. **Państwa członkowskie zapewniają odpowiednie ramy wsparcia finansowego i zabezpieczenia społeczne zgodnie z art. 15 w celu spełnienia minimalnych norm charakterystyki energetycznej.**

Środki przewidziane w ramach wsparcia finansowego muszą być wystarczające, skuteczne, przejrzyste i niedyskryminujące, wspierać realizację znaczącej poprawy charakterystyki energetycznej budynków, w przypadku gdy poprawa nie jest z innych względów ekonomicznie wykonalna, oraz obejmować ukierunkowane środki wsparcia gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji. Środki te mogą obejmować ustanowienie funduszu renowacji charakterystyki energetycznej, który będzie stanowił dźwignię dla zwiększenia prywatnych i publicznych inwestycji w projekty poprawiające charakterystykę energetyczną budynków, w tym efektywność energetyczną i energię ze źródeł odnawialnych w budynkach lub elementach budynków.

W stosownych przypadkach Komisja, w ramach wieloletnich ram finansowych na lata 2028–2034, przedstawia wnioski ustawodawcze mające na celu wzmocnienie istniejących i zaproponowanie dodatkowych unijnych instrumentów finansowych w celu wsparcia wdrażania niniejszej dyrektywy. [Popr. 22 odpowiednia część 2]

6a. **Do 31 grudnia 2027 r., a następnie co dwa lata, Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie z postępów w zakresie poprawy efektywności energetycznej i charakterystyki energetycznej budynków. W sprawozdaniu tym w szczególności monitoruje ona i ocenia skuteczność istniejących środków finansowych oraz przedstawia dodatkowe narzędzia ułatwiające sprawiedliwą transformację, w tym odpowiednie środki finansowe, na szczeblu Unii, państwa członkowskiego lub lokalnym, aby zapewnić sprawiedliwą transformację i złagodzić wszelkie negatywne skutki społeczno-gospodarcze, w szczególności w najbardziej dotkniętych regionach i społecznościach.** [Popr. 54]

Artykuł 9a

Energia słoneczna w budynkach

1. Do dnia ... [24 miesiące od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy] państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie nowe budynki były projektowane w taki sposób, aby zoptymalizować ich potencjał wytwarzania energii słonecznej na podstawie napromieniowania słonecznego obiektu i umożliwić późniejszą opłacalną instalację technologii energii słonecznej.
2. Państwa członkowskie zachęcają, za pomocą środków informacyjnych i usprawnionych systemów wydawania pozwoleń, do instalowania odpowiednich instalacji wykorzystujących energię słoneczną we wszystkich budynkach poddawanych ważniejszej renowacji lub gruntownej renowacji w połączeniu z renowacją przegród zewnętrznych budynku, wymianą systemów technicznych budynku oraz instalacją urządzeń do magazynowania energii elektrycznej, infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych, technologii pomp ciepła oraz systemów automatyki i sterowania budynków.
3. Państwa członkowskie zapewniają instalowanie odpowiednich instalacji wykorzystujących energię słoneczną, jeżeli jest to odpowiednie pod względem technicznym oraz wykonalne z funkcjonalnego i ekonomicznego punktu widzenia, w następujący sposób:
  - a) do dnia ... [24 miesiące od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy] – na wszystkich nowych budynkach publicznych i nowych budynkach niemieszkalnych;
  - b) do dnia 31 grudnia 2026 r. – na wszystkich istniejących budynkach publicznych i budynkach niemieszkalnych;
  - c) do dnia 31 grudnia 2028 r. – na wszystkich istniejących budynkach mieszkalnych i zadaszonych parkingach;
  - d) do dnia 31 grudnia 2032 r. – na wszystkich budynkach poddawanych ważniejszym renowacjom.
4. Państwa członkowskie ustanawiają na szczeblu krajowym – i podają do wiadomości publicznej – kryteria wdrożenia w praktyce terminów określonych w ust. 3 oraz ewentualnych zwolnień dla określonych rodzajów budynków, zgodnie z ocenionym potencjałem technicznym i ekonomicznym instalacji wykorzystujących energię słoneczną oraz charakterystyką budynków objętych tymi obowiązkami.
5. Instalowanie odpowiednich instalacji wykorzystujących energię słoneczną na wszystkich nowych budynkach mieszkalnych i zadaszonych parkingach oraz na wszystkich budynkach poddawanych ważniejszym renowacjom, jak określono w ust. 3 lit. c) i d), łączy się w stosownych przypadkach z izolacją poddaszy i dachów, z uwzględnieniem funkcjonowania budynku. Instalowanie odpowiednich instalacji wykorzystujących energię słoneczną, jak określono w ust. 3, łączy się z procesem wydawania pozwoleń na instalację urządzeń do produkcji energii słonecznej w sztucznych konstrukcjach, określonym w art. 16c dyrektywy (UE) 2018/2001 (zmieniona dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii zgodnie z wnioskiem COM(2022)0222). W przypadku instalacji słonecznych o mocy poniżej 50 kW państwa członkowskie dopuszczają procedurę zwykłego powiadomienia przewidzianą w art. 17 dyrektywy (UE) 2018/2001.
6. Państwa członkowskie określają w swoich krajowych planach renowacji budynków ścieżkę ze wskazanymi celami liczbowymi dotyczącymi krajowego wkładu we wdrażanie energii słonecznej i pomp ciepła w budynkach.
7. Państwa członkowskie zapewniają w swoich ramach regulacyjnych niezbędne zdolności administracyjne, techniczne i finansowe oraz zachęty do wdrażania energii słonecznej w budynkach, w tym w połączeniu z systemami technicznymi budynku takimi jak baterie do użytku domowego, pompy ciepła na potrzeby konsumpcji własnej lub wielkoskalowych pomp ciepła rozprowadzających ciepło w systemach ciepłowniczych. Państwa członkowskie zapewniają równe warunki regulacyjne dla wszystkich technologii energii słonecznej i grzewczych.
8. Państwa członkowskie zapewniają, by przedstawiciele krajowych organów regulacyjnych, operatorów systemów dystrybucyjnych, społeczności energetycznych działających w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, organizacji konsumenckich, dostawców usług magazynowania i innych zainteresowanych stron ocenili potrzebę wprowadzenia dodatkowych środków dotyczących systemu dystrybucyjnego, by osiągnąć cele niniejszego artykułu. Ocena ta obejmuje wymagane przyłączenie i zamówienia na elastyczne rozproszone wytwarzanie energii zgodnie z przepisami

rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943 ⁽²⁹⁾ i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 ⁽³⁰⁾, zwłaszcza z uwzględnieniem zapewnienia równych warunków działania i uczciwego wynagrodzenia aktywnych odbiorców i społeczności energetycznych.

9. Państwa członkowskie zachęcają do wprowadzania środków, które zapewniają bezpieczeństwo przeciwpożarowe instalacji wykorzystujących energię słoneczną w budynkach, w tym w połączeniu z systemami technicznymi budynku takimi jak baterie do użytku domowego lub pompy ciepła na potrzeby konsumpcji własnej.

Artykuł 10

Paszport renowacji

1. Do dnia 31 grudnia 2023 r. Komisja przyjmuje akty delegowane zgodnie z art. 29 uzupełniające niniejszą dyrektywę poprzez ustanowienie wspólnych europejskich ram dla paszportów renowacji, na podstawie kryteriów określonych w ust. 3 niniejszego artykułu.

2. Do dnia 31 grudnia 2024 r. państwa członkowskie wprowadzają system paszportów renowacji **wdrażający wspólne ramy ustanowione** zgodnie z ust. 1.

2a. Państwa członkowskie zapewniają, aby paszporty renowacji były wspierane finansowo w ramach krajowych planów renowacji budynków, a tak aby nie tworzyć barier, w szczególności dla właścicieli domów, którzy posiadają jedynie lokal mieszkalny, w którym mieszkają. Państwa członkowskie zapewniają, aby paszporty renowacji budynków były udostępniane z należyтым wsparciem finansowym dla gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji, które chcą dokonać renowacji swoich budynków w całości lub w części.

3. Paszport renowacji spełnia **wszystkie** następujące wymagania:

- a) jest wystawiany przez wykwalifikowanego i certyfikowanego eksperta po przeprowadzeniu kontroli na miejscu, **w formie cyfrowym i w formie nadającej się do wydrukowania;**
- b) zawiera **całościowy** plan renowacji wskazujący **maksymalną liczbę** etapów renowacji opartych na sobie nawzajem zgodnie z zasadą „**efektywność energetyczna przede wszystkim**”, aby osiągnąć **gruntowną renowację** zgodnie z celem, **jakim jest transformacja** budynku w budynek bezemisyjny najpóźniej do 2050 r., **określający sposób osiągnięcia minimalnych norm charakterystyki energetycznej oraz środki mające na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w całym cyklu życia w procesie renowacji;**
- c) określa oczekiwane korzyści pod względem oszczędności energii, oszczędności na rachunkach za energię i redukcji **emisji gazów cieplarnianych w całym cyklu życia, ze wskazaniem etapów renowacji, które mają doprowadzić do odpowiednich ulepszeń;**
- ca) zawiera **informacje na temat potencjalnego przyłączenia do efektywnego systemu ciepłowniczego, udziału indywidualnego lub zbiorowego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych oraz konsumpcji własnej energii ze źródeł odnawialnych;**
- cb) zawiera **informacje na temat zakresu szacowanych kosztów dla każdego zalecanego etapu renowacji, a także szacowanych kosztów jednoetapowej gruntownej renowacji jako scenariusz odniesienia;**
- cc) obejmuje zestawienie podstawowych materiałów, **informacje na temat obiegu zamkniętego wyrobów budowlanych, a także szerszych korzyści związanych ze zdrowiem, komfortem, jakością środowiska w pomieszczeniach, bezpieczeństwem, takim jak bezpieczeństwo pożarowe, elektryczne i sejsmiczne, oraz większych zdolności przystosowawczych budynku do zmiany klimatu;**
- d) zawiera **informacje na temat możliwości wsparcia finansowego i technicznego oraz aktualne dane kontaktowe najbliższego punktu kompleksowej obsługi ustanowionego zgodnie z art. 15a;**

⁽²⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 54).

⁽³⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 125).

da) zawiera informacje na temat wszelkich ważniejszych renowacji budynku, o których mowa w art. 8 ust. 1, oraz każdej modernizacji lub wymiany elementów budynku, która stanowi część przegród zewnętrznych budynku i ma znaczący wpływ na charakterystykę energetyczną przegród zewnętrznych, o której mowa w art. 8 ust. 2.

Paszport renowacji może zawierać dodatkowe informacje, uwzględniające skład gospodarstwa domowego i wszelkie planowane renowacje, w tym renowacje niezwiązane z energią, zgodnie z prawem krajowym i praktyką krajową.

3a. Państwa członkowskie ułatwiają włączanie paszportów renowacji do cyfrowych dzienników budynku zawierających informacje techniczne i prawne wraz z podstawowymi danymi dla właścicieli nieruchomości na potrzeby planowania i przeprowadzania gruntownych i stopniowych gruntownych renowacji.

Artykuł 11

Systemy techniczne budynku

1. Do celów optymalizacji zużycia energii w systemach technicznych budynku państwa członkowskie określają wymagania z wykorzystaniem **technologii oszczędności energii** dotyczące ogólnej charakterystyki energetycznej systemów, odpowiedniej instalacji i właściwego zymiarowania, regulacji i kontroli systemów technicznych **oraz, w stosownych przypadkach, systemów równowagi hydraulicznej** zainstalowanych w nowych lub istniejących budynkach. Ustanawiając wymagania, państwa członkowskie uwzględniają warunki projektowe oraz typowe lub przeciętne warunki eksploatacji **oraz zapewniają wykorzystanie urządzeń spełniających kryteria najwyższych dostępnych klas efektywności energetycznej zgodnie z odpowiednimi aktami prawnymi Unii dotyczącymi etykietowania energetycznego, z uwzględnieniem efektywności systemu i zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”.**

Ustala się wymagania systemowe dla nowych, wymienianych i modernizowanych systemów technicznych budynku; wymagania te stosuje się, jeśli jest to możliwe z technicznego, funkcjonalnego i ekonomicznego punktu widzenia.

Państwa członkowskie ustanawiają wymagania dotyczące emisji gazów cieplarnianych lub rodzaju paliwa wykorzystywanego przez źródła ciepła, pod warunkiem że takie wymagania **są neutralne technologicznie i zgodne z celem, jakim jest stopniowe wycofywanie paliw kopalnych z ogrzewania i chłodzenia**. Państwa członkowskie zapewniają, aby wymagania, które ustanawiają dla systemów technicznych budynku, osiągnęły co najmniej aktualny poziom optymalny pod względem kosztów **i uwzględniają odpowiednie normy optymalizacji ekonomicznej i środowiskowej dotyczące zymiarowania**.

Państwa członkowskie zapewniają, by wymiana przestarzałych i niewydajnych systemów technicznych budynku, w przypadku, gdy jest to wykonalne z technicznego i ekonomicznego punktu widzenia, stanowiła część etapów opisanych w paszporcie renowacji, zgodnie z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim”.

2. Państwa członkowskie wymagają, aby nowe budynki **■** były wyposażone w samoregulujące się urządzenia, które regulują temperaturę oddzielnie w poszczególnych pomieszczeniach, lub, w uzasadnionych przypadkach, w wyznaczonej strefie ogrzewanej **lub chłodzonej** modułu budynku **oraz, w stosownych przypadkach, w systemy równowagi hydraulicznej**. W istniejących budynkach instalacja takich urządzeń samoregulujących **oraz, w stosownych przypadkach, systemów równowagi hydraulicznej**, wymagana jest w przypadku wymiany źródeł ciepła **lub chłodu**, jeżeli jest to możliwe z technicznego i ekonomicznego punktu widzenia.

3. Państwa członkowskie wymagają **instalacji urządzeń pomiarowych i kontrolnych do monitorowania i regulacji jakości środowiska na poziomie odpowiedniego modułu oraz, jeżeli jest to wykonalne z technicznego i ekonomicznego punktu widzenia, w następujących budynkach:**

a) budynkach bezemisyjnych;

b) nowych budynkach;

c) istniejących budynkach **poddawanych ważniejszej renowacji;**

d) budynkach niemieszkalnych o znamionowej mocy użytecznej dla systemów ogrzewania, systemów chłodzenia lub połączonych systemów ogrzewania i chłodzenia pomieszczeń powyżej 70 kW;

e) budynkach publicznych i budynkach, w których świadczy się usługi społeczne w interesie ogólnym, takie jak edukacja, opieka zdrowotna i pomoc społeczna.

Rozważając wykonalność ekonomiczną instalacji, o której mowa w akapicie pierwszym, państwa członkowskie uwzględniają również jej wymierne korzyści dla zdrowia.

Państwa członkowskie zapewniają interoperacyjność danych dotyczących jakości środowiska w pomieszczeniach oraz innych istotnych danych gromadzonych za pomocą urządzeń pomiarowych i kontrolnych z cyfrowymi dziennikami budynków na podstawie art. 19 ust. 6 oraz zgodnie z unijnymi i krajowymi przepisami o ochronie danych.

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku gdy system techniczny budynku jest instalowany **lub zmieniany**, ogólna charakterystyka energetyczna **i, w stosownych przypadkach, współczynnik globalnego ocieplenia w cyklu życia całego** systemu **były doskonałe i – w stosownych przypadkach – potwierdzone danymi na temat charakterystyki użytkowej**. Wyniki oceny są dokumentowane **w cyfrowym dzienniku budynku** i przekazywane właścicielowi **i najemcy** budynku, tak aby ocena była dostępna i mogła zostać wykorzystana na potrzeby weryfikacji zgodności z minimalnymi wymaganiami określonymi na podstawie ust. 1 oraz na potrzeby wydawania świadectw charakterystyki energetycznej.

Państwa członkowskie mogą przyjąć nowe zachęty i finansowanie, aby zachęcić do przejścia z systemów ogrzewania i chłodzenia zasilanych paliwami kopalnymi na systemy oparte na paliwach niekopalnych, czemu towarzyszyć będą inwestycje w mieszkalnictwo poprawiające efektywność energetyczną.

4a. Państwa członkowskie ustanawiają wymagania, które mają zapewnić, jeżeli jest to możliwe z technicznego i ekonomicznego punktu widzenia, by budynki niemieszkalne zostały wyposażone w systemy automatyki i sterowania budynków, **w następujący sposób:**

- a) do dnia 31 grudnia 2024 r. – **budynki niemieszkalne o znamionowej mocy użytecznej dla systemów ogrzewania, systemów chłodzenia lub połączonych systemów ogrzewania i chłodzenia pomieszczeń powyżej 290 kW;**
- b) do dnia 31 grudnia 2029 r. – **budynki niemieszkalne o znamionowej mocy użytecznej dla systemów ogrzewania, systemów chłodzenia lub połączonych systemów ogrzewania i chłodzenia pomieszczeń powyżej 70 kW;**

Państwa członkowskie określają jasne parametry służące ustaleniu wykonalności ekonomicznej wyposażenia budynków niemieszkalnych w systemy automatyki i sterowania budynków.

4b. Systemy automatyki i sterowania budynków, o których mowa w ust. 4a, umożliwiają:

- a) ciągle monitorowanie, rejestrowanie, analizowanie i dostosowywanie zużycia energii;
- b) analizę porównawczą efektywności energetycznej budynku, wykrywanie utraty efektywności systemów technicznych budynku oraz informowanie osoby odpowiedzialnej za obiekt lub zarządzanie infrastrukturą techniczną budynku o możliwościach poprawy efektywności energetycznej;
- c) komunikację z połączonymi systemami technicznymi budynku i innymi urządzeniami w budynku, a także interoperacyjność z systemami technicznymi budynku w zakresie różnych rodzajów technologii zastrzeżonych, urządzeń i producentów;
- d) **skuteczne monitorowanie jakości środowiska w pomieszczeniach, aby zapewnić zdrowie i bezpieczeństwo użytkowników;**

4c. Państwa członkowskie ustanawiają wymagania w celu zapewnienia, **o ile jest to wykonalne pod względem technicznym i ekonomicznym**, aby od dnia 1 stycznia 2025 r. nowe budynki mieszkalne i budynki mieszkalne poddawane ważniejszym renowacjom **z systemami ogrzewania, systemami chłodzenia lub połączonymi systemami ogrzewania pomieszczeń, chłodzenia i wentylacji o znamionowej mocy użytecznej powyżej 70 kW** były wyposażone w:

- a) funkcję obejmującą system ciągłego monitorowania elektronicznego **w budynku na odpowiednim poziomie budynku lub modułu** dokonujący pomiarów sprawności systemów i informujący właścicieli lub zarządców budynków, gdy następuje **istotna zmiana** i gdy potrzebne jest serwisowanie systemu;
- b) skuteczne funkcje sterowania **i równoważenia** w celu zapewnienia optymalnego wytwarzania, dystrybucji, magazynowania i wykorzystywania energii;

- c) elastyczność po stronie popytu;
- d) skuteczny system monitorowania jakości środowiska w pomieszczeniach, aby zapewnić zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców.

4d. Oprócz wymogów określonych w ust. 4c budynki mieszkalne o powierzchni użytkowej większej niż 1 000 m² są również wyposażone w funkcje umożliwiające obie następujące czynności:

- a) analizę porównawczą efektywności energetycznej budynku, wykrywanie utraty efektywności systemów technicznych budynku oraz informowanie osoby odpowiedzialnej za obiekty lub zarządzanie infrastrukturą techniczną budynku o możliwościach poprawy efektywności energetycznej;
- b) komunikację z połączonymi systemami technicznymi budynku i innymi urządzeniami w budynku, a także interoperacyjność z systemami technicznymi budynku w zakresie różnych rodzajów technologii zastrzeżonych, urządzeń i producentów.

4e. Państwa członkowskie wymagają, aby tam, gdzie jest to technicznie i ekonomicznie wykonalne, budynki niemieszkalne były wyposażone w automatyczne urządzenia sterujące oświetleniem. Automatyczne urządzenia sterujące oświetleniem umożliwiają wszystkie poniższe czynności:

- a) strefową kontrolę zajętości dla oświetlenia wewnętrznego z automatycznym wykrywaniem;
- b) strefowe automatyczne ściemnianie mocy oświetlenia w zależności od natężenia światła dziennego w ciągu dnia;
- c) ciągłe monitorowanie, logowanie i wykrywanie usterek;
- d) sterowanie przez użytkownika końcowego;
- e) komunikację z odpowiednimi podłączonymi systemami technicznymi wewnątrz budynku.

Artykuł 11a

Jakość środowiska w pomieszczeniach

1. Państwa członkowskie ustalają wymogi dla wdrożenia odpowiednich norm jakości środowiska w pomieszczeniach w celu utrzymania zdrowych warunków klimatycznych w pomieszczeniach.
2. Do dnia... [24 miesiące od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy] państwa członkowskie określają wymogi zgodnie z mierzalnymi wskaźnikami opartymi na tych określonych w ramach LEVELS.

Wskaźniki jakości środowiska w pomieszczeniach mierzy się wewnątrz budynku i obejmują one co najmniej:

- a) poziom dwutlenku węgla;
- b) temperaturę i komfort cieplny;
- c) wilgotność względną;
- d) poziom oświetlenia światłem dziennym lub odpowiednie poziomy natężenia światła dziennego;
- e) szybkość wentylacji wyrażonej w liczbie wymian powietrza na godzinę;
- f) komfort akustyczny wewnątrz pomieszczeń, na przykład kontrolę czasu pogłosu i poziomu hałasu w tle oraz zrozumiałości mowy.

Pył zawieszony pochodzący z emisji ze źródeł wewnętrznych i docelowe dopuszczalne wartości zanieczyszczeń ze źródeł wewnętrznych w odniesieniu do lotnych związków organicznych sklasyfikowanych jako rakotwórcze, mutagenne lub toksyczne zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1272/2008⁽³¹⁾, w tym formaldehydu, zgłasza się na podstawie dostępnych danych na poziomie produktu lub bezpośredniego pomiaru odpowiednich źródeł w odniesieniu do środowiska w pomieszczeniach budynku, jeżeli są one dostępne.

3. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 29 w celu uzupełnienia niniejszej dyrektywy przez ustanowienie ram metodycznych dla obliczania norm jakości środowiska w pomieszczeniach.

4. Państwa członkowskie dopilnowują, aby budynki, które przejdą ważniejszą renowację, spełniały minimalne normy jakości środowiska w pomieszczeniach.

Artykuł 12

Infrastruktura na potrzeby mobilności zgodnej z zasadami zrównoważonego rozwoju

1. W odniesieniu do nowych budynków niemieszkalnych i budynków niemieszkalnych poddawanych ważniejszym renowacjom, jeżeli renowacja ta obejmuje parking lub instalacje elektryczne budynku, mających więcej niż pięć miejsc parkingowych, gdzie parking znajduje się wewnątrz budynku, fizycznie przylega do budynku lub jest z nim wyraźnie połączony, państwa członkowskie zapewniają instalację:

- a) co najmniej jednego punktu ładowania na każde pięć miejsc parkingowych;
- b) wbudowanego okablowania dla każdego miejsca parkingowego, aby umożliwić na późniejszym etapie instalację punktów ładowania pojazdów elektrycznych, rowerów ze wspomaganie elektrycznym i innych typów pojazdów kategorii L; oraz
- c) miejsca parkingowe dla rowerów stanowiące co najmniej 15 % całkowitej pojemności użytkowej budynków niemieszkalnych, z uwzględnieniem miejsca potrzebnego również na rowery o większych wymiarach niż rowery standardowe.

Państwa członkowskie zapewniają, aby wbudowane okablowanie było zwymiarowane w taki sposób, aby umożliwić jednocześnie i efektywne korzystanie z przewidywanej liczby punktów ładowania, i wspierać, w stosownych przypadkach, instalację systemu zarządzania obciążeniem lub ładowaniem, w zakresie, w jakim jest to wykonalne pod względem technicznym i ekonomicznym.

Na zasadzie odstępstwa od akapitu pierwszego lit. a) w przypadku nowych budynków biurowych i budynków biurowych poddawanych ważniejszym renowacjom, mających więcej niż pięć miejsc parkingowych, państwa członkowskie zapewniają instalację co najmniej jednego punktu ładowania na każde dwa miejsca parkingowe.

2. Jeśli chodzi o wszystkie budynki niemieszkalne, w których jest więcej niż 20 miejsc parkingowych oraz, jeżeli jest to wykonalne pod względem technicznym i ekonomicznym, więcej niż 10 miejsc parkingowych, państwa członkowskie zapewniają instalację, najpóźniej do dnia 1 stycznia 2027 r., co najmniej jednego punktu ładowania na każde dziesięć miejsc parkingowych, oraz jedno miejsce parkingowe dla rowerów odpowiadające co najmniej 15 % całkowitej pojemności użytkowej budynku i posiadające miejsce potrzebne również na rowery o większych wymiarach niż rowery standardowe. W przypadku budynków będących własnością organów publicznych lub przez nie zajmowanych, do dnia 1 stycznia 2033 r. państwa członkowskie zapewniają wbudowane okablowanie dla co najmniej jednego na dwa miejsca parkingowe.

3. Państwa członkowskie mogą, pod warunkiem dokonania oceny przez władze lokalne, uwzględniając specyfikę lokalną, w tym warunki demograficzne, geograficzne i klimatyczne, dostosować wymagania dotyczące liczby miejsc parkingowych dla rowerów zgodnie z ust. 1 i 2 dla określonych kategorii budynków niemieszkalnych.

4. W odniesieniu do nowych budynków niemieszkalnych i budynków niemieszkalnych poddawanych ważniejszym renowacjom, jeżeli renowacja ta obejmuje parking lub instalacje elektryczne budynku, mających więcej niż pięć miejsc parkingowych, gdzie parking znajduje się wewnątrz budynku lub parking fizycznie przylega do budynku, lub jest wyraźnie połączony z budynkiem, państwa członkowskie zapewniają instalację:

- a) w nowych budynkach mieszkalnych – wbudowanego okablowania na wszystkich miejscach parkingowych oraz, w budynkach mieszkalnych poddawanych ważniejszym renowacjom, wbudowanego okablowania lub, gdy nie jest to wykonalne z technicznego i ekonomicznego punktu widzenia, infrastruktury kanałowej na wszystkich miejscach parkingowych, aby umożliwić zainstalowanie na późniejszym etapie punktów ładowania przeznaczonych dla

⁽³¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniające i uchylające dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 (Dz.U. L 353 z 31.12.2008, s. 1).

pojazdów elektrycznych i rowerów wspomaganych elektrycznie oraz innych typów pojazdów kategorii L; Państwa członkowskie zapewniają, aby wbudowane okablowanie było zwymiarowane w taki sposób, aby umożliwić jednoczesne korzystanie z punktów ładowania na wszystkich miejscach parkingowych;

- aa) *co najmniej jednego punktu ładowania;*
- b) *co najmniej dwa miejsca parkingowe dla rowerów na każdy lokal mieszkalny w nowych budynkach mieszkalnych;*
- ba) *co najmniej dwa miejsca parkingowe dla rowerów na każdy lokal mieszkalny w budynkach mieszkalnych poddawanych ważniejszej renowacji, jeżeli jest to wykonalne pod względem technologicznym i ekonomicznym;*
- bb) *w nowych budynkach mieszkalnych z co najmniej trzema lokalami mieszkalnymi, w których nie ma miejsc parkingowych dla samochodów – co najmniej dwa miejsca parkingowe dla rowerów na każdy lokal mieszkalny, jeżeli jest to wykonalne pod względem technologicznym i ekonomicznym.*

Na zasadzie odstępstwa od akapitu pierwszego państwa członkowskie mogą, z zastrzeżeniem oceny dokonanej przez władze lokalne i z uwzględnieniem specyfiki lokalnej, w tym warunków demograficznych, geograficznych i klimatycznych, dostosować wymagania dotyczące liczby miejsc parkingowych dla rowerów.

5. Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1, 2 i 4 do konkretnych kategorii budynków, jeżeli wymagane wbudowane okablowanie opierałoby się na mikrosystemach wydzielonych lub budynki są położone w regionach najbardziej oddalonych w rozumieniu art. 349 TFUE, jeżeli miałyby to prowadzić do znacznych problemów w funkcjonowaniu lokalnego systemu energetycznego i zagrozić stabilności sieci lokalnej.

5a. Na uzasadniony wniosek państwa członkowskiego Komisja może podjąć decyzję o zezwoleniu temu państwu członkowskiemu na dostosowanie wymagań określonych w ust. 1 i 2 w odniesieniu do określonych kategorii budynków, w przypadku gdy:

- a) *budynek stanowi własność mikroprzedsiębiorstwa lub małego lub średniego przedsiębiorstwa i jest przez nie zajmowany w rozumieniu art. 2 załącznika do zalecenia Komisji 2003/361/WE⁽³²⁾; lub*
- b) *budynki są użytkowane jedynie tymczasowo zgodnie z art. 9.*

5b. Państwa członkowskie mogą dostosować wymogi dotyczące liczby miejsc parkingowych zgodnie z ust. 1, 2 i 4 dla szczególnych kategorii budynków niemieszkalnych, w przypadku gdy spełnienie wymogów ustanowionych w ust. 1, 2 i 4 prowadziłoby do nieproporcjonalnych kosztów, byłoby niewykonalne lub nieuzasadnione pod względem ekonomicznym lub gdy warunki lokalne nie uzasadniają spełniania wymogów. [Popr. 5]

6. Państwa członkowskie zapewniają, aby punkty ładowania, o których mowa w ust. 1, 2 i 4 niniejszego artykułu, umożliwiały inteligentne ładowanie i, w stosownych przypadkach, ładowanie dwukierunkowe oraz aby były eksploatowane w oparciu o niezastrzeżone i niedyskryminujące protokoły i normy komunikacyjne, w sposób interoperacyjny i zgodny z wszelkimi normami i protokołami prawnymi zawartymi w aktach delegowanych przyjętych na podstawie art. 19 ust. 6 i art. 19 ust. 7 rozporządzenia (UE).../... [AFIR].

7. W stosownych przypadkach państwa członkowskie **zapewniają, aby operatorzy** niedostępnych publicznie punktów ładowania **eksploatowali je** zgodnie z art. 5 ust. 4 rozporządzenia (UE).../... [AFIR].

8. Państwa członkowskie zapewniają środki **wspierające**, upraszczające, **harmonizujące i przyspieszające procedurę instalacji** punktów ładowania w nowych i istniejących budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych, **zwłaszcza należących do stowarzyszeń współwłaścicieli**, oraz usuwają bariery regulacyjne, w tym dotyczące procedur udzielania pozwoleń i zatwierdzania **przez organy publiczne lub operatorów sieci**, bez uszczerbku dla przepisów regulujących własność i najem w państwach członkowskich, **oraz gwarantują „prawo do podłączenia” dla każdego w Unii**. Państwa członkowskie usuwają bariery utrudniające instalację punktów ładowania w budynkach mieszkalnych z miejscami parkingowymi, w szczególności konieczność uzyskania zgody właściciela lub współwłaściciela na prywatny punkt ładowania na własny użytek. **Wniosek najemców lub współwłaścicieli o zainstalowanie urządzeń ładujących na parkingu może zostać odrzucony, jeżeli istnieją poważne i uzasadnione powody takiej odmowy.**

⁽³²⁾ Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. w sprawie definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

Państwa członkowskie zapewniają, aby czas między złożeniem przez najemcę lub właściciela wniosku o instalację punktu ładowania w budynku a samą instalacją był rozsądny i w żadnym wypadku nie przekraczał sześciu miesięcy.

Do dnia 1 stycznia 2025 r. Komisja opublikuje wytyczne określające normy i protokół, które należy zalecić krajowym i lokalnym organom publicznym w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego na parkingach zadaszonych.

Państwa członkowskie zapewniają dostępność pomocy technicznej właścicielom i najemcom budynków pragnącym zainstalować punkty ładowania i **utworzyć miejsca parkingowe dla rowerów.**

Jeśli chodzi o istniejące budynki mieszkalne z więcej niż trzema miejscami parkingowymi, państwa członkowskie wprowadzają środki w celu zapewnienia instalacji wbudowanego okablowania na miejscach parkingowych, proporcjonalnie do liczby lekkich pojazdów elektrycznych o napędzie akumulatorowym zarejestrowanych na ich terytorium.

8a. Dla właścicieli i najemców budynków, którzy nie mają możliwości zainstalowania punktu ładowania w miejscu zamieszkania, państwa członkowskie wprowadzają środki umożliwiające im wystąpienie o zainstalowanie publicznie dostępnego punktu ładowania w pobliżu ich miejsca zamieszkania, zgodnie z celami rozporządzenia (UE) .../... [AFIR]. Państwa członkowskie wprowadzają środki w celu zapewnienia, aby liczba zainstalowanych publicznie dostępnych punktów ładowania odpowiadała liczbie wniosków otrzymanych na tych samych obszarach.

9. Państwa członkowskie zapewniają spójność polityki w zakresie budynków, **aktywnej** i ekologicznej mobilności, **klimatu, energii, bioróżnorodności** i planowania przestrzeni miejskiej.

Aby zapewnić skuteczne połączenie prywatnej elektromobilności, aktywnej mobilności i transportu publicznego, państwa członkowskie wspierają organy lokalne w opracowywaniu i wdrażaniu planów zrównoważonej mobilności miejskiej ze zwróceniem szczególnej uwagi na zintegrowanie polityki mieszkaniowej ze zrównoważoną mobilnością i miejskim planowaniem przestrzennym.

Artykuł 13

Gotowość budynków do obsługi inteligentnych sieci

1. Komisja przyjmie zgodnie z art. 29 akty delegowane, dotyczące opcjonalnego wspólnego programu Unii w zakresie oceny gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci. Ocena ta jest oparta na określeniu zdolności budynku lub modułu budynku do dostosowania jego funkcjonowania do potrzeb użytkownika, **w szczególności dotyczących jakości środowiska w pomieszczeniach**, i sieci oraz do poprawy jego efektywności energetycznej i ogólnej charakterystyki.

Zgodnie z załącznikiem IV opcjonalny wspólny program Unii w zakresie oceny gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci zawiera:

- a) definicję wskaźnika gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci; ■
- b) metodologię obliczania tego wskaźnika.

2. **Do dnia 31 grudnia 2024 r.** Komisja przyjmie ■ akt delegowany zgodnie z art. 29, **zmieniający niniejszą dyrektywę przez wprowadzenie wymogu obowiązkowego** stosowania, **w tym samym terminie**, wspólnego unijnego systemu oceny gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci, zgodnie z załącznikiem IV, w odniesieniu do budynków niemieszkalnych, w których systemy ogrzewania, **systemy klimatyzacji i** połączone systemy ogrzewania, **klimatyzacji i wentylacji pomieszczeń** mają znamionową moc użyteczną powyżej 290 kW. **Od dnia 1 stycznia 2030 r. wspólny unijny system ma zastosowanie do budynków niemieszkalnych o znamionowej mocy użytecznej 70 kW.**

3. Komisja przyjmie – po przeprowadzeniu konsultacji z właściwymi zainteresowanymi stronami – akt wykonawczy określający warunki techniczne skutecznego wdrożenia programu, o którym mowa w ust. 1, w tym harmonogram niezobowiązującej fazy testowej na szczeblu krajowym, oraz wyjaśniający uzupełniający charakter programu wobec świadectw charakterystyki energetycznej, o których mowa w art. 16.

Ten akt wykonawczy przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 30 ust. 3.

4. **Do dnia 31 grudnia 2024 r.**, po przeprowadzeniu konsultacji z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, Komisja przyjmie akt wykonawczy określający warunki techniczne skutecznego wdrożenia programu, o którym mowa w ust. 2, w odniesieniu do budynków niemieszkalnych, w których systemy ogrzewania, **systemy klimatyzacji** lub połączone systemy ogrzewania, **klimatyzacji i wentylacji pomieszczeń** mają znamionową moc użyteczną powyżej 290 kW.

Ten akt wykonawczy przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 30 ust. 3.

Artykuł 14

Wymiana danych

1. Państwa członkowskie zapewniają właścicielom, najemcom lub zarządcom budynków możliwość bezpośredniego dostępu do danych dotyczących systemów ich budynków, **w tym dotyczących technicznych systemów ich budynków. Za ich zgodą** dostęp lub dane są udostępniane stronie trzeciej z **zastrzeżeniem istniejących ustaleń umownych**. Państwa członkowskie **upoważniają do stosowania norm międzynarodowych i formatów zarządczych w odniesieniu do wymiany danych oraz** ułatwiają pełną interoperacyjność usług i wymianę danych w Unii zgodnie z ust. 5. **Zagregowane i zanonimizowane dane dotyczące systemów budynków podaje się do wiadomości publicznej.**

Do celów niniejszej dyrektywy dane dotyczące systemów budynków obejmują **odpowiednie surowe** dane związane z charakterystyką energetyczną elementów budynku, usługami związanymi z charakterystyką energetyczną budynków, **prognozowanym okresem eksploatacji systemów ogrzewania, czujnikami**, systemami automatyki i sterowania budynków, licznikami i punktami ładowania na potrzeby elektromobilności, **oraz są powiązane z cyfrowym dziennikiem budynku. Zarówno dane przetworzone, jak i nieprzetworzone uznaje się za dopuszczalne do celów niniejszego artykułu, pod warunkiem że spełniają one wymogi określone w akapicie pierwszym.**

1a. Państwa członkowskie zapewniają, by organy lokalne miały dostęp do danych na temat charakterystyki energetycznej budynków na swoim terytorium, wymaganych w celu ułatwienia opracowania planów ogrzewania i chłodzenia, w tym do operacyjnych systemów informacji geograficznej i powiązanych baz danych, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679⁽³³⁾. Państwa członkowskie zapewniają, by organy lokalne posiadały konieczne zasoby do zarządzania danymi i informacjami.

2. Ustanawiając przepisy w zakresie zarządzania danymi i ich wymiany, państwa członkowskie lub – w przypadku gdy państwo członkowskie tak postanowiło – wyznaczone właściwe organy **stosują się do zharmonizowanych unijnych zasad określonych w aktach wykonawczych, o których mowa w ust. 5, i mających zastosowanie unijnych ram prawnych. Zasady dostępu i ewentualne opłaty nie mogą stanowić bariery ani powodować dyskryminacji osób trzecich w dostępie do danych dotyczących systemów budynków.**

3. Właściciel, najemca lub zarządca budynku nie ponoszą żadnych dodatkowych kosztów związanych z dostępem do ich danych lub z wnioskiem o udostępnienie ich osobom trzecim z **zastrzeżeniem istniejących ustaleń umownych**. Państwa członkowskie są odpowiedzialne za ustalanie odpowiednich opłat za dostęp do danych dla innych uprawnionych stron, takich jak instytucje finansowe, koncentratorzy, dostawcy energii, dostawcy usług energetycznych i krajowe urzędy statystyczne lub inne organy krajowe odpowiedzialne za opracowywanie, tworzenie i rozpowszechnianie europejskich statystyk. Państwa członkowskie lub, w stosownych przypadkach, wyznaczone właściwe organy zapewniają, by wszelkie opłaty nałożone przez podmioty regulowane świadczące usługi w zakresie danych były racjonalne i należycie uzasadnione. **Państwa członkowskie zachęcają do wymiany danych dotyczących systemów budynków.**

4. Na potrzeby niniejszej dyrektywy zasady dostępu do danych i przechowywania danych muszą być zgodne z odpowiednim prawem Unii. Przetwarzanie danych osobowych w ramach niniejszej dyrektywy odbywa się zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679.

4a. Do dnia 31 grudnia 2023 r. Komisja przyjmuje akt delegowany zgodnie z art. 29 w celu uzupełnienia niniejszej dyrektywy przez ustanowienie wymagań w zakresie interoperacyjności oraz niedyskryminacyjnych i przejrzystych procedur dostępu do danych, o których mowa w niniejszym artykule.

5. **Do dnia 31 grudnia 2023 r.** Komisja przyjmuje akty wykonawcze określające wymagania w zakresie interoperacyjności oraz niedyskryminacyjne i przejrzyste procedury dostępu do danych, **o których mowa w niniejszym artykule.**

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 30 ust. 2.

Komisja publikuje strategię konsultacji określającą cele konsultacji, docelowe zainteresowane strony oraz działania konsultacyjne przewidziane w związku z przygotowaniem aktów wykonawczych.

⁽³³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1).

Artykuł 15

Zachęty finansowe, **umiejętności** i bariery rynkowe

1. Państwa członkowskie zapewniają odpowiednie finansowanie i środki wsparcia w połączeniu z innymi instrumentami unijnymi, takimi jak Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, Społeczny Fundusz Klimatyczny i fundusze polityki spójności. Wyodrębniają one odpowiednie kwoty w ramach realizacji programów unijnych i krajowych programów finansowania renowacji, a także przeznaczają odpowiednie finansowanie, aby wyeliminować bariery rynkowe i stymulować niezbędne inwestycje w renowacje energetyczne zgodnie ze swoimi krajowymi planami renowacji budynków oraz z myślą o transformacji zasobów budowlanych w budynki bezemisyjne do 2050 r., w tym przez promowanie i ułatwianie wykorzystywania partnerstw publiczno-prywatnych.

Państwa członkowskie zapewniają, aby wnioski i procedury dotyczące finansowania były proste i usprawnione w celu ułatwienia gospodarstwom domowym dostępu do finansowania.

1a. Finansowanie publiczne obejmuje koszty wstępne związane z renowacjami ponoszone przez gospodarstwa domowe. Państwa członkowskie ułatwiają dostęp do przystępnych kredytów bankowych, specjalnych linii kredytowych lub renowacji w pełni finansowanych ze środków publicznych.

Zachęty finansowe w formie dotacji lub gwarancji uwzględniają parametry oparte na dochodach przy przyznawaniu wsparcia finansowego w celu zapewnienia, że są one ukierunkowane w pierwszej kolejności na gospodarstwa domowe znajdujące się w trudnej sytuacji i osoby zajmujące mieszkania socjalne, zgodnie z art. 22 dyrektywy (UE).../... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej]. Państwa członkowskie opracowują specjalne systemy dotyczące renowacji zwiększających efektywność energetyczną, w szczególności środki finansowe, oraz zapewniają, aby każdy krajowy program wsparcia finansowego zawierał specjalne kwoty przeznaczone dla gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji, odpowiadające ich potrzebom. Państwa członkowskie mogą wykorzystywać krajowe fundusze na rzecz efektywności energetycznej do finansowania specjalnych systemów i programów zgodnie z art. 28 dyrektywy (UE).../... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej];

2. Państwa członkowskie stosują odpowiednie środki regulacyjne w celu usunięcia barier pozagospodarczych utrudniających renowację budynków. W odniesieniu do budynków mających więcej niż jeden moduł budynku takie środki mogą obejmować zniesienie wymogów jednorodności w strukturach współwłasności, dostosowanie mandatu i odpowiedzialności zarządców budynków w zakresie obsługi projektów renowacji energetycznej lub umożliwienie strukturom współwłasności bezpośredniego otrzymywania wsparcia finansowego, takiego jak kredyty i dotacje.

3. Państwa członkowskie w sposób gospodarny wykorzystują dostępne finansowanie krajowe i finansowanie ustanowione na poziomie unijnym, w szczególności Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, Społeczny Fundusz Klimatyczny, fundusze polityki spójności, InvestEU, dochody z aukcji w handlu uprawnieniami do emisji na podstawie dyrektywy 2003/87/WE [zmieniony system handlu uprawnieniami do emisji] oraz inne publiczne źródła finansowania. Te źródła finansowania wykorzystuje się zgodnie ze ścieżką prowadzącą do osiągnięcia bezemisyjnych zasobów budowlanych do 2050 r.

4. Aby wspierać mobilizację inwestycji, państwa członkowskie zapewniają skuteczne wprowadzanie sprzyjających im funduszy i instrumentów finansowych, a mianowicie kredytów na poprawę efektywności energetycznej i kredytów hipotecznych na renowację budynków, umów o poprawę efektywności energetycznej, programów finansowych typu „płacisz, kiedy oszczędzasz”, zachęt podatkowych, w tym obniżonych stawek podatkowych na prace i materiały renowacyjne, systemów finansowania podatkowego i rachunkowego, funduszy gwarancyjnych, norm portfela hipotecznego, instrumentów ekonomicznych zapewniających zachęty do stosowania środków w zakresie wystarczalności i obiegu zamkniętego, funduszy ukierunkowanych na gruntowne renowacje oraz funduszy ukierunkowanych na renowacje o znacznym minimalnym progu ukierunkowanych oszczędności energii i ukierunkowanych redukcji emisji gazów cieplarnianych w całym cyklu życia.

Państwa członkowskie zapewniają, aby informacje o dostępnych funduszach i instrumentach finansowych były przedstawiane opinii publicznej przystępnie i przejrzystie, w tym za pomocą środków cyfrowych.

Państwa członkowskie i właściwe organy finansowe dokonują przeglądu mających zastosowanie przepisów i opracowują środki wsparcia w celu ułatwienia wykorzystania kredytów na renowację i kredytów hipotecznych na poprawę efektywności energetycznej oraz rozwoju innowacyjnych produktów pożyczkowych przeznaczonych na finansowanie gruntownych renowacji i stopniowych gruntownych renowacji zgodnie z etapami określonymi w paszportach renowacji. Komisja i Europejski Bank Inwestycyjny zapewniają dostęp do finansowania na korzystnych warunkach, ułatwiając wdrażanie instrumentów finansowych i innowacyjnych programów, takich jak unijna pożyczka na renowację lub europejski fundusz gwarancyjny na renowacje budynków. Umożliwiające działanie finansowanie i narzędzia finansowe mają również ukierunkowywać inwestycje w energooszczędne zasoby budynków publicznych zgodnie z wytycznymi Eurostatu dotyczącymi rejestrowania umów o poprawę efektywności energetycznej w rachunkach sektora instytucji rządowych i samorządowych.

4a. Do dnia... [12 miesięcy od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy] Komisja przyjmuje akt delegowany zgodnie z art. 29 w celu uzupełnienia niniejszej dyrektywy, aby zagwarantować, że normy portfela kredytów hipotecznych skutecznie zachęcają instytucje finansowe do zwiększania kwot przeznaczonych na renowację, oraz w celu zapewnienia środków wsparcia dla instytucji finansowych i niezbędnych zabezpieczeń przed potencjalną działalnością pożyczkową przynoszącą efekty odwrotne do zamierzonych, taką jak ograniczanie lub odmawianie dostępu do kredytów gospodarstwom domowym zajmującym lokale mieszkalne o niskiej klasie charakterystyki energetycznej lub ograniczanie udzielania kredytów hipotecznych do konsumentów nabywających lokale mieszkalne o wysokiej klasie charakterystyki energetycznej.

5. Państwa członkowskie ułatwiają agregację projektów, aby dać inwestorom dostęp do rozwiązań pakietowych dla potencjalnych klientów. Państwa członkowskie przyjmują środki zapewniające, aby instytucje finansowe powszechnie i w sposób niedyskryminacyjny oferowały produkty kredytowe na rzecz efektywności energetycznej i **dostępności** na potrzeby renowacji budynków oraz aby produkty te były widoczne i dostępne dla wszystkich konsumentów. Państwa członkowskie dopilnowują, aby banki i inne instytucje finansowe oraz inwestorzy otrzymywali informacje na temat możliwości udziału w finansowaniu poprawy charakterystyki energetycznej budynków.█

6. Państwa członkowskie **monitorują dostępność umiejętności i wykwalifikowanych specjalistów zgodnie z art. 3 i opracowują** środki i finansowanie w celu wspierania **programów** kształcenia i szkoleń, w tym w zakresie technologii cyfrowych, aby **ułatwić przekwalifikowanie zawodowe pracowników i tworzenie możliwości zatrudnienia w celu zapewnienia wystarczającej liczby** pracowników o odpowiednim poziomie umiejętności odpowiadającym potrzebom sektora budowlanego. Państwa członkowskie **wprowadzają środki zachęcające do uczestnictwa w takich programach, skierowane w szczególności do mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), a także z należyтым uwzględnieniem aspektu płci. Punkty kompleksowej obsługi ustanowione na podstawie art. 15a mogą ułatwiać dostęp do takich programów i przekwalifikowanie zawodowe pracowników.**

7. Komisja opracowuje wspólne normy unijne dla innowacyjnych programów finansowych, w szczególności programu typu „płacisz, kiedy oszczędzasz”, ustanawiając obowiązkowe minimalne wymagania dla podmiotów publicznych i prywatnych.

8. Komisja pomaga █ państwom członkowskim w sporządzaniu krajowych lub regionalnych programów wsparcia finansowego służących poprawie charakterystyki energetycznej i **redukcji emisji gazów cieplarnianych** w – zwłaszcza istniejących – budynkach, w tym wspierając wymianę najlepszych praktyk pomiędzy odpowiedzialnymi krajowymi lub regionalnymi władzami lub organami. W celu zapewnienia równych szans i maksymalnego wykorzystania dostępnego potencjału inwestycyjnego państwa członkowskie zapewniają, że takie programy są opracowywane w sposób dostępny dla organizacji o mniejszych zdolnościach administracyjnych, finansowych i organizacyjnych, takich jak mikroprzedsiębiorstwa i MŚP, wspólnoty energetyczne, inicjatywy obywatelskie, władze lokalne i agencje energetyczne. Państwa członkowskie zapewniają wsparcie dla inicjatyw lokalnych, takich jak programy renowacji prowadzone przez obywateli oraz programy odnawialnego ogrzewania i chłodzenia na poziomie sąsiedztwa lub gminy.

8a. Państwa członkowskie zapewniają odpowiednie finansowanie, środki wsparcia i inne instrumenty na potrzeby wdrażania wyników działań badawczo-rozwojowych w odniesieniu do energooszczędnych systemów i materiałów budowlanych, w tym produkcji, w szczególności przez mikroprzedsiębiorstwa i MŚP.

9. Państwa członkowskie uzależniają środki finansowe dotyczące poprawy charakterystyki energetycznej i **redukcji emisji gazów cieplarnianych** przy renowacji budynków od planowanej i osiągniętej oszczędności energii oraz ulepszeń, zgodnie z jednym lub większą liczbą następujących kryteriów:

a) efektywność energetyczna i **redukcja emisji gazów cieplarnianych** z urządzeń lub materiałów zastosowanych w renowacji, w którym to przypadku urządzenia lub materiały zastosowane w renowacji mają być instalowane przez instalatora z odpowiednim poziomem certyfikacji lub kwalifikacji i muszą spełniać **co najmniej** minimalne wymagania dotyczące charakterystyki energetycznej **lub wyższe wartości referencyjne w odniesieniu do poprawy charakterystyki zużycia energii** w budynku;

b) standardowe wartości do obliczania oszczędności energii i **redukcji emisji gazów cieplarnianych** w budynkach;

c) poprawa osiągnięta wskutek takich renowacji przez porównanie świadectw charakterystyki energetycznej wydanych przed renowacją i po niej;

- d) wyniki audytu energetycznego;
- e) wyniki uzyskane przez zastosowanie innej odpowiedniej, przejrzystej i proporcjonalnej metody, która wskazuje na poprawę charakterystyki energetycznej, **w tym przez porównanie zużycia energii przed i po renowacji z zastosowaniem inteligentnych systemów pomiarowych.**

Wymogi określone w niniejszym ustępie nie mają zastosowania do finansowania przeznaczonego dla gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji.

10. Najpóźniej od dnia 1 stycznia 2024 r. państwa członkowskie nie stosują żadnych zachęt finansowych do instalacji kotłów na paliwa kopalne **■**.

11. Państwa członkowskie stosują zachęty do przeprowadzania gruntownych renowacji i realizacji dużych programów dotyczących znacznej liczby budynków, **w szczególności budynków o najgorszej charakterystyce energetycznej, w tym za pośrednictwem zintegrowanych programów renowacji dzielnic**, i skutkujących ogólnym zmniejszeniem zapotrzebowania na energię pierwotną o co najmniej 60 % przy **rosnącym** wsparciu finansowym, fiskalnym, administracyjnym i technicznym **w zależności od uzyskanej poprawy efektywności energetycznej, przy czym większy wkład finansowy jest zarezerwowany na gruntowne renowacje lub na grupy, o których mowa w ust. 1a.**

11a. Państwa członkowskie uzupełniają propagowanie zachęt finansowych politykami i środkami mającymi na celu zapobieganie eksmisjom z powodu renowacji.

13. Dając zachęty finansowe właścicielom budynków lub modułów budynków do celów renowacji wynajmowanych budynków lub modułów budynków, państwa członkowskie zapewniają, aby te zachęty finansowe przynosiły korzyści zarówno właścicielom, jak i najemcom. **Państwa członkowskie wprowadzają skuteczne zabezpieczenia społeczne w celu ochrony w szczególności gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji, w tym poprzez udzielanie wsparcia na płatności czynszowe lub wprowadzenie pułapów podwyżek czynszu, lub poprzez wprowadzenie programu finansowego typu „płacisz, kiedy oszczędzasz” w odniesieniu do podwyżek czynszu, zapewniając, aby podwyżki czynszu nie przekraczały oszczędności na rachunkach za energię wynikających z oszczędności energii uzyskanych w wyniku renowacji.**

13a. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu usunięcia barier regulacyjnych, ustawowych i administracyjnych dla zwiększenia skali spółdzielni mieszkaniowych, w tym spółdzielni nienastawionych na zysk. Państwa członkowskie zapewniają, że takie spółdzielnie mieszkaniowe i zintegrowane dzielnice będą kwalifikować się do zachęt finansowych. Komisja ułatwia wymianę najlepszych praktyk między państwami członkowskimi w zakresie tworzenia statusu operacyjnego dla spółdzielni mieszkaniowych nienastawionych na zysk i udziela wskazówek dotyczących środków usprawniających ich wprowadzenie.

Artykuł 15a

Punkty kompleksowej obsługi na rzecz efektywności energetycznej budynków

1. Państwa członkowskie zapewniają ustanowienie infrastruktury pomocy technicznej, w tym za pośrednictwem **inkluzywnych** punktów kompleksowej obsługi na **rzecz efektywności energetycznej budynków**, skierowanej do wszystkich podmiotów zaangażowanych w renowację budynków, w tym właścicieli nieruchomości mieszkalnych oraz podmiotów administracyjnych, finansowych i gospodarczych, **jak również mikroprzedsiębiorstw oraz MŚP. Państwa członkowskie zapewniają, aby infrastruktura pomocy technicznej była w równym stopniu dostępna na ich terytorium, w zależności od rozmieszczenia ludności, przez ustanowienie co najmniej jednego punktu kompleksowej obsługi na region, a w każdym razie na 45 000 mieszkańców.**

Komisja współpracuje z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, państwami członkowskimi i regionami w celu ułatwienia funkcjonowania i ciągłości finansowania punktów kompleksowej obsługi na rzecz efektywności energetycznej budynków co najmniej do dnia 31 grudnia 2029 r.

2. Państwa członkowskie współpracują na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym z właściwymi władzami regionalnymi i lokalnymi oraz zainteresowanymi stronami z sektora prywatnego w celu ustanowienia punktów kompleksowej obsługi na rzecz efektywności energetycznej budynków. Państwa członkowskie mogą wyznaczyć punkty kompleksowej obsługi ustanowione zgodnie z art. 21 ust. 2a dyrektywy (UE).../... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej] jako punkty kompleksowej obsługi do celów niniejszego artykułu.

Punkty kompleksowej obsługi na rzecz efektywności energetycznej budynków są niezależnymi podmiotami publicznymi, międzysektorowymi i interdyscyplinarnymi oraz świadczą swoje usługi bezpłatnie na rzecz użytkowników. Zapewniają one dostosowane do potrzeb doradztwo dla różnych grup docelowych w zakresie efektywności energetycznej budynków i mogą uczestniczyć w zintegrowanych lokalnych programach renowacji. Punkty kompleksowej obsługi mogą współpracować z podmiotami prywatnymi, które świadczą i promują usługi istotne dla renowacji energetycznej, takie jak rozwiązania finansowe i przeprowadzanie renowacji energetycznych, oraz, w stosownych przypadkach, które łączą potencjalne projekty, w szczególności projekty na mniejszą skalę, z podmiotami rynkowymi.

Aby ułatwić ustanowienie i działanie punktów kompleksowej obsługi na rzecz efektywności energetycznej budynków, państwa członkowskie dokonują przeglądu swoich przepisów dotyczących zamówień publicznych na potrzeby przetargów dotyczących renowacji zwiększających efektywność energetyczną.

Punkty kompleksowej obsługi wspierają projekty opracowywane lokalnie, zapewniając doradztwo oraz pomoc techniczną, administracyjną i finansową, w tym:

- a) zapewniają pomoc prawną, wzmocnioną ochronę w celu wyeliminowania rozdziału zachęt w prywatnie wynajmowanych domach, uproszczone informacje na temat wsparcia technicznego, dostosowaną do potrzeb pomoc finansową i dostępne możliwości finansowania, w szczególności programy dotacji i subsydiów, a także rozwiązania dla gospodarstw domowych, mikroprzedsiębiorstw i MSP oraz organów publicznych;
- b) łączą potencjalne projekty, w szczególności projekty na mniejszą skalę, z podmiotami rynkowymi;
- c) przekazują porady na temat zużycia energii w celu aktywnego angażowania konsumentów oraz zapewniają dostęp do przystępnych ofert zakupu energii;
- d) przekazują informacje na temat programów szkoleniowych i kształcenia oraz umożliwiają dostęp do nich, w tym władzom lokalnym i służbom społecznym w celu udzielenia pomocy technicznej, aby zapewnić większą liczbę specjalistów w dziedzinie efektywności energetycznej oraz zmieniać i zwiększać kwalifikacje specjalistów w celu zaspokojenia potrzeb rynku;
- e) gromadzą i przedkładają Komisji zagregowane dane typologiczne z projektów w zakresie efektywności energetycznej wspieranych przez punkty kompleksowej obsługi, które Komisja publikuje w sprawozdaniu do dnia... [data transpozycji niniejszej dyrektywy], a następnie co dwa lata w celu wymiany wiedzy i zacieśnienia współpracy transgranicznej między państwami członkowskimi, aby promować przykłady najlepszych praktyk z różnych typologii budynków, mieszkań i przedsiębiorstw;
- f) wspierają działania uświadamiające, w tym informacje o zachętach do regulowania jakości środowiska w pomieszczeniach i instalowania niezbędnych urządzeń podczas ważniejszych renowacji;
- g) zapewniają i opracowują całościowe wsparcie dla wszystkich gospodarstw domowych, ze zwróceniem szczególnej uwagi na gospodarstwa domowe znajdujące się w trudnej sytuacji, osoby zajmujące mieszkania socjalne, a także osoby z problemami zdrowotnymi związanymi z budynkami o najgorszej charakterystyce energetycznej, a także dla akredytowanych przedsiębiorstw i instalatorów świadczących usługi w zakresie renowacji, dostosowane do różnych typologii domów i zakresu geograficznego, jak również zapewniają wsparcie obejmujące różne etapy projektów renowacji, w szczególności aby ułatwić wdrażanie minimalnych norm charakterystyki energetycznej określonych w art. 9;
- h) zapewniają informacje na temat dostępności, podaży energii odnawialnej na własne potrzeby, społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej i innych alternatywnych rozwiązań dla ogrzewania i chłodzenia opartego na paliwach kopalnych w budynkach, a także informacje na temat materiałów i rozwiązań w zakresie efektywności energetycznej, magazynowania energii i technologii energii odnawialnej dla budynków;
- i) wspierają uczestnictwo odpowiednich lokalnych zainteresowanych stron i obywateli w ocenie wpływu minimalnych norm charakterystyki energetycznej na przystępność i jakość mieszkań.

Państwa członkowskie współpracują z organami lokalnymi i regionalnymi w celu zachęcania do współpracy między organami publicznymi, agencjami energetycznymi i inicjatywami kierowanymi przez społeczność oraz w celu promowania, rozwoju i zwiększania skali punktów kompleksowej obsługi w ramach zintegrowanego procesu. Komisja przekazuje państwom członkowskim wytyczne dotyczące tworzenia tych punktów kompleksowej obsługi w celu zapewnienia zharmonizowanego podejścia w całej Unii.

Artykuł 16

Świadectwa charakterystyki energetycznej

1. **Świadectwo charakterystyki energetycznej** zawiera charakterystykę energetyczną budynku, wyrażoną jako liczbowy wskaźnik zużycia energii pierwotnej i końcowej w kWh/(m² na rok), a także współczynnik globalnego ocieplenia w cyklu życia wyrażony liczbowym wskaźnikiem emisji gazów cieplarnianych w całym cyklu życia w kgCO₂eq/(m²) oraz wartości referencyjne, takie jak minimalne wymagania dotyczące charakterystyki energetycznej, minimalne normy charakterystyki

energetycznej, wymagania dotyczące budynków o niemal zerowym zużyciu energii oraz wymagania dotyczące budynków bezemisyjnych, aby umożliwić właścicielom lub najemcom budynku lub modułu budynku dokonanie porównania i oceny jego charakterystyki energetycznej. **Świadectwo charakterystyki energetycznej zawiera dodatkowe wskaźniki liczbowe, w szczególności całkowite roczne zużycie energii (kWh/rok), roczne zapotrzebowanie na energię do celów ogrzewania, chłodzenia, wentylacji i przygotowania ciepłej wody, zużycie energii na metr kwadratowy rocznie (kWh/(m²na rok), roczne zużycie energii pierwotnej ze źródeł nieodnawialnych w kWh/(m² na rok) oraz energii końcowej do zapewnienia ogrzewania pomieszczeń, chłodzenia, przygotowania ciepłej wody użytkowej, wentylacji, wbudowanego oświetlenia i innych systemów budynku, oraz może zawierać dodatkowe wymagania dotyczące efektywności i bezpieczeństwa urządzeń.**

2. **Do dnia 31 grudnia 2025 r. świadectwo charakterystyki energetycznej musi być zgodne ze wzorem przedstawionym w załączniku V.**

Na zasadzie odstępstwa od akapitu pierwszego państwa członkowskie, które dokonały przeglądu swojego systemu certyfikacji charakterystyki energetycznej budynków w okresie od dnia 1 stycznia 2019 r. do dnia... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy], mogą nadal stosować ten system w celu zapewnienia zgodności z art. 9 ust. 1 i mogą określić swoje budynki o najgorszej charakterystyce energetycznej, wykorzystując dane ze swoich zasobów budowlanych w okresie od dnia 1 stycznia 2019 r. do dnia... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy] jako scenariusz odniesienia, podczas renowacji co najmniej równoważnej liczby budynków o najgorszej charakterystyce energetycznej określonych w art. 9 ust. 1a, lub równoważnego poziomu poprawy charakterystyki energetycznej. W przypadku gdy państwo członkowskie korzysta z odstępstwa przewidzianego w akapicie drugim, do dnia 1 stycznia 2030 r. aktualizuje swoje klasy charakterystyki energetycznej zgodnie z akapitem pierwszym na podstawie charakterystyki swoich krajowych zasobów budowlanych w okresie od dnia 1 stycznia 2019 r. do dnia... [data wejścia w życie niniejszego rozporządzenia].

Zgodnie z akapitem pierwszym niniejszego ustępu państwa członkowskie określają klasę charakterystyki energetycznej budynku w skali zamkniętej, używając wyłącznie liter A do G. Litera A odpowiada domom bezemisyjnym zgodnie z definicją w art. 2 pkt 2. Państwa członkowskie mogą określić klasę charakterystyki energetycznej A+ dla budynków, które spełniają wszystkie następujące warunki:

- a) **wysokie standardy efektywności, tj. zapotrzebowanie na energię do celów ogrzewania, chłodzenia, wentylacji i zapewnienia ciepłej wody nie przekracza 15 kWh/m²/rok;**
- b) **wytwarzanie na miejscu większej liczby kWh energii ze źródeł odnawialnych, na podstawie średniej miesięcznej;**
- c) **pozytywny wpływ na emisyjność w odniesieniu do współczynnika globalnego ocieplenia w cyklu życia budynku, w tym materiałów budowlanych i instalacji energetycznych podczas produkcji, instalacji, użytkowania, konserwacji i rozbiórki.**

Litera G odpowiada 15 % budynków w krajowych zasobach budowlanych, które mają najgorszą charakterystykę energetyczną w momencie wprowadzenia skali. Państwa członkowskie dopilnowują, aby pozostałe klasy A–F miały równomierny rozkład zakresów wskaźników charakterystyki energetycznej w poszczególnych klasach charakterystyki energetycznej. Państwa członkowskie zapewniają wspólną identyfikację wizualną świadectw charakterystyki energetycznej na swoim terytorium.

2a. Państwa członkowskie mogą finansować wprowadzenie świadectw charakterystyki energetycznej jako środka na podstawie art. 8 dyrektywy (UE).../... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej].

2b. Państwa członkowskie sporządzają rejestr świadectw charakterystyki energetycznej zgodnie z art. 19, w tym w celu ułatwienia zintegrowanych programów renowacji dzielnic zgodnie z celami klimatycznymi Unii.

3. Państwa członkowskie zapewniają jakość, wiarygodność i przystępność cenową świadectw charakterystyki energetycznej. Dopilnowują one, aby świadectwa charakterystyki energetycznej były **przystępne cenowo i bezpłatne dla gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji oraz aby były** wydawane przez niezależnych ekspertów po wizycie na miejscu. **Świadectwa charakterystyki energetycznej są przejrzyste i łatwe do odczytania oraz dostępne w formacie nadającym się do odczytu maszynowego i zgodnie z załącznikiem V.**

4. Świadectwo charakterystyki energetycznej zawiera zalecenia dotyczące opłacalnej ekonomicznie poprawy charakterystyki energetycznej **do poziomu optymalnego pod względem kosztów** i redukcji emisji gazów cieplarnianych **w całym cyklu życia, poprawy jakości środowiska w pomieszczeniach** budynku lub modułu budynku, **oraz zalecenia dotyczące poprawy poziomu gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci zgodnie z art. 13**, chyba że budynek lub moduł budynku już spełnia odpowiednią normę dotyczącą budynku bezemisyjnego.

Zalecenia zawarte w świadectwie charakterystyki energetycznej obejmują:

- a) środki przeprowadzone w związku z ważniejszą renowacją przegród zewnętrznych lub systemów technicznych budynku; oraz
- b) środki dotyczące poszczególnych elementów budynku niezależnie od ważniejszej renowacji przegród zewnętrznych lub systemów technicznych budynku.

5. Zalecenia zawarte w świadectwie charakterystyki energetycznej są technicznie wykonalne dla konkretnego budynku i zawierają oszacowanie oszczędności energii i redukcji operacyjnych emisji gazów cieplarnianych **w przewidywanym okresie eksploatacji budynku oraz poprawy wskaźników charakterystyki jakości środowiska w pomieszczeniach**. Mogą zawierać szacunkowy zakres okresów spłaty lub kosztów i korzyści w trakcie ekonomicznego cyklu życia budynku **oraz informacje na temat dostępnych zachęt finansowych, pomocy technicznej i administracyjnej wraz z korzyściami finansowymi, które w szerokim ujęciu wynikają z osiągnięcia wartości referencyjnych. Po wejściu w życie odpowiednich mechanizmów sprawozdawczych i celów określonych w art. 7, 8 i 11a świadectwo charakterystyki energetycznej zawiera odpowiednie zalecenia.**

6. Zalecenia te obejmują ocenę **pozostałego okresu eksploatacji systemów ogrzewania pomieszczeń oraz systemów klimatyzacji, a także ocenę**, czy system ogrzewania **pomieszczeń i wody** lub klimatyzacji można dostosować do pracy w bardziej wydajnych ustawieniach temperatury, takich jak niskotemperaturowe emiterzy dla wodnych systemów grzewczych, z uwzględnieniem wymaganej projektowej wyjściowej mocy cieplnej i wymogów dotyczących temperatury/przepływu.

6a. W zaleceniach wskazuje się możliwe alternatywy dla wymiany systemów technicznych budynku służących do ogrzewania i chłodzenia, w stosownych przypadkach, zgodnie z celami klimatycznymi na 2030 r. i 2050 r., odpowiednie dla tego rodzaju budynków i z uwzględnieniem uwarunkowań lokalnych i systemowych.

7. W świadectwie charakterystyki energetycznej jest wskazane, gdzie właściciel lub najemca może uzyskać bardziej szczegółowe informacje, w tym w kwestii **optymalności** zawartych w nim zaleceń **względem kosztów, oraz informacje kontaktowe i adres najbliższego punktu kompleksowej obsługi ustanowionego zgodnie z art. 15a**. Ocena **optymalności względem kosztów** opiera się na zestawie standardowych warunków **zgodnie z art. 6**, takich jak ocena oszczędności energii oraz leżące u podstaw ceny energii, a także wstępna prognoza kosztów. Ponadto świadectwo zawiera informacje dotyczące kroków, jakie należy podjąć w celu wypełnienia zaleceń, **oraz dotyczące wszelkiego dostępnego wsparcia finansowego**. Właścicielowi lub najemcy można także podać inne informacje na pokrewne tematy, takie jak audyty energetyczne lub zachęty o charakterze finansowym lub innym oraz możliwości finansowania, lub udzielić mu porad na temat zwiększania odporności budynku na zmianę klimatu **oraz bezpieczeństwa zainstalowanych urządzeń**.

8. Certyfikacja modułów budynku może być oparta:

- a) na wspólnej certyfikacji całego budynku; lub
- b) na ocenie innego reprezentatywnego modułu budynku o takich samych właściwościach energetycznych znajdujących się w tym samym budynku.

9. Certyfikacja domów jednorodzinnych może być oparta na ocenie innego reprezentatywnego budynku o podobnej konstrukcji i wielkości z podobną faktyczną charakterystyką energetyczną, o ile takie podobieństwo może zostać zagwarantowane przez eksperta wydającego świadectwo charakterystyki energetycznej.

9a. Komisja opracowuje europejski system certyfikacji liczników efektywności energetycznej po konsultacji z odpowiednimi zainteresowanymi stronami i po przeprowadzeniu przeglądu istniejących metod i narzędzi. Ten system certyfikacji mogą stosować państwa członkowskie, aby zachęcać do wykorzystywania certyfikowanych technologii opomiarowania efektywności energetycznej oraz do uzupełniania świadectw charakterystyki energetycznej o pomiary wykonywane w czasie rzeczywistym.

10. Ważność świadectwa charakterystyki energetycznej nie przekracza pięciu lat. Jednakże w przypadku budynków o klasie charakterystyki energetycznej **A+**, **A**, **B** lub **C** ustalonej na podstawie ust. 2 ważność świadectwa charakterystyki energetycznej nie przekracza 10 lat.

11. Państwa członkowskie udostępniają uproszczone procedury aktualizacji świadectwa charakterystyki energetycznej w przypadku modernizacji tylko pojedynczych elementów (środki pojedyncze lub niezależne), **aby obniżyć koszt wydania zaktualizowanego świadectwa**.

Państwa członkowskie udostępniają uproszczone procedury aktualizacji świadectwa charakterystyki energetycznej w przypadku wprowadzenia środków określonych w paszporcie renowacji, **aby obniżyć koszt wydania zaktualizowanego świadectwa, lub w przypadku korzystania z cyfrowego bliźniaka budynku i możliwości aktualizacji danych o wydajności energetycznej budynku.**

Artykuł 17

Wydawanie świadectw charakterystyki energetycznej

1. Państwa członkowskie zapewniają wydawanie cyfrowych świadectw charakterystyki energetycznej dla:
  - a) budynków lub modułów budynków, które są wznoszone, zostały poddane ważniejszej renowacji, są sprzedawane lub wynajmowane nowemu najemcy, bądź w przypadku odnowienia umowy najmu **lub refinansowania kredytu hipotecznego**;
  - b) budynków zajmowanych przez organy publiczne lub będących ich własnością .

Wymogu wydania świadectwa charakterystyki energetycznej nie stosuje się, jeżeli świadectwo wydane zgodnie z dyrektywą 2010/31/UE albo zgodnie z niniejszą dyrektywą dla tego budynku lub modułu budynku jest dostępne i aktualne. **Państwa członkowskie zapewniają, aby gospodarstwa domowe znajdujące się w trudnej sytuacji otrzymywały wsparcie finansowe na wydanie świadectw charakterystyki energetycznej.**

2. Państwa członkowskie wymagają, aby przy okazji wznoszenia, **przeprowadzenia ważniejszej renowacji**, sprzedaży lub wynajmu budynków lub modułów budynków, bądź w przypadku odnowienia umowy najmu **lub refinansowania kredytu hipotecznego**, świadectwo charakterystyki energetycznej przedstawiano przyszłemu najemcy lub kupującemu i przekazywano ją kupującemu lub najemcy.

3. Jeżeli budynek zostanie sprzedany lub wynajęty przed wzniesieniem lub przeprowadzeniem ważniejszej renowacji, państwa członkowskie mogą wymagać od sprzedającego, by przedstawił ocenę przyszłej charakterystyki energetycznej budynku na zasadzie odstępstwa od ust. 1 i 2; w takim przypadku świadectwo charakterystyki energetycznej wydaje się najpóźniej z chwilą wzniesienia lub renowacji budynku i odzwierciedla ono jego stan powykonawczy .

4. Państwa członkowskie wymagają, aby budynki lub moduły budynków wystawiane na sprzedaż lub pod wynajem miały **ważne** świadectwo charakterystyki energetycznej, oraz aby w reklamach internetowych i konwencjonalnych, w tym w portalach internetowych zawierających wyszukiwarki nieruchomości podawano wskaźnik i klasę charakterystyki energetycznej zawarte w świadectwie charakterystyki energetycznej budynku lub modułu budynku.

Państwa członkowskie przeprowadzają wrywkowe kontrole lub inne kontrole w celu zapewnienia zgodności z tymi wymogami.

5. Przepisy niniejszego artykułu wykonuje się zgodnie z mającymi zastosowanie krajowymi przepisami dotyczącymi współwłasności lub wspólności majątkowej.

6. Możliwe skutki świadectw charakterystyki energetycznej w kwestii ewentualnych postępowań prawnych rozstrzyga się zgodnie z krajowymi przepisami.

7. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie wydane świadectwa charakterystyki energetycznej były umieszczane w bazie danych dotyczącej charakterystyki energetycznej budynków, o której mowa w art. 19. Do bazy danych należy załadować pełne świadectwo charakterystyki energetycznej, w tym wszystkie dane niezbędne do obliczenia charakterystyki energetycznej budynku.

Artykuł 18

Umieszczanie świadectw charakterystyki energetycznej w widocznym miejscu

1. Państwa członkowskie **zapewniają**, aby w przypadku gdy dany **budynek niemieszkalny lub** budynek, dla którego wydano świadectwo charakterystyki energetycznej zgodnie z art. 17 ust. 1, zajmują władze publiczne, a przy tym budynek ten jest często odwiedzany przez ludność, świadectwo charakterystyki energetycznej było umieszczone w miejscu wyraźnie widocznym dla ogółu.

2. Państwa członkowskie wymagają, aby w przypadku gdy całkowita powierzchnia użytkowa powyżej 500 m² w budynku, dla którego zostało wydane świadectwo charakterystyki energetycznej zgodnie z art. 17 ust. 1, jest często odwiedzana przez ludność, świadectwo charakterystyki energetycznej było umieszczone w miejscu wyraźnie widocznym dla ogółu.

3. Przepisy ust. 1 i 2 nie zawierają zobowiązania do umieszczania w widocznym miejscu zaleceń zawartych w świadectwie charakterystyki energetycznej.

Artykuł 19

Bazy danych dotyczące charakterystyki energetycznej budynków

1. Każde państwo członkowskie tworzy krajową bazę danych dotyczącą charakterystyki energetycznej budynków, która umożliwia gromadzenie danych na temat charakterystyki energetycznej **poszczególnych** budynków oraz ogólnej charakterystyki energetycznej krajowych zasobów budowlanych.

Baza danych jest interoperacyjna z innymi odpowiednimi platformami internetowymi i usługami publicznymi oraz umożliwia gromadzenie danych ze wszystkich odpowiednich źródeł dotyczących świadectw charakterystyki energetycznej, przeglądów, paszportów renowacji budynku, wskaźnika gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci, **energetycznych wskaźników referencyjnych budynków** oraz obliczonego lub opomiarowanego zużycia energii w budynkach objętych świadectwami. **W celu uzupełnienia tej bazy danych można również gromadzić typologie budynków i analizy porównawcze budynków pod kątem energii. Można również gromadzić i przechowywać dane dotyczące zarówno operacyjnych, jak i wbudowanych emisji oraz ogólnego współczynnika globalnego ocieplenia w cyklu życia, stosując wskaźniki oparte na ramach LEVELS.**

2. **Zagregowane i zanonimizowane dane dotyczące zasobów budowlanych są publicznie dostępne** zgodnie z unijnymi i krajowymi przepisami o ochronie danych. **Przechowywane dane nadają się do odczytu maszynowego i są dostępne za pośrednictwem odpowiedniego interfejsu cyfrowego.** Państwa członkowskie zapewniają właścicielom, najemcom, zarządcom budynków, **certyfikowanym ekspertom** oraz instytucjom finansowym **łatwy i bezpłatny** dostęp do pełnego świadectwa charakterystyki energetycznej w odniesieniu **do ekspozycji** budynków **na nieruchomości mieszkalne lub komercyjne przypisane do ich portfela bankowego.** W przypadku budynków oferowanych pod wynajem lub na sprzedaż państwa członkowskie zapewniają potencjalnym najemcom lub nabywcom, **którzy zostali upoważnieni przez właściciela budynku,** dostęp do pełnego świadectwa charakterystyki energetycznej.

3. Państwa członkowskie podają do wiadomości publicznej informacje na temat odsetka budynków w krajowych zasobach budowlanych objętych świadectwami charakterystyki energetycznej oraz zagregowane lub zanonimizowane dane dotyczące charakterystyki energetycznej, **zużycia energii oraz współczynnika globalnego ocieplenia w cyklu życia** budynków objętych świadectwami. Informacje publiczne są aktualizowane co najmniej dwa razy w roku. Państwa członkowskie udostępniają zanonimizowane lub zagregowane informacje ogółowi społeczeństwa i instytucjom badawczym, takim jak krajowe urzędy statystyczne, na ich wniosek.

4. Państwa członkowskie dopilnowują, aby co najmniej raz w roku informacje zawarte w krajowej bazie danych były przekazywane do obserwatorium zasobów budowlanych.

5. Do 30 czerwca 2024 r. Komisja przyjmie akt wykonawczy **dotyczący** wspólnego wzoru przekazywania informacji do obserwatorium zasobów budowlanych, **wraz z możliwością ciągłej aktualizacji w czasie rzeczywistym.**

Ten akt wykonawczy przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 30 ust. 3.

6. W celu zapewnienia spójności informacji państwa członkowskie dopilnowują, aby krajowa baza danych dotycząca charakterystyki energetycznej budynków była interoperacyjna i zintegrowana z innymi administracyjnymi bazami danych zawierającymi informacje o budynkach, takimi jak krajowe katastry budynków i cyfrowe dzienniki budynków.

6a. Do 31 grudnia 2024 r. Komisja przyjmuje akty wykonawcze w celu wsparcia skutecznego funkcjonowania cyfrowych dzienników budynków poprzez ustanowienie wspólnego wzoru:

a) **standardowej metody gromadzenia danych oraz zarządzania danymi i interoperacyjności danych wraz z jej ramami prawnymi;**

b) **łączenia istniejących baz danych.**

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 30 ust. 2.

6b [24 miesiące od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy], a następnie co dwa lata Komisja publikuje sprawozdanie podsumowujące sytuację i postępy w zakresie unijnych zasobów budowlanych na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym. Państwa członkowskie wykorzystują sprawozdanie podsumowujące do ukierunkowania remontów klastrow nieefektywnych budynków, aby ograniczyć ubóstwo energetyczne.

Artykuł 20

Przeglądy

1. Państwa członkowskie ustanawiają niezbędne środki, aby wprowadzić regularne przeglądy systemów ogrzewania, wentylacji i klimatyzacji o znamionowej mocy użytecznej powyżej 70 kW. Aktywność znamionowa systemu opiera się na sumie mocy znamionowej generatorów ciepła i klimatyzacji.
2. Państwa członkowskie **mogą** wprowadzić osobne programy przeglądu w odniesieniu do przeglądów systemów w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych.
3. Państwa członkowskie mogą ustanawiać różne częstotliwości przeglądów w zależności od rodzaju i znamionowej mocy użytecznej systemu, biorąc pod uwagę koszt przeglądu systemu oraz szacowane oszczędności kosztów energii, które mogą być wynikiem przeglądu. Przeglądy systemów odbywają się co najmniej raz na pięć lat. Systemy z generatorami o znamionowej mocy użytecznej ponad 290 kW i **systemy emitujące tlenek węgla** są poddawane przeglądowi co najmniej co dwa lata **ze względów bezpieczeństwa**.
4. Przegląd obejmuje ocenę generatora lub generatorów **ciepła i klimatyzacji**, pomp cyrkulacyjnych, **elementów systemów wentylacji, wszystkich systemów dystrybucji powietrza i wody, systemów równowagi hydraulicznej, w stosownym przypadku**, i systemu sterowania. Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o włączeniu do programów przeglądów wszelkich dodatkowych systemów budynków, określonych w załączniku I.

Przegląd obejmuje ocenę sprawności i dobrania wielkości generatora lub generatorów **ciepła i klimatyzacji** i ich głównych elementów do wymogów budynku oraz opis zdolności systemu do optymalizacji działania w typowych lub przeciętnych warunkach eksploatacji, z **wykorzystaniem dostępnych technologii energooszczędnych oraz w zmieniających się warunkach wynikających ze zmiany użytkowania**. W stosownych przypadkach w ramach przeglądu ocenia się zdolność systemu do działania przy różnych i bardziej wydajnych ustawieniach temperatury, **takich jak niska temperatura w przypadku wodnych systemów ogrzewania, w tym z uwzględnieniem projektowej wyjściowej mocy cieplnej i wymogów dotyczących temperatury i przepływu**, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpiecznej eksploatacji systemu. **W ramach przeglądu ocenia się również gotowość systemów technicznych budynku do zasilania energią ze źródeł odnawialnych i, w stosownych przypadkach, do działania w niskich temperaturach**.

Program przeglądów obejmuje ocenę dobrania wielkości systemu wentylacji do wymogów budynku oraz opis zdolności systemu wentylacji do optymalizacji działania w typowych lub przeciętnych warunkach eksploatacji.

Jeżeli od czasu przeprowadzenia przeglądu na mocy niniejszego artykułu nie dokonano zmian w systemie lub zmian w zakresie wymogów budynku, państwa członkowskie mogą zdecydować, że nie wymagają powtórzenia oceny dobrania wielkości głównego elementu lub oceny eksploatacji przy różnych temperaturach.

Państwa członkowskie dopilnowują, aby ocena efektywności energetycznej instalacji elektrycznych w budynkach niemieszkalnych była częścią istniejących programów kontroli bezpieczeństwa elektrycznego, z należyтым uwzględnieniem dostępnych norm dotyczących ich optymalnego projektowania, wymiarowania, zarządzania nimi oraz monitorowania.

5. Systemy techniczne budynku, które są jednoznacznie objęte uzgodnionym kryterium charakterystyki energetycznej lub ustaleniem umownym dotyczącym uzgodnionego poziomu poprawy efektywności energetycznej, takim jak umowa o poprawę efektywności energetycznej lub które są obsługiwane przez operatora urządzeń lub sieci, a zatem podlegają środkom monitorowania wyników po stronie systemu, są zwolnione z wymagań ustanowionych w ust. 1, pod warunkiem że ogólny wpływ takiego podejścia jest równoważny temu, które wynika z ust. 1.
6. **■** Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o przyjęciu środków mających na celu zapewnienie użytkownikom doradztwa w sprawie wymiany generatorów, innych zmian systemu i w sprawie alternatywnych rozwiązań, by ocenić efektywność **■** i odpowiedni rozmiar tych systemów.

9. Budynki zgodne z **art. 11 ust. 4b** lub **4c** są zwolnione z wymagań ustanowionych w ust. 1 **niniejszego artykułu**.
10. Państwa członkowskie wprowadzają programy przeglądów **■**, w tym narzędzia cyfrowe **dla instalacji o wymiarach przemysłowych, i listy kontrolne, aby sprawdzić zgodność z wymogami określonymi w art. 11 ust. 4b i 4c, oraz aby poświadczyć**, że wykonane prace budowlane i renowacyjne odpowiadają projektowanej charakterystyce energetycznej i są zgodne z minimalnymi wymaganiami dotyczącymi charakterystyki energetycznej, **operacyjnej emisji gazów cieplarnianych, jakości powietrza w pomieszczeniach i bezpieczeństwa pożarowego** określonymi w kodeksach budowlanych **lub w równoważnych im przepisach**.
11. Państwa członkowskie dołączają streszczenie analizy programów przeglądów i ich wyników jako załącznik do planu renowacji budynków, o którym mowa w art. 3.

Artykuł 21

Sprawozdania z przeglądu systemów ogrzewania, wentylacji i klimatyzacji

1. Sprawozdanie z przeglądu jest wydawane po każdym przeglądzie systemów ogrzewania, wentylacji i klimatyzacji **lub systemu automatyki i sterowania w budynku**. Sprawozdanie z przeglądu zawiera wynik przeglądu przeprowadzonego zgodnie z art. 20 oraz zalecenia w sprawie **optymalnej pod względem kosztów** poprawy charakterystyki energetycznej **i bezpieczeństwa** systemu poddanego przeglądowi.

Zalecenia te mogą opierać się na porównaniu charakterystyki energetycznej systemu poddanego przeglądowi z najlepszym dostępnym, możliwym do zastosowania systemem z **wykorzystaniem technologii energooszczędnych**, oraz systemem podobnego rodzaju, którego wszystkie istotne elementy osiągają poziom charakterystyki energetycznej wymagany zgodnie z obowiązującym prawodawstwem.

2. Sprawozdanie z przeglądu przekazywane jest właścicielowi lub najemcy budynku.

2a. W przypadku systemów technicznych budynku zasilanych paliwami kopalnymi w zaleceniach przewiduje się alternatywne systemy oparte na energii ze źródeł odnawialnych lub, w przypadku wszelkiego zapotrzebowania rezydualnego, połączenia z efektywnymi systemami ciepłowniczymi i chłodniczymi. W zaleceniach uwzględnia się ekonomiczną żywotność obecnej instalacji.

3. Sprawozdanie z przeglądu umieszcza się w krajowej bazie danych dotyczącej charakterystyki energetycznej budynków na podstawie art. 19.

Artykuł 22

Niezależni eksperci

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wydawanie świadectw charakterystyki energetycznej budynków, tworzenie paszportów renowacji, ocena gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci oraz przeglądy systemów ogrzewania i klimatyzacji były przeprowadzane w sposób niezależny przez wykwalifikowanych lub certyfikowanych **przedsiębiorstw i ekspertów, przy użyciu aparatury badawczej z certyfikatem EN**, niezależnie od tego, czy prowadzą oni działalność na własny rachunek, czy też są zatrudnieni w instytucjach publicznych lub przedsiębiorstwach prywatnych.

Przy certyfikacji ekspertów zgodnie z art. 26 dyrektywy (UE) .../... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej] uwzględnia się ich fachowość.

2. Państwa członkowskie upubliczniają informacje na temat szkolenia i certyfikacji. Państwa członkowskie zapewniają publiczną dostępność regularnie aktualizowanych list wykwalifikowanych lub certyfikowanych ekspertów albo regularnie aktualizowanych wykazów certyfikowanych spółek oferujących usługi takich ekspertów.

Artykuł 23

Certyfikacja specjalistów budowlanych

1. **Do dnia...** [data określona w art. 26 ust. 4 [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej]] państwa członkowskie **ustanawiają krajowy plan działania w celu zapewnienia wystarczającej i odpowiednio wykwalifikowanej siły roboczej** oraz zapewniają odpowiedni poziom kompetencji specjalistów budowlanych **i przedsiębiorstw budowlanych** wykonujących zintegrowane prace renowacyjne zgodnie z **ustalonymi celami i wymiernymi wskaźnikami postępu zgodnie z art. 3 ust. 1 niniejszej dyrektywy i art. 26** [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej].

1a. Aby uzyskać wystarczającą liczbę specjalistów zgodnie z ust. 1, państwa członkowskie zapewniają wystarczającą liczbę programów szkoleniowych przygotowujących do uzyskania kwalifikacji lub certyfikacji, obejmujących prace zintegrowane oraz najnowsze innowacyjne rozwiązania. Państwa członkowskie wprowadzają środki mające na celu zachęcanie do uczestnictwa w takich programach, skierowane w szczególności do mikroprzedsiębiorstw, MSP i osób samozatrudnionych.

2. W stosownych przypadkach i w miarę możliwości państwa członkowskie zapewniają dostęp do certyfikacji lub równoważnych systemów kwalifikacji wykonawcom zintegrowanych prac renowacyjnych, **takim jak przedsiębiorstwa budowlane**, w przypadkach gdy nie jest to objęte art. 18 ust. 3 dyrektywy (UE) 2018/2001 [zmienionej dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii] lub art. 26 dyrektywy (UE).../... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej].

Artykuł 24

Niezależny system kontroli

1. Państwa członkowskie zapewniają ustanowienie niezależnych systemów kontroli świadectw charakterystyki energetycznej zgodnie z załącznikiem VI oraz wprowadzenie niezależnych systemów kontroli paszportów renowacji, wskaźników gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci ogrzewania i klimatyzacji i sprawozdań z przeglądów systemów ogrzewania i klimatyzacji. Państwa członkowskie mogą ustanowić odrębne systemy służące kontroli świadectw charakterystyki energetycznej, paszportów renowacji, wskaźników gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci i sprawozdań z przeglądów systemów ogrzewania i klimatyzacji.

2. Państwa członkowskie mogą delegować odpowiedzialność za wdrożenie niezależnych systemów kontroli.

W przypadku podjęcia takiej decyzji państwa członkowskie zapewniają, aby niezależne systemy kontroli zostały wdrożone zgodnie z załącznikiem VI.

3. Państwa członkowskie wymagają, aby świadectwa charakterystyki energetycznej, paszporty renowacji, wskaźniki gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci oraz sprawozdania z przeglądów, o których mowa w ust. 1, były udostępniane właściwym władzom lub organom na ich wniosek.

Artykuł 25

Przegląd

Do końca 2027 r. Komisja przy pomocy komitetu, o którym mowa w art. 30 dokonuje przeglądu niniejszej dyrektywy w świetle zdobytego doświadczenia i postępów poczynionych podczas jej stosowania i, jeśli jest to konieczne, przedstawia wnioski ustawodawcze.

W ramach tego przeglądu Komisja:

- a) ocenia, czy stosowanie niniejszej dyrektywy w połączeniu z innymi instrumentami ustawodawczymi dotyczącymi efektywności energetycznej i emisji gazów cieplarnianych z budynków, w szczególności poprzez ustalanie opłat za emisję gazów cieplarnianych, zapewnia wystarczające postępy na drodze do osiągnięcia w pełni zdekarbonizowanych, bezemisyjnych zasobów budowlanych do 2050 r., czy też należy wprowadzić kolejne wiążące środki na poziomie Unii, w szczególności obowiązkowe minimalne normy charakterystyki energetycznej dla całości zasobów budowlanych;
- b) **ocenia odpowiedni instrument prawny, poziom i harmonogram celów w zakresie ograniczenia emisji w odniesieniu do współczynnika globalnego ocieplenia w cyklu życia zasobów budowlanych na podstawie ram zharmonizowanych, o których mowa w art. 1 ust. 2 lit. da);**
- c) **określa sposób uwzględnienia we wszystkich środkach na poziomie Unii całościowego podejścia we wszystkich skalach przestrzennych, w tym architektury krajobrazu, urbanistyki, infrastruktury i projektowania, promując tym samym zrównoważone środowisko zbudowane.**

Komisja analizuje **■**, w jaki sposób państwa członkowskie **stosują** zintegrowane podejście w zakresie unijnej polityki w dziedzinie nieruchomości opartej na lokalnej sieci lub sąsiedztwie, zapewniając, by każdy budynek spełniał minimalne wymagania dotyczące charakterystyki energetycznej, **w tym w jaki sposób takie podejścia można wykorzystać, aby spełnić normy unijne**, na przykład poprzez zastosowanie **zintegrowanych programów renowacji** do wielu budynków w kontekście przestrzennym zamiast do jednego budynku.

Artykuł 26

Informacja

1. Państwa członkowskie **na bieżąco przygotowują i przeprowadzają kampanie informacyjne i uświadamiające w celu promowania interesu publicznego i wspierania poprawy efektywności energetycznej budynków oraz osiągnięcia celów niniejszej dyrektywy. Przyjmują one** niezbędne środki celem informowania właścicieli i najemców budynków lub modułów budynków oraz wszelkich odpowiednich uczestników rynku, **w tym władz lokalnych i regionalnych oraz**

wspólnot energetycznych, o różnych metodach i praktykach służących poprawie charakterystyki energetycznej, **takich jak usługi zarządzania energią, umowy o poprawę efektywności energetycznej oraz punkty kompleksowej obsługi ustanowione zgodnie z art. 15a**. W szczególności państwa członkowskie stosują niezbędne środki w celu udzielania dostosowanych do potrzeb informacji gospodarstwom domowym znajdującym się w trudnej sytuacji. **Informacje te są również przekazywane za pośrednictwem władz lokalnych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.**

Państwa członkowskie informują właścicieli, najemców i zarządców budynków o różnych metodach i praktykach służących poprawie charakterystyki energetycznej i emisyjnej oraz bezpieczeństwa przeciwpożarowego, elektrycznego i sejsmicznego budynku.

2. Państwa członkowskie dostarczają właścicielom lub najemcom budynków w szczególności informacje o świadectwach charakterystyki energetycznej, o tym, czemu one służą i jaki jest ich cel, o **optymalnych pod względem kosztów** środkach i, w stosownych przypadkach, instrumentach finansowych służących poprawie charakterystyki energetycznej budynku i o zastąpieniu kotłów na paliwa kopalne bardziej zrównoważonymi alternatywnymi rozwiązaniami. Państwa członkowskie dostarczają te informacje za pomocą dostępnych i przejrzystych narzędzi doradczych, takich jak doradztwo dotyczące renowacji i **punkty kompleksowej obsługi ustanowione zgodnie z art. 15a, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji.**

Na wniosek państw członkowskich Komisja udziela pomocy państwom członkowskim w realizacji kampanii informacyjnych do celów, o których mowa w ust. 1 oraz akapicie pierwszym niniejszego ustępu, które mogą być włączane do programów unijnych.

3. Państwa członkowskie zapewniają dostępność wskazówek i szkolenia, **z uwzględnieniem perspektywy płci**, dla podmiotów odpowiedzialnych za wdrożenie niniejszej dyrektywy. Wskazówki i szkolenie dotyczą znaczenia poprawy charakterystyki energetycznej i umożliwiają rozważenie optymalnego połączenia poprawy efektywności energetycznej, redukcji emisji gazów cieplarnianych, wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych oraz korzystania z systemów ciepłowniczych lub chłodniczych w trakcie planowania, projektowania, wznoszenia i renowacji stref przemysłowych lub osiedli mieszkaniowych. Takie wytyczne i szkolenia **dotyczą także** ulepszeń strukturalnych, przystosowania się do zmiany klimatu, bezpieczeństwa przeciwpożarowego, zagrożeń związanych z intensywną aktywnością sejsmiczną, usuwania substancji niebezpiecznych, w tym azbestu, emisji zanieczyszczeń (w tym pyłu drobnego), **jakości powietrza w pomieszczeniach** oraz dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. **Państwa członkowskie dążą do przydzielenia finansowania na szkolenie władz lokalnych i regionalnych, wspólnot energii odnawialnej i obywatelskich wspólnot energetycznych, które promują poprawę charakterystyki energetycznej, efektywność energetyczną, energię odnawialną i redukcję emisji gazów cieplarnianych na poziomie sąsiedztwa, a w szczególności w odniesieniu do gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji.**

4. **Komisja stale doskonali** swoje usługi informacyjne, w szczególności stworzoną stronę internetową – europejski portal na rzecz efektywności energetycznej w budynkach – skierowaną do obywateli, fachowców i władz, co pomoże państwom członkowskim w ich działaniach informacyjnych i uświadamiających. Wśród informacji podawanych na tej stronie mogłyby znaleźć się linki do odnośnego **prawa Unii** , a także prawa krajowego, regionalnego i lokalnego, linki do stron internetowych portalu EUROPA, na których opublikowano krajowe plany działań na rzecz racjonalizacji zużycia energii, linki do dostępnych instrumentów finansowych, a także do przykładów najlepszych praktyk na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, **w tym dotyczących punktów kompleksowej obsługi ustanowionych zgodnie z art. 15a**. Jeśli chodzi o Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Fundusz Spójności i Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, Społeczny Fundusz Klimatyczny oraz Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, Komisja kontynuuje i intensyfikuje swoje usługi informacyjne, aby ułatwiać wykorzystywanie dostępnych środków finansowych, zapewniając – **w tym za pośrednictwem instrumentu europejskiego wsparcia energetyki na poziomie lokalnym (ELENA) we współpracy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym** – zainteresowanym stronom, w tym władzom krajowym, regionalnym i lokalnym, pomoc i informacje na temat możliwości finansowania, **uwzględniając aktualne zmiany w przepisach.**

Artykuł 27

Konsultacje

Aby ułatwić skuteczne wdrożenie niniejszej dyrektywy, państwa członkowskie – zgodnie z mającym zastosowanie krajowym ustawodawstwem i w razie potrzeby – przeprowadzają konsultacje z zaangażowanymi zainteresowanymi stronami, w tym z lokalnymi i regionalnymi władzami. Takie konsultacje mają szczególne znaczenie dla stosowania art. 26.

Artykuł 28

Dostosowanie załącznika I do postępu technicznego

Komisja przyjmuje akty delegowane zgodnie z art. 29 w celu:

- a) **zmiany niniejszej dyrektywy poprzez dostosowanie** pkt 4 i 5 załącznika I do postępu technicznego; **oraz**
- b) **uzupełnienia niniejszej dyrektywy poprzez włączenie wytycznych dla państw członkowskich dotyczących oceny charakterystyki energetycznej przejrzystych elementów budynku stanowiących część przegród zewnętrznych budynku.**

Artykuł 29

Wykonanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 6, 7, 10, **11a, 13, 14 ust. 4a, 15** i 28, powierza się Komisji na czas nieokreślony od ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy].
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 6, 7, 10, **11a, 13, 14 ust. 4a, 15** i 28, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej lub w późniejszym terminie określonym w tej decyzji. Nie wpływa ona na ważność już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 6, 7, 10, **11a, 13, 14 ust. 4a, 15** lub 28 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy Parlament Europejski albo Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada, poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 30

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 32

Transpozycja

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania art. 1–3, 5–26, 29 i 32 oraz załączników I–III i V–IX do dnia ... [**24 miesięcy od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy**]. Niezwłocznie przekazują one Komisji tekst tych przepisów i tabelę korelacji.

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Przepisy te zawierają także wskazanie, że w istniejących przepisach ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odniesienia do dyrektywy uchylonej niniejszą dyrektywą odczytuje się jako odniesienia do niniejszej dyrektywy. Sposób dokonywania takiego odniesienia i formułowania takiego wskazania określany jest przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst podstawowych przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 33

Uchylenie

Dyrektywa 2010/31/UE, zmieniona aktami wymienionymi w załączniku VIII część A, traci moc ze skutkiem od dnia [...] r., nie naruszając zobowiązań państw członkowskich dotyczących terminów transpozycji do prawa krajowego i dat zastosowania dyrektyw określonych w załączniku VIII część B.

Odniesienia do uchylonej dyrektywy odczytuje się jako odniesienia do niniejszej dyrektywy, zgodnie z tabelą korelacji w załączniku IX.

Artykuł 34

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

Art. 4, 27, 28, 30, 31 i 33–35 oraz załącznik IV stosuje się od dnia [dzień po dacie transpozycji/24 miesiące od dnia wejścia w życie **niniejszej dyrektywy** plus 1 dzień] r.

Artykuł 35

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w

W imieniu Parlamentu Europejskiego

Przewodnicząca

W imieniu Rady

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

WSPÓLNE RAMY OGÓLNE DO OBLICZANIA CHARAKTERYSTYKI ENERGETYCZNEJ BUDYNKÓW

(o którym mowa w art. 4)

1. Charakterystykę energetyczną budynku określa się na podstawie obliczonej lub opomiarowanej zużytej ilości energii i odzwierciedla ona typowe zużycie energii do zapewnienia ogrzewania pomieszczeń, chłodzenia pomieszczeń, ciepłej wody użytkowej, wentylacji, wbudowanego oświetlenia oraz innych systemów technicznych budynku. Państwa członkowskie dopilnowują, aby typowe zużycie energii było reprezentatywne dla rzeczywistych warunków eksploatacji dla każdej odpowiedniej typologii i odzwierciedlało typowe zachowanie użytkowników. ▮ Typowe zużycie energii i typowe zachowania użytkowników opierają się na dostępnych statystykach krajowych, kodeksach budowlanych i danych pomiarowych.

W przypadku gdy opomiarowana energia stanowi podstawę obliczania charakterystyki energetycznej budynków, metoda obliczeniowa musi pozwalać na określenie wpływu zachowania użytkowników i lokalnego klimatu, czego nie odzwierciedla wynik obliczeń. Opomiarowana energia stosowana do celów obliczania charakterystyki energetycznej budynków wymaga odczytów w co najmniej godzinnych odstępach i musi być uwzględniana z rozróżnieniem na poszczególne nośniki energii.

Państwa członkowskie mogą wykorzystywać opomiarowane zużycie energii w typowych warunkach eksploatacji w celu sprawdzenia prawidłowości obliczonego zużycia energii i umożliwienia porównania obliczonej i rzeczywistej efektywności. Opomiarowane zużycie energii do celów weryfikacji i porównania może opierać się na odczytach miesięcznych.

Charakterystykę energetyczną budynku wyraża się za pomocą liczbowego wskaźnika zużycia energii pierwotnej na jednostkę powierzchni referencyjnej rocznie, wyrażanego w kWh/(m²/rok) na potrzeby zarówno świadectw charakterystyki energetycznej, jak i zgodności z minimalnymi wymaganiami dotyczącymi charakterystyki energetycznej. **Stosuje się liczbowe wskaźniki końcowego zużycia energii na jednostkę powierzchni referencyjnej rocznie, w kWh/(m²/rok) oraz zapotrzebowania na energię zgodnie z normą ISO 52000 w kWh/(m²/rok).** Metodologia stosowana w celu ustalenia charakterystyki energetycznej budynku jest przejrzysta i otwarta na innowacje **oraz odzwierciedla najlepsze praktyki, w szczególności** związane z dodatkowymi wskaźnikami.

Państwa członkowskie opisują swoje krajowe metodologie obliczania na podstawie załącznika A do kluczowych europejskich norm dotyczących charakterystyki energetycznej budynków, mianowicie EN ISO 52000-1, EN ISO 52003-1, EN ISO 52010-1, EN ISO 52016-1, EN ISO 52018-1, EN 16798-1, **EN 52120-1** i EN 17423 lub zastępujących je dokumentów. Niniejszy przepis nie stanowi prawnej kodyfikacji tych norm.

Państwa członkowskie stosują niezbędne środki w celu zapewnienia, aby w przypadku gdy budynki są zasilane przez systemy ciepłownicze lub chłodnicze, korzyści wynikające z takiego zaopatrzenia były uznawane i uwzględniane w metodyce obliczeniowej, **w szczególności udział energii odnawialnej**, za pomocą indywidualnie certyfikowanych lub uznanych współczynników energii pierwotnej.

2. Potrzeby energetyczne na energię i zużycie energii do celów ogrzewania i chłodzenia pomieszczeń, przygotowania ciepłej wody użytkowej, wentylacji, oświetlenia i innych systemów technicznych budynku oblicza się z zastosowaniem godzinowych lub krótszych przedziałów obliczeniowych w celu uwzględnienia zmiennych warunków, które w dużym stopniu wpływają na eksploatację i efektywność systemu oraz warunki w pomieszczeniach, oraz w celu zoptymalizowania **kosztów**, korzyści zdrowotnych, **jakości środowiska w pomieszczeniach** oraz komfortu w odniesieniu do poziomów określonych przez państwa członkowskie na szczeblu krajowym lub regionalnym. **W obliczeniach uwzględnia się szacunkową reaktywność termiczną budynku i jego zdolność do zaferowania sieci energetycznej elastyczności.**

W przypadku gdy przepisy dotyczące poszczególnych produktów związanych z energią przyjęte na podstawie rozporządzenia 2009/125/WE zawierają szczegółowe wymogi dotyczące informacji o produkcie do celów obliczania charakterystyki energetycznej i **współczynnika globalnego ocieplenia w cyklu życia** na podstawie niniejszej dyrektywy, w krajowych metodach obliczeniowych nie wymaga się dodatkowych informacji.

Podstawę obliczenia energii pierwotnej stanowią **dynamiczne i przyszłościowe** współczynniki energii pierwotnej (z rozróżnieniem na energię nieodnawialną, odnawialną i całkowitą) dla poszczególnych nośników energii, które to współczynniki muszą być uznane przez organy krajowe, **z uwzględnieniem oczekiwanego koszyka energetycznego opartego na krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu.** Te współczynniki energii pierwotnej mogą opierać się na krajowych, regionalnych lub lokalnych informacjach. Współczynniki energii pierwotnej mogą być ustalane na podstawie rocznych, sezonowych, miesięcznych, dziennych lub godzinowych danych, lub bardziej szczegółowych informacji udostępnianych przez poszczególne systemy lokalne.

■ Dokonane wybory i źródła danych należy zgłaszać zgodnie z normą EN 17423 lub wszelkimi dokumentami ją zastępującymi. Państwa członkowskie **stosują** współczynnik energii pierwotnej ■ odzwierciedlający koszty energii elektrycznej w danym kraju. **Określając te współczynniki, państwa członkowskie zapewniają osiągnięcie optymalnego poziomu charakterystyki energetycznej przegród zewnętrznych budynku.**

3. W celu wyrażenia charakterystyki energetycznej budynku państwa członkowskie **określają** dodatkowe liczbowe współczynniki całkowitego zużycia energii pierwotnej ze źródeł nieodnawialnych i odnawialnych oraz operacyjnych **i wbudowanych** emisji gazów cieplarnianych wyrażonych w kg ekwiwalentu CO₂/(m² na rok) **w przewidywanym okresie eksploatacji budynku.**

3a. Obliczając wskaźniki energii pierwotnej do celów obliczania charakterystyki energetycznej budynków, państwa członkowskie mogą wziąć pod uwagę dostarczoną energię ze źródeł odnawialnych oraz energię ze źródeł odnawialnych, która jest wytwarzana i używana na miejscu.

4. Metodologia jest ustalana przy uwzględnieniu co najmniej następujących aspektów:

a) następującej faktycznej charakterystyki cieplnej budynku, w tym jego ścian wewnętrznych:

(i) pojemności cieplnej;

(ii) izolacji;

(iii) ogrzewania pasywnego;

(iv) elementów chłodzących;

(v) mostków cieplnych;

b) instalacji grzewczej i zaopatrzenia w ciepłą wodę użytkową, włącznie z charakterystyką ich izolacji;

ba) zdolności zainstalowanej na miejscu infrastruktury ładowania dwukierunkowego pojazdów elektrycznych, reagowania na zapotrzebowanie i magazynowania;

c) instalacji klimatyzacyjnej;

d) naturalnej i mechanicznej wentylacji, która może obejmować szczelność powietrzną **i odzyskiwanie ciepła;**

e) wbudowanej instalacji oświetleniowej (głównie w sektorze niemieszkalnym);

f) projektu, położenia i zorientowania budynku, włącznie z klimatem zewnętrznym;

g) pasywnych systemów słonecznych i ochrony przed słońcem;

h) warunków klimatu wnętrza, włącznie z projektowanym klimatem wnętrza;

i) obciążeń wewnętrznych;

ia) systemów automatyki i sterowania w budynku i ich możliwości monitorowania, kontrolowania i optymalizowania wydajności energetycznej;

ib) wydajności instalacji elektrycznych (IEC EN 60364-8-1).

5. Uwzględni się pozytywny wpływ poniższych aspektów:

a) lokalnych warunków nasłonecznienia, aktywnych systemów słonecznych i innych systemów grzewczych i elektrycznych opartych na energii ze źródeł odnawialnych;

b) energii elektrycznej z kogeneracji;

c) lokalnych lub blokowych systemów grzewczych i systemów chłodzenia;

d) naturalnego oświetlenia;

da) zdolności w zakresie elastyczności odbioru (EN 50491-12-1).

6. Na potrzeby tego obliczania budynki powinny być odpowiednio sklasyfikowane w następujących kategoriach:
- a) domy jednorodzinne różnych rodzajów;
  - b) bloki mieszkalne;
  - c) biura;
  - d) budynki oświatowe;
  - e) szpitale;
  - f) hotele i restauracje;
  - g) obiekty sportowe;
  - h) budynki usług handlu hurtowego i detalicznego;
  - i) inne rodzaje budynków zużywających energię.
-

ZAŁĄCZNIK II**WZÓR KRAJOWEGO PLANU RENOWACJI BUDYNKÓW**

(o którym mowa w art. 3)

Art. 3 dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków	Wskaźniki obowiązkowe	Wskaźniki opcjonalne/uwagi
a) Przegląd krajowych zasobów budowlanych	<p>Liczba budynków i całkowita powierzchnia użytkowa (m²):</p> <ul style="list-style-type: none"> — według rodzaju budynku (łącznie z budynkami publicznymi i lokalami socjalnymi) — według klasy efektywności energetycznej — budynki o niemal zerowym zużyciu energii — budynki o najgorszej charakterystyce (podać definicję klas E, F, G) <p>Przegląd rodzajów źródeł energii na potrzeby ogrzewania pomieszczeń i wody, chłodzenia i szacowanych dat końca cyklu życia systemów grzewczych i chłodniczych</p> <ul style="list-style-type: none"> — roczne stopy wymiany urządzeń grzewczych i chłodniczych do ogrzewania i chłodzenia pomieszczeń i wody — liczba i rodzaj urządzeń wymienianych co roku (w ciągu poprzednich 5 lat objętych planem); — rodzaj nowo zainstalowanych urządzeń. <p>Przegląd łącznego udziału, liczby i lokalizacji niezajmowanych budynków oraz pustostanów w budynkach stanowiących własność wspólną</p> <p>Liczba budynków skategoryzowanych jako urzędowo chronione jako część wyznaczonego środowiska albo z powodu ich szczególnych wartości architektonicznych lub historycznych w porównaniu z rokiem 2020</p>	<p>Liczba budynków i całkowita powierzchnia użytkowa (m²):</p> <ul style="list-style-type: none"> — według wieku budynków — według wielkości budynków — w podziale na strefy klimatyczne — rozbiórka (liczba i całkowita powierzchnia użytkowa)
	<p>Liczba świadectw charakterystyki energetycznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> — według rodzaju budynku (w tym budynków publicznych) — według klasy efektywności energetycznej 	<p>Liczba świadectw charakterystyki energetycznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> — według okresu budowy
	<p>Roczne wskaźniki renowacji energetycznej; liczba i całkowita powierzchnia użytkowa (m²):</p> <ul style="list-style-type: none"> — według rodzaju budynku — do poziomu budynku o niemal zerowym i zerowym zużyciu energii — według stopnia gruntowności renowacji (średnia ważona renowacji) — gruntowne renowacje — budynki publiczne 	

Art. 3 dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków	Wskaźniki obowiązkowe	Wskaźniki opcjonalne/uwagi
	<p>Przewidywane roczne zużycie energii pierwotnej i końcowej (zapotrzebowanie roczne w ktoe i szczytowe zapotrzebowanie sezonowe w GWh/dzień):</p> <ul style="list-style-type: none"> — według rodzaju budynku — według zastosowania końcowego <p>Oszczędność energii (ktoe):</p> <ul style="list-style-type: none"> — według rodzaju budynku — budynki publiczne <p>Udział energii odnawialnej w sektorze budowlanym (ilość wytworzonych MW):</p> <ul style="list-style-type: none"> — do różnych zastosowań — na miejscu — poza terenem obiektu 	<p>Zmniejszenie kosztów energii (EUR) na gospodarstwo domowe (średnio)</p> <p>Zapotrzebowanie budynku na energię pierwotną wobec najlepszych 15 % (próg istotnego wkładu) i najlepszych 30 % (próg „nie czyni poważnych szkód”) krajowych zasobów budowlanych zgodnie z aktem delegowanym w sprawie unijnej systematyki dotyczącej zmiany klimatu</p> <p>Udział systemu ogrzewania w sektorze budowlanym według rodzajów kotłów/systemów ogrzewania</p>
	<p>Roczne operacyjne emisje gazów cieplarnianych (kg ekwiwalentu CO₂/m² na rok):</p> <ul style="list-style-type: none"> — według rodzaju budynku (w tym budynków publicznych) <p>Roczna operacyjna redukcja emisji gazów cieplarnianych (kg ekwiwalentu CO₂/m² na rok):</p> <ul style="list-style-type: none"> — według rodzaju budynku (w tym budynków publicznych) <p>Współczynnik globalnego ocieplenia w cyklu życia (kg ekwiwalentu CO₂/m² na rok):</p> <ul style="list-style-type: none"> — — według rodzaju budynku <p>Współczynnik redukcji globalnego ocieplenia w cyklu życia (kg ekwiwalentu CO₂/m² na rok):</p> <ul style="list-style-type: none"> — — według rodzaju budynku 	
	<p>Bariery i niedoskonałości rynku (opis):</p> <ul style="list-style-type: none"> — Rozdział zachęt — Zdolności sektora budowlanego i energetycznego <p>Przegląd potencjału w sektorach budownictwa, efektywności energetycznej i energii odnawialnej</p> <p>Liczba:</p> <ul style="list-style-type: none"> — przedsiębiorstw usług energetycznych — przedsiębiorstw budowlanych — architektów i inżynierów — wykwalifikowanych pracowników — mikroprzedsiębiorstw i MŚP w sektorze budownictwa/renowacji — programów szkoleniowych i zapleczy ukierunkowanych na renowację energetyczną 	<p>Bariery i niedoskonałości rynku (opis):</p> <ul style="list-style-type: none"> — administracyjne — finansowe — techniczne — brak wiedzy — inne <p>Prognozy dotyczące siły roboczej w sektorze budowlanym:</p> <ul style="list-style-type: none"> — architekci/inżynierowie/wykwalifikowani pracownicy odchodzący na emeryturę — architekci/inżynierowie/wykwalifikowani pracownicy wchodzący na rynek pracy

Art. 3 dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków	Wskaźniki obowiązkowe	Wskaźniki opcjonalne/uwagi
	<ul style="list-style-type: none"> — punktów kompleksowej obsługi na 45 000 mieszkańców — społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej i obywatelskich społeczności energetycznych 	<ul style="list-style-type: none"> — instalatorzy lub przedsiębiorstwa zajmujące się instalacją systemów ogrzewania — pracownicy zajmujący się konserwacją systemów ogrzewania — osoby młode w sektorze — kobiety w sektorze <p>Przegląd i prognoza zmian cen materiałów budowlanych oraz rozwoju sytuacji na rynku krajowym</p>
	<p>Ubóstwo energetyczne (zdezagregowane według różnic ze względu na płeć):</p> <ul style="list-style-type: none"> — odsetek osób dotkniętych ubóstwem energetycznym, — część dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego wydawana na energię — liczba ludności żyjącej w nieodpowiednich warunkach mieszkaniowych (np. przeciekający dach) lub w nieodpowiednim komforcie cieplnym 	
	<p>Współczynniki energii pierwotnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> — według nośnika energii — współczynnik nieodnawialnej energii pierwotnej — współczynnik odnawialnej energii pierwotnej — całkowity współczynnik energii pierwotnej 	
	<p>Definicja budynku o niemal zerowym zużyciu energii w przypadku nowych i istniejących budynków</p> <p>Opis regionów należących do poszczególnych stref klimatycznych zgodnie z załącznikiem III oraz liczba budynków bezemisyjnych w podziale na strefy klimatyczne</p>	<p>przegląd ram prawnych i administracyjnych</p>
	<p>Optymalne pod względem kosztów minimalne wymagania dla nowych i istniejących budynków</p>	
<p>b) Plan działania na lata 2030, 2040, 2050</p>	<p>Cele dotyczące rocznych wskaźników renowacji energetycznej: liczba i całkowita powierzchnia użytkowa (m²):</p> <ul style="list-style-type: none"> — według rodzaju budynku — najgorsza charakterystyka — gruntowne renowacje 	

Art. 3 dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków	Wskaźniki obowiązkowe	Wskaźniki opcjonalne/uwagi
	<p>Cele dotyczące przewidywanego udziału (w %) budynków poddanych renowacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> — według rodzaju budynku — według stopnia gruntowności renowacji — według środków odnoszących się do elementów budynków stanowiących część przegród zewnętrznych oraz do systemów technicznych budynków mających istotny wpływ na charakterystykę energetyczną budynku. <p>Cel dotyczący przewidywanego rocznego zużycia energii pierwotnej i końcowej (ktoe) oraz zapotrzebowanie roczne w ktoe i szczytowe zapotrzebowanie sezonowe w GWh/dzień):</p> <ul style="list-style-type: none"> — według rodzaju budynku — według zastosowania końcowego <p>Przewidywane oszczędności energii:</p> <ul style="list-style-type: none"> — według rodzaju budynku — udział energii ze źródeł odnawialnych w sektorze budowlanym (ilość wytworzonych MW): — cele liczbowe dotyczące wykorzystania energii słonecznej i pomp ciepła w budynkach <p>Cele dotyczące wymiany starych i nieefektywnych grzejników</p> <p>Cele dotyczące stopniowego wycofywania paliw kopalnych z systemów ogrzewania i chłodzenia</p> <p style="padding-left: 40px;">według rodzaju budynku</p> <p style="padding-left: 40px;">jako część całkowitej renowacji</p> <p style="padding-left: 40px;">w celu uzyskania świadectwa charakterystyki energetycznej o klasie wyższej niż D</p> <p>Cele pośrednie i trajektorie dla budynków służące osiągnięciu klas charakterystyki energetycznej zgodnie z art. 9 ust. 1 i wyższych klas charakterystyki energetycznej zgodnie z celem neutralności klimatycznej</p> <p>Cele zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych zgodnie z celem dotyczącym udziału energii ze źródeł odnawialnych w sektorze budowlanym określonym w dyrektywie (UE) .../... [zmienionej dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii]</p> <p>Cele w zakresie dekarbonizacji ogrzewania i chłodzenia, w tym poprzez sieci ciepłownicze i chłodnicze wykorzystujące energię ze źródeł odnawialnych i ciepło odpadowe, zgodnie z wymogami określonymi w art. 23 i 24 dyrektywy (UE) .../... [zmieniona dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej] oraz z wymogami określonymi w art. 15, 15a, 20, 23 i 24 tej dyrektywy.</p>	

Art. 3 dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków	Wskaźniki obowiązkowe	Wskaźniki opcjonalne/uwagi
	<p>Docelowe poziomy przewidywanych operacyjnych emisji gazów cieplarnianych (kg ekwiwalentu CO₂/(m² na rok):</p> <ul style="list-style-type: none"> — według rodzaju budynku <p>Docelowe poziomy przewidywanych emisji gazów cieplarnianych w całym cyklu życia (kg ekwiwalentu CO₂/(m² na rok) z pięcioletnimi celami pośrednimi:</p> <ul style="list-style-type: none"> — według rodzaju budynku <p>Cele końcowe dotyczące oczekiwanej redukcji emisji gazów cieplarnianych w całym cyklu życia (%) z pięcioletnimi celami pośrednimi:</p> <ul style="list-style-type: none"> — według rodzaju budynku <p>Cele dostosowane do rozporządzenia (UE) nr 305/2011 w odniesieniu do wykorzystania materiałów w obiegu zamkniętym, zawartości materiałów pochodzących z recyklingu i materiałów wtórnych, oraz wystarczalność ewentualnych pięcioletnich celów pośrednich</p> <p>Cele dotyczące usuwania dwutlenku węgla w związku z tymczasowym składowaniem dwutlenku węgla w budynkach lub na ich powierzchni</p>	<p>Podział na emisje objęte rozdziałem III [instalacje stacjonarne], rozdziałem IVa [nowy system handlu uprawnieniami do emisji w odniesieniu do budynków i transportu drogowego] dyrektywy 2003/87/WE oraz inne zasoby</p>
	<p>Oczekiwane szersze korzyści</p> <ul style="list-style-type: none"> — tworzenie nowych miejsc pracy — zmniejszenie odsetka osób dotkniętych ubóstwem energetycznym (w %) — zmniejszenie odsetka osób żyjących w nieodpowiednim środowisku wewnątrz pomieszczeń i obniżenie kosztów systemów opieki zdrowotnej w związku z poprawą stanu zdrowia poprzez poprawę jakości środowiska w pomieszczeniach po renowacji — efektywne gospodarowanie zasobami, w tym efektywne wykorzystanie wody 	<ul style="list-style-type: none"> — Wzrost PKB (procentowo i w mld EUR)
	<p>Wkład w osiągnięcie wiążącego krajowego celu państwa członkowskiego w zakresie emisji gazów cieplarnianych na podstawie [zmienionego rozporządzenia w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego]</p>	
	<p>Wkład w osiągnięcie unijnych celów w zakresie efektywności energetycznej zgodnie z dyrektywą (UE).../... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej] (udział i dane liczbowe w ktoe, zużycie pierwotne i końcowe):</p> <ul style="list-style-type: none"> — w stosunku do ogólnego celu w zakresie efektywności energetycznej 	

Art. 3 dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków	Wskaźniki obowiązkowe	Wskaźniki opcjonalne/uwagi
	<p>Wkład w osiągnięcie unijnych celów w zakresie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 [zmieniona dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii] (udział, wytworzone MW):</p> <ul style="list-style-type: none"> — względem ogólnego celu dotyczącego energii ze źródeł odnawialnych — względem celu dotyczącego udziału energii ze źródeł odnawialnych w sektorze budowlanym 	
	<p>Wkład w osiągnięcie unijnego celu klimatycznego na 2030 r. i celu osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/1119 (udział i liczba w (kg ekwiwalentu CO₂/m² na rok):</p> <ul style="list-style-type: none"> — względem ogólnego celu dekarbonizacji 	
c) Przegląd wdrożonych i planowanych polityk i środków	<p>Polityki i środki dotyczące następujących elementów:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) określenie optymalnych pod względem kosztów podejść do renowacji w przypadku różnych rodzajów budynków i stref klimatycznych, z uwzględnieniem ewentualnych właściwych „punktów aktywacji” w cyklu życia budynku; b) krajowe minimalne normy charakterystyki energetycznej na podstawie art. 9 oraz inne polityki i działania ukierunkowane na te segmenty krajowych zasobów budowlanych, które mają najgorszą charakterystykę energetyczną; c) wspieranie gruntownych renowacji budynków, w tym stopniowych gruntownych renowacji; ca) wysoka jakość środowiska w pomieszczeniach w nowych budynkach i w budynkach po renowacji; d) wzmocnienie pozycji i ochrona odbiorców będących w trudnej sytuacji oraz zmniejszenie ubóstwa energetycznego, w tym polityki i środki na podstawie art. 22 dyrektywy (UE).../... [wersja przekształcona dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej], oraz przystępność cenowa mieszkań; e) utworzenie punktów kompleksowej obsługi lub podobnych mechanizmów świadczenia doradztwa i pomocy technicznej, administracyjnej i finansowej; f) obniżenie emisyjności ogrzewania i chłodzenia, w tym poprzez efektywne sieci ciepłownicze i chłodnicze zgodnie z [zmienioną dyrektywą w sprawie efektywności energetycznej], oraz stopniowe wycofywanie paliw kopalnych wykorzystywanych do ogrzewania i chłodzenia w budynkach z myślą o planowanym wycofaniu do 2035 r., a jeżeli nie jest to wykonalne, jak wykazano Komisji, najpóźniej do 2040 r.; (fa) plan działania na rzecz wycofania paliw kopalnych w budynkach do 2035 r., a jeżeli nie jest to wykonalne, jak wykazano Komisji, najpóźniej do 2040 r.; 	<p>Polityki i środki dotyczące następujących elementów:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) podnoszenie odporności budynków na zmianę klimatu; b) wspieranie rynku usług energetycznych; c) zwiększanie bezpieczeństwa przeciwpożarowego; d) zwiększanie odporności na ryzyko związane z klęskami żywiołowymi, w tym z intensywną aktywnością sejsmiczną; e) usuwanie substancji niebezpiecznych, w tym azbestu; oraz f) dostępność dla osób z niepełnościami <p>W odniesieniu do wszystkich polityk i środków:</p> <ul style="list-style-type: none"> — zasoby i zdolności administracyjne — uwzględnione obszary: <ul style="list-style-type: none"> — najgorsza charakterystyka — minimalne normy charakterystyki energetycznej — ubóstwo energetyczne, mieszkalnictwo socjalne — budynki publiczne — budynki mieszkanie (jednorodzinne, wielorodzinne)

Art. 3 dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków	Wskaźniki obowiązkowe	Wskaźniki opcjonalne/uwagi
	<p>g) promowanie odnawialnych źródeł energii w budynkach zgodnie z orientacyjnym celem dotyczącym udziału energii ze źródeł odnawialnych w sektorze budowlanym, określonym w art. 15a ust. 1 dyrektywy (UE) 2018/2001 [zmieniona dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii];</p> <p>ga) montaż na budynkach instalacji wykorzystujących energię słoneczną;</p> <p>h) redukcja emisji gazów cieplarnianych w całym cyklu życia budynków w związku z budową, renowacją, eksploatacją i wycofaniem z eksploatacji budynków oraz powszechniejsze usuwanie dwutlenku węgla;</p> <p>ha) zmniejszenie ogólnego śladu środowiskowego wszystkich części i komponentów budynków, w tym poprzez stosowanie zrównoważonych, wtórnych, pozyskiwanych lokalnie materiałów budowlanych i renowacyjnych;</p> <p>i) zapobieganie powstawaniu odpadów z budowy i rozbiórki oraz ich wysokiej jakości przetwarzanie zgodnie z dyrektywą 2008/98/WE, w szczególności z uwzględnieniem hierarchii postępowania z odpadami oraz celów gospodarki o obiegu zamkniętym;</p> <p>ia) zwiększenie liczby przyjmowanych świadectw charakterystyki energetycznej, w tym w odniesieniu do gospodarstw domowych o niskich dochodach;</p> <p>j) podejścia oparte na lokalnej sieci lub sąsiedztwie, w tym rola społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej i obywatelskich społeczności energetycznych;</p> <p>k) poprawa stanu budynków będących własnością organów publicznych, w tym polityki i środki na podstawie art. 5, 6 i 7 [przekształconej dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej];</p> <p>l) promowanie wprowadzania w budynkach inteligentnych technologii i infrastruktury na potrzeby zrównoważonej mobilności;</p> <p>m) usuwanie barier rynkowych i niedoskonałości rynku;</p> <p>n) rozwiązywanie problemu braku kwalifikacji i niedopasowania umiejętności oraz wspieranie kształcenia, szkolenia, podnoszenia i zmiany kwalifikacji w sektorach budownictwa, efektywności energetycznej i energii ze źródeł odnawialnych, z uwzględnieniem perspektywy płci; oraz</p> <p>na) Kluczowe wskaźniki efektywności działań w zakresie podnoszenia lub zmiany kwalifikacji</p> <p>o) kampanie uświadamiające i inne narzędzia doradcze.</p>	<p>— budynki niemieszkalne</p> <p>— przemysł</p> <p>— odnawialne źródła energii</p> <p>— stopniowe wycofywanie paliw kopalnych w ogrzewaniu i chłodzeniu</p> <p>— emisje gazów cieplarnianych w całym cyklu życia</p> <p>— gospodarka o obiegu zamkniętym i odpady</p> <p>— punkt kompleksowej obsługi</p> <p>— paszporty renowacji</p> <p>— inteligentne technologie</p> <p>— rozwiązania w zakresie zrównoważonej mobilności w budynkach</p> <p>— podejścia oparte na lokalnej sieci lub sąsiedztwie</p> <p>— umiejętności, szkolenia</p> <p>— kampanie uświadamiające i narzędzia doradcze</p> <p>— wskazanie liczby osób przeszkolonych w branży budowlanej w ich państwach członkowskich;</p> <p>— zasięg geograficzny kształcenia i szkolenia zawodowego (VET)</p> <p>— liczba przedsiębiorstw prowadzących szkolenia i praktyki</p> <p>— udział kobiet i młodzieży w programach VET i programach praktyk</p> <p>— rozpoczęte i zakończone programy praktyk i VET</p> <p>— liczba zakończonych kampanii uświadamiających dotyczących możliwości w zakresie VET</p>

Art. 3 dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków	Wskaźniki obowiązkowe	Wskaźniki opcjonalne/uwagi
	<p><i>oa) nowy promowanie inteligentnych technologii monitorowania, analizy i symulacji charakterystyki energetycznej budynków w całym cyklu życia, w tym technologii modelowania 3D;</i></p> <p><i>ob) nowe programy przeglądów, w tym narzędzia cyfrowe i listy kontrolne, w celu weryfikacji zgodności ze zdolnościami w zakresie automatyki i sterowania budynków;</i></p> <p><i>oc) promowanie rozwiązań w zakresie zarządzania energią, takich jak umowy o poprawę efektywności energetycznej;</i></p> <p><i>od) środki mające na celu zwiększenie liczby przyjmowanych świadectw charakterystyki energetycznej zasobów budynków lub alternatywnych systemów pomiaru w czasie rzeczywistym;</i></p> <p><i>oe) nowy rozwój i wsparcie kierowanych przez obywateli inicjatyw w zakresie efektywności energetycznej i renowacji, w szczególności roli społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej i obywatelskich społeczności energetycznych;</i></p> <p>W odniesieniu do wszystkich polityk i środków:</p> <ul style="list-style-type: none"> — nazwa polityki lub środka — krótki opis (dokładny zakres, cel i zasady stosowania) — cel ilościowy — rodzaj polityki lub środka (np. ustawodawczy; o charakterze gospodarczym; fiskalny; szkolenie, podnoszenie świadomości) — planowany budżet i źródła finansowania — podmioty odpowiedzialne za realizację polityki — oczekiwany wpływ — stan wdrożenia — data wejścia w życie — okres realizacji 	
<p>d) Szczegółowy plan działania dotyczący potrzeb inwestycyjnych, źródeł budżetowych i zasobów administracyjnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> — łączne potrzeby inwestycyjne na lata 2030, 2040, 2050 (mln EUR) — inwestycje publiczne (mln EUR) — inwestycje prywatne (mln EUR), w tym kredyty na poprawę efektywności energetycznej, kredyty hipoteczne na renowację budynku, emisje obligacji lub inne mechanizmy finansowania — zasoby budżetowe — Zabezpieczone środki budżetowe 	

Art. 3 dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków	Wskaźniki obowiązkowe	Wskaźniki opcjonalne/uwagi
da) plan działania dotyczący ubóstwa energetycznego	<ul style="list-style-type: none"> — <i>cele zmniejszenia wskaźników ubóstwa energetycznego</i> — <i>liczba gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym</i> — <i>wykaz wdrożonych i planowanych strategii mających na celu ograniczenie ubóstwa energetycznego</i> — <i>wykaz wdrożonych i planowanych środków finansowania mających na celu ograniczenie ubóstwa energetycznego</i>	

ZAAŁĄCZNIK III

WYMOGI DOTYCZĄCE NOWYCH I PODDAWANYCH RENOWACJI BUDYNKÓW BEZEMISYJNYCH ORAZ
OBLICZANIE WSPÓŁCZYNNIKA GLOBALNEGO OCIEPLENIA W CYKLU ŻYCIA

(o których mowa w art. 2 ust. 2 i art. 7)

I. Wymogi dotyczące budynków bezemisyjnych

Całkowite roczne zużycie energii pierwotnej w nowym budynku bezemisyjnym musi być zgodne z maksymalnymi progami podanymi w poniższej tabeli.

Państwa członkowskie mogą zdecydować się na zaklasyfikowanie regionów wewnętrznych do różnych stref klimatycznych, o ile jest to zgodne z poniższą tabelą.

Strefa klimatyczna UE	wymogi dotyczące <i>istniejących</i> budynków		
	Budynek mieszkalny	Budynek biurowy	Inny budynek niemieszkalny (*)
Śródziemnomorska	<60 kWh/(m ² na rok)	<70 kWh/(m ² na rok)	< całkowite zużycie energii pierwotnej budynku o niemal zerowym zużyciu energii określone na poziomie krajowym
Oceaniczna	<60 kWh/(m ² na rok)	<85 kWh/(m ² na rok)	< całkowite zużycie energii pierwotnej budynku o niemal zerowym zużyciu energii określone na poziomie krajowym
Kontynentalna	<65 kWh/(m ² na rok)	<85 kWh/(m ² na rok)	< całkowite zużycie energii pierwotnej budynku o niemal zerowym zużyciu energii określone na poziomie krajowym
Nordycka	<75 kWh/(m ² na rok)	<90 kWh/(m ² na rok)	< całkowite zużycie energii pierwotnej budynku o niemal zerowym zużyciu energii określone na poziomie krajowym

(*) Uwaga: próg powinien być niższy niż próg całkowitego zużycia energii pierwotnej ustalony na poziomie państwa członkowskiego dla budynków niemieszkalnych o niemal zerowym zużyciu energii innych niż biura.

Całkowite roczne zużycie energii pierwotnej w nowym lub poddanym renowacji budynku bezemisyjnym pochodzi, w ujęciu rocznym **lub sezonowym** netto, z:

- energii ze źródeł odnawialnych wytwarzanej **lub magazynowanej** na miejscu i spełniającej kryteria określone w art. 7 dyrektywy (UE) 2018/2001 [zmieniona dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii],
- **energii na potrzeby konsumpcji własnej i wspólnej konsumpcji własnej w rozumieniu dyrektywy (UE) 2018/2001 [zmieniona dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii] lub lokalnego współdzielenia produkcji** energii odnawialnej, **w tym za pośrednictwem podmiotu rynku będącego osobą trzecią** lub dostarczanej przez społeczność energetyczną działającą w zakresie energii odnawialnej w rozumieniu art. 22 dyrektywy (UE) 2018/2001 [zmieniona dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii], lub
- energii ze źródeł odnawialnych z **systemu ciepłowniczego i chłodniczego lub ciepła odpadowego**.

Budynek bezemisyjny nie może generować na miejscu żadnych emisji dwutlenku węgla z paliw kopalnych.

W przypadku gdy, ze względu na charakter budynku lub brak dostępu do społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej lub **energii ze źródeł odnawialnych** z systemów ciepłowniczych i chłodniczych **lub ciepła odpadowego**, **pełne** spełnienie wymogów określonych w akapicie pierwszym nie jest technicznie **lub ekonomicznie** wykonalne, **pozostała część lub całość** całkowitego rocznego zużycia energii pierwotnej może również pochodzić z energii **ze źródeł odnawialnych** z sieci **posiadającej gwarancję pochodzenia, udokumentowaną umowami zakupu energii**

i umowami zakupu energii ze źródeł odnawialnych pochodzącej z efektywnego systemu ciepłowniczego i chłodniczego, o których mowa w dyrektywie (UE) 2018/2001 [zmienionej dyrektywie w sprawie odnawialnych źródeł energii] lub z energii pochodzącej z wydajnego systemu ciepłowniczego i chłodniczego, zgodnie z art. 24 ust. 1 dyrektywy (UE) .../... [przekształconej dyrektywie w sprawie efektywności energetycznej]. Komisja wydaje wytyczne dotyczące sposobu wdrażania i weryfikacji wyżej określonych kryteriów ze szczególnym uwzględnieniem wykonalności technicznej i ekonomicznej. [Popr. 67]

II. Obliczanie współczynnika globalnego ocieplenia w cyklu życia nowych budynków na podstawie art. 7 ust. 2

Do celów obliczania współczynnika globalnego ocieplenia w cyklu życia nowych budynków na podstawie art. 7 ust. 2 podaje się współczynnik globalnego ocieplenia jako wskaźnik liczbowy dla każdego etapu cyklu życia, wyrażony w kg ekwiwalentu CO_{2e}/m² (powierzchni użytkowej) uśredniony dla jednego roku referencyjnego okresu badania wynoszącego 50 lat. Wybór danych, określenie scenariusza i obliczenia przeprowadza się zgodnie z normą EN 15978 (EN 15978:2011. Zrównoważone obiekty budowlane. Ocena środowiskowych właściwości użytkowych budynków. Metoda obliczania). Zakres elementów budynków i wyposażenia technicznego odpowiada zakresowi zdefiniowanemu we wspólnych unijnych ramach Level(s) dla wskaźnika 1.2. W przypadku gdy istnieje krajowe narzędzie obliczeniowe lub jest ono wymagane do ujawniania informacji lub do uzyskiwania pozwoleń na budowę, narzędzie to może być stosowane do celów wymaganego ujawniania informacji. Można zastosować inne narzędzia obliczeniowe, jeżeli spełniają one minimalne kryteria określone we wspólnych unijnych ramach systemu Level(s) dotyczących określonych wyrobów budowlanych **i systemów technicznych budynku, a także ich deklaracji środowiskowych dotyczących wyrobów**, obliczanych zgodnie z [zmienionym rozporządzeniem w sprawie wyrobów budowlanych], jeżeli są one dostępne.

ZAŁĄCZNIK IV

WSPÓLNE OGÓLNE RAMY OCENY GOTOWOŚCI BUDYNKÓW DO OBSŁUGI INTELIGENTNYCH SIECI

1. Komisja ustanawia definicję wskaźnika gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci i metodologię, według której ma on być obliczany, aby dokonać oceny zdolności budynku lub modułu budynku do dostosowania jego funkcjonowania do potrzeb użytkownika i sieci oraz do poprawy jego efektywności energetycznej i ogólnej charakterystyki.

Wskaźnik gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci obejmuje cechy wzrostu oszczędności energii, analizy porównawczej i elastyczności, a także wzmocnione funkcje i możliwości związane z większą liczbą wzajemnie połączonych i inteligentnych urządzeń.

W metodyce uwzględnia się istnienie cyfrowego bliźniaka budynku, umożliwiającego lepszą bieżącą sprawozdawczość i funkcjonowanie w zakresie zużycia energii w budynku.

Metodologia uwzględnia takie cechy jak inteligentne liczniki, systemy automatyki i sterowania budynków, urządzenia samoregulujące do regulowania temperatury pomieszczeń, wbudowane urządzenia gospodarstwa domowego, punkty ładowania pojazdów elektrycznych, magazynowanie energii i szczegółowe funkcje oraz interoperacyjność tych elementów, a także korzyści w zakresie klimatu w budynku, efektywności energetycznej, poziomów efektywności oraz uzyskanej elastyczności.

2. Metodologia opiera się na **następujących** kluczowych funkcjach związanych z budynkiem i jego systemami technicznymi:

- a) zdolności do utrzymania charakterystyki energetycznej i funkcjonowania budynku poprzez dostosowanie zużycia energii na przykład poprzez wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych;
- b) zdolności do dostosowania swojego trybu działania do potrzeb użytkownika, z jednoczesnym należyтым uwzględnieniem dostępności elementów wygodnych dla użytkownika, utrzymaniem wysokich standardów dotyczących zdrowia i klimatu w budynku oraz zdolności informowania o zużyciu energii; oraz
- c) elastyczności ogólnego zapotrzebowania budynku na energię, w tym zdolności do umożliwienia uczestnictwa w aktywnym i pasywnym oraz ukrytym i jawnego reagowaniu na zapotrzebowanie, **oraz dzięki magazynowaniu i ponownemu uwalnianiu energii z powrotem** do sieci, na przykład poprzez elastyczność i zdolności przesuwania obciążeń, a także **magazynowanie energii**;

ca) zdolności do poprawy efektywności energetycznej i ogólnej charakterystyki energetycznej w wyniku zastosowania technologii energooszczędnych.

3. Metodologia może także uwzględniać:

- a) interoperacyjność między systemami (inteligentne liczniki, systemy automatyki i sterowania budynków, wbudowane urządzenia gospodarstwa domowego, urządzenia samoregulujące do regulowania temperatury pomieszczeń w budynku i czujniki jakości powietrza i wentylacja); oraz oraz
- b) pozytywny wpływ istniejących sieci łączności, w szczególności istniejącej w budynku fizycznej infrastruktury gotowej do obsługi ultraszybkiej sieci (np. z dobrowolną etykietą „gotowy na szybki internet”), oraz istniejących punktów dostępu dla budynków wielorodzinnych, zgodnie z art. 8 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/61/UE.

4. Metodologia nie ma negatywnego wpływu na istniejące krajowe systemy certyfikacji charakterystyki energetycznej i opiera się na powiązanych inicjatywach na szczeblu krajowym, z uwzględnieniem zasady własności, ochrony danych oraz prywatności i bezpieczeństwa, zgodnie z odpowiednim prawodawstwem Unii w dziedzinie ochrony danych i ochrony prywatności oraz najlepszymi dostępnymi technikami w zakresie cyberbezpieczeństwa.

5. Metodologia określa najodpowiedniejszy format parametru wskaźnika gotowości do obsługi inteligentnych sieci oraz jest prosta, przejrzysta i łatwo zrozumiała dla konsumentów, właścicieli, inwestorów oraz rynkowych uczestników reagowania na zapotrzebowanie.

ZAŁĄCZNIK V

WZÓR ŚWIADECTW CHARAKTERYSTYKI ENERGETYCZNEJ

(o którym mowa w art. 16)

1. Na pierwszej stronie świadectwa charakterystyki energetycznej znajdują się co najmniej następujące elementy:

- a) klasa efektywności energetycznej;
  - b) obliczone roczne zużycie energii pierwotnej w kWh/(m² na rok);
  - c) obliczone roczne zużycie energii pierwotnej w kWh lub MWh;
  - d) obliczone roczne zużycie energii końcowej w kWh/(m² na rok);
  - e) obliczone roczne zużycie energii końcowej w kWh lub MWh;
  - f) wytworzona energia ze źródeł odnawialnych w kWh lub MWh;
  - g) energia ze źródeł odnawialnych jako % zużycia energii;
  - h) operacyjne emisje gazów cieplarnianych (kg CO₂/(m² na rok));
  - i) klasa emisji gazów cieplarnianych (w stosownych przypadkach).
- ia) obliczone potrzeby energetyczne zgodnie z normami EN, w kWh/(m² na rok) oraz zużycie energii końcowej w kWh lub MWh;**
- ib) przewidywany pozostały okres ekonomicznej użyteczności systemów i urządzeń podgrzewania lub chłodzenia pomieszczeń i wody;**
- ic) wyraźne wskazanie, czy obecnie budynek lub lokal mieszkalny może wykorzystywać energię w sposób elastyczny.**

2. Ponadto świadectwo charakterystyki energetycznej zawiera następujące wskaźniki:

- a) zużycie energii, obciążenie szczytowe, wielkość generatora lub systemu, główny nośnik energii i główny rodzaj elementu dla każdego z zastosowań: ogrzewanie, chłodzenie, gorąca woda użytkowa, wentylacja i wbudowane oświetlenie;
- b) energia odnawialna wytwarzana na miejscu, główny nośnik energii i rodzaj odnawialnego źródła energii;
- c) wskazanie (tak/nie), czy w odniesieniu do budynku obliczono współczynnik globalnego ocieplenia **w cyklu życia**;
- d) wartość współczynnika globalnego ocieplenia w cyklu życia (jeżeli jest dostępna);
- e) informacje na temat usuwania dwutlenku węgla w związku z tymczasowym składowaniem dwutlenku węgla w budynkach lub na ich powierzchni;
- e) wskazanie (tak/nie), czy dla budynku dostępny jest paszport renowacji;
- f) średnia wartość współczynnika U nieprzezroczystych elementów przegród zewnętrznych;
- g) średnia wartość współczynnika U przezroczystych elementów przegród zewnętrznych;
- h) rodzaj najpowszechniej zastosowanego elementu przezroczystego (np. okno z podwójną szybą);
- i) wyniki analizy ryzyka przegrzania (jeżeli są dostępne);
- j) obecność stałych czujników, które monitorują poziom jakości **środowiska** w pomieszczeniach;
- k) obecność stałych regulatorów, które reagują na poziom jakości **środowiska** w pomieszczeniach;
- l) liczba i rodzaj punktów ładowania pojazdów elektrycznych;
- m) obecność, rodzaj i wielkość układów magazynowania energii;

- n) wykonalność dostosowania systemu ogrzewania i systemu ciepłej wody użytkowej do działania przy bardziej wydajnych ustawieniach temperatury;
- o) wykonalność dostosowania systemu klimatyzacji do działania przy bardziej wydajnych ustawieniach temperatury;
- p) opomiarowane zużycie energii;
- pa) wskazanie tak/nie, czy system dystrybucji ciepła w budynku został zaprojektowany do pracy w trybie niskotemperaturowym;
- pb) obecność podłączenia do sieci ciepłowniczej i chłodniczej, w tym zbliżający się rozwój pobliskich sieci energetycznych w ciągu kolejnych pięciu lat;
- pc) lokalne współczynniki energii pierwotnej i powiązane współczynniki emisji dwutlenku węgla podłączonego lokalnego systemu ciepłowniczego i chłodniczego;
- q) operacyjne emisje pyłu drobnego (PM_{2,5}) i wskaźniki efektywności dla głównych kategorii jakości środowiska w pomieszczeniach, gdy zaczną obowiązywać odpowiednie przepisy;
- qa) wskazanie tak/nie, czy budynek posiada zdolności w zakresie elastyczności odbioru;
- qb) dane kontaktowe najbliższego punktu kompleksowej obsługi ds. doradztwa w zakresie renowacji.

Świadectwo charakterystyki energetycznej zawiera następujące powiązania z innymi inicjatywami w zakresie, w jakim mają one zastosowanie ■ :

- a) wskazanie (tak/nie), czy w odniesieniu do budynku przeprowadzono ocenę gotowości do obsługi inteligentnych sieci;
- b) wynik oceny gotowości do obsługi inteligentnych sieci (jeżeli jest dostępna), w tym wartość pomocniczych technologii energooszczędnych;
- c) wskazanie (tak/nie), czy dla budynku dostępny jest cyfrowy dziennik budynku.

Osoby z niepełnosprawnościami mają równy dostęp do informacji zawartych w świadectwach charakterystyki energetycznej.

2a. Świadectwo charakterystyki energetycznej zawiera specjalną sekcję dotyczącą finansowania, w której wymienione są dostępne opcje finansowania i zestawienia wskaźników najbardziej istotnych dla instytucji finansowych, podmiotów udzielających kredytów hipotecznych, krajowych banków rozwoju i innych odpowiednich instytucji zapewniających dostęp do finansowania.

ZAŁĄCZNIK VI

NIEZALEŻNE SYSTEMY KONTROLI ŚWIADCTW CHARAKTERYSTYKI ENERGETYCZNEJ**1. Określenie jakości świadectwa charakterystyki energetycznej**

Państwa członkowskie przedstawiają jasną definicję tego, co uznaje się za ważne świadectwo charakterystyki energetycznej.

Definicja ważnego świadectwa charakterystyki energetycznej służy zapewnieniu:

- a) kontroli prawidłowości danych wejściowych budynku, w tym kontroli na miejscu użytych do wydania świadectwa charakterystyki energetycznej i wyników zawartych w świadectwie;
- b) prawidłowości obliczeń;
- c) maksymalnego odchylenia dla charakterystyki energetycznej budynku, najlepiej wyrażonego liczbowym wskaźnikiem zużycia energii pierwotnej (kWh/(m² rok));
- d) minimalnej liczby elementów różniących się od wartości domyślnych lub standardowych.

Państwa członkowskie mogą włączyć do definicji ważnego świadectwa charakterystyki energetycznej dodatkowe elementy, takie jak maksymalne odchylenie dla określonych wartości danych wejściowych.

2. Jakość systemu kontroli świadectw charakterystyki energetycznej

Państwa członkowskie podają jasną definicję celów w zakresie jakości oraz poziomu pewności statystycznej, jaką powinien osiągnąć system świadectw charakterystyki energetycznej. Niezależny system kontroli zapewnia, aby statystyczny poziom ufności co najmniej 90 % ważnych wydanych świadectw charakterystyki energetycznej wynosił 95 % dla ocenianego okresu, który nie przekracza jednego roku.

Poziom jakości i poziom ufności mierzy się przy użyciu próby losowej i uwzględnia się wszystkie elementy zawarte w definicji ważnego świadectwa charakterystyki energetycznej. W przypadku gdy niezależne systemy kontroli zostały przekazane organom pozarządowym państwa członkowskie wymagają weryfikacji przez stronę trzecią do celów oceny co najmniej 25 % próby losowej.

Ważność danych wejściowych weryfikuje się na podstawie informacji przekazanych przez niezależnego eksperta. Informacje takie mogą obejmować świadectwa produktu, specyfikacje lub plany budynku, które zawierają szczegółowe informacje na temat efektywności poszczególnych elementów uwzględnionych w świadectwie charakterystyki energetycznej.

Prawidłowość danych wejściowych weryfikuje się w drodze kontroli na miejscu w odniesieniu do co najmniej 10 % świadectw charakterystyki energetycznej stanowiących część losowej próby wykorzystywanej do oceny ogólnej jakości systemu.

Oprócz wyboru minimalnej próby losowej w celu określenia ogólnego poziomu jakości państwa członkowskie mogą stosować różne strategie, aby specjalnie ukierunkować kontrolę na świadectwa charakterystyki energetycznej niskiej jakości i wykrywać je w celu poprawy ogólnej jakości systemu. Takiej ukierunkowanej analizy nie można wykorzystać jako podstawy do pomiaru ogólnej jakości systemu.

Państwa członkowskie wprowadzają środki zapobiegawcze i zaradcze w celu zapewnienia jakości ogólnego systemu świadectw charakterystyki energetycznej. Środki te mogą obejmować dodatkowe szkolenia dla niezależnych ekspertów, ukierunkowany dobór próby, obowiązek ponownego przedkładania świadectw charakterystyki energetycznej, proporcjonalne grzywny oraz tymczasowe lub stałe zakazy dla ekspertów.

W przypadku dodawania informacji do bazy danych organy krajowe mają możliwość ustalenia inicjatora dodanych informacji na potrzeby monitorowania i weryfikacji.

3. Dostępność świadectw charakterystyki energetycznej

Niezależny system kontroli weryfikuje dostępność świadectw charakterystyki energetycznej dla potencjalnych nabywców i najemców, aby dać im możliwość uwzględnienia charakterystyki energetycznej budynku przy podejmowaniu decyzji o zakupie lub wynajmie.

Niezależny system kontroli sprawdza, czy wskaźnik i klasa charakterystyki energetycznej i klasy są eksponowane w mediach reklamowych.

4. Uwzględnienie typologii budynków

Niezależny system kontroli uwzględnia różne typologie budynków, w szczególności typologie budynków, które są najbardziej rozpowszechnione na rynku nieruchomości, takie jak domy jednorodzinne, wielorodzinne, lokale biurowe lub mieszczące usługi handlu detalicznego.

5. Informacje ujawniane publicznie

Państwa członkowskie regularnie publikują w krajowej bazie danych dotyczących świadectw charakterystyki energetycznej co najmniej następujące informacje na temat systemu jakości:

- a) określenie jakości świadectwa charakterystyki energetycznej
  - b) cele jakościowe systemu świadectw charakterystyki energetycznej;
  - c) wyniki oceny jakości, w tym liczba ocenionych świadectw i jej względna wielkość w stosunku do całkowitej liczby świadectw wydanych w danym okresie (według typologii);
  - d) środki awaryjne mające na celu poprawę ogólnej jakości świadectw charakterystyki energetycznej.
-

ZAŁĄCZNIK VII

RAMY METODOLOGII PORÓWNAWCZEJ SŁUŻĄCE OKREŚLENIU OPTIMALNYCH POD WZGLĘDEM KOSZTÓW POZIOMÓW CHARAKTERYSTYKI ENERGETYCZNEJ DLA BUDYNKÓW I ELEMENTÓW BUDYNKÓW

Ramy metodologii porównawczej umożliwiają państwom członkowskim określenie charakterystyki energetycznej i emisyjnej budynków i elementów budynków oraz ekonomicznych aspektów środków związanych z charakterystyką energetyczną i emisyjną, a także ich połączenie w celu określenia poziomu optymalnego pod względem kosztów, **aby osiągnąć cele redukcji emisji i cele neutralności klimatycznej najpóźniej do 2030 r. oraz bezemisyjne zasoby budowlane najpóźniej do 2050 r.**

Ramom metodologii porównawczej towarzyszą wytyczne dotyczące ich stosowania przy obliczaniu optymalnych pod względem kosztów poziomów charakterystyki energetycznej.

Ramy metodologii porównawczej pozwalają uwzględnić profile użytkowania, zewnętrzne warunki klimatyczne i ich przyszłe zmiany zgodnie z najlepszą dostępną wiedzą naukową, koszty inwestycyjne, kategorię budynku, koszty utrzymania i eksploatacji (w tym koszty energii i oszczędności), zyski z **wyeksportowanej** energii, w stosownych przypadkach, środowiskowe, **ekonomiczne** i zdrowotne skutki zużycia energii, **społeczne skutki zewnętrzne renowacji, konstrukcji i rozbiórki budynków lub modyfikacji obszarów mieszkalnych** i koszty gospodarowania odpadami, w stosownych przypadkach, **oraz rozwoju technicznego**. Powinny one opierać się na odpowiednich normach europejskich odnoszących się do niniejszej dyrektywy.

W odniesieniu do szerszych skutków środowiskowych, ekonomicznych i zdrowotnych wynikających z poprawy charakterystyki energetycznej budynku obejmują one co najmniej:

- **ograniczenie emisji gazów cieplarnianych z budynków;**
- **zmniejszone zanieczyszczenie z budynków i jego skutki na poziomie budynku i na poziomie lokalnym, poprawa jakości powietrza;**
- **poprawa standardów życia i produktywności dzięki lepszej jakości środowiska w pomieszczeniach, a w efekcie lepszym warunkom życia i pracy;**
- **obniżone koszty dla systemu ochrony zdrowia i systemu zabezpieczenia społecznego;**
- **zintegrowanie budynków z siecią energetyczną poprzez elastyczność sieci, w tym wykorzystanie inteligentnych punktów ładowania pojazdów elektrycznych;**
- **zwiększone bezpieczeństwo dostaw w wyniku lepszej charakterystyki energetycznej i rozmieszczaniu technologii słonecznych na budynkach;**
- **ograniczenie negatywnych skutków zewnętrznych, np. uniknięcie kosztów emisji dwutlenku węgla, uniknięcie skutków zmiany klimatu i szkód związanych ze skutkami zmiany klimatu (łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej);**
- **wpływ na opłaty za emisję gazów cieplarnianych, w tym na ich poziomy, zmienność i wrażliwość;**
- **pobudzanie gospodarki lokalnej, regionalnej i krajowej, w tym tworzenie lokalnych miejsc pracy, ze szczególnym uwzględnieniem mikroprzedsiębiorstw i MSP w sektorach budownictwa i renowacji.**

Zewnętrzne skutki środowiskowe, energetyczne, ekonomiczne i zdrowotne oblicza się począwszy od sprawozdania, które ma zostać przedłożone w 2025 r.

Oprócz powyższego Komisja:

- opracowuje wytyczne towarzyszące ramom metodologii porównawczej; wytyczne te umożliwią państwom członkowskim podjęcie poniższych kroków;
- zapewnia informacje na temat szacunkowego rozwoju cen energii i opłat za **emisję gazów cieplarnianych** w dłuższej perspektywie, **a także ich zmienności i wrażliwości.**

Charakterystykę energetyczną i emisyjną ocenia się przy użyciu metodologii obliczania opartej na niniejszej dyrektywie. W celu zastosowania ram metodologii porównawczej przez państwa członkowskie warunki ogólne wyrażone parametrami ustala się na szczeblu państwa członkowskiego. **Komisja wydaje zalecenia dla państw członkowskich dotyczące ich poziomów optymalnych pod względem kosztów i spójności z trajektoriami stanu klimatu.**

Ramy metodologii porównawczej wymagają, by państwa członkowskie:

- zdefiniowały budynki referencyjne pod względem ich funkcjonalności i położenia geograficznego, w tym wewnętrznych i zewnętrznych warunków klimatycznych, oraz reprezentatywnych z tego punktu widzenia. Budynki referencyjne obejmują budynki mieszkalne i niemieszkalne, zarówno nowe, jak i już istniejące;
- zdefiniowały podlegające ocenie środki poprawy efektywności energetycznej dla budynków referencyjnych. Mogą to być środki dla poszczególnych budynków jako całości, dla poszczególnych elementów budynków lub dla połączenia elementów budynków;
- oceniły zapotrzebowanie na energię pierwotną i końcową i wynikające z niego emisje budynków referencyjnych, wobec których zastosowano zdefiniowane środki poprawy efektywności energetycznej;
- obliczyły koszty (tj. obecną wartość netto) środków poprawy efektywności energetycznej (o których mowa w tiret drugim) w trakcie spodziewanego ekonomicznego cyklu życia, stosowanych wobec budynków referencyjnych (o których mowa w tiret pierwszym) przy zastosowaniu zasad ram metodologii porównawczej.
- **obliczyły całkowite koszty z perspektywy finansowej i makroekonomicznej.**

Dokonując obliczenia kosztów środków poprawy efektywności energetycznej w trakcie spodziewanego ekonomicznego cyklu życia, państwa członkowskie oceniają opłacalność ekonomiczną różnych poziomów minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej. Pozwoli to na określenie optymalnych ekonomicznie poziomów wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej.

ZAŁĄCZNIK VIII

CZĘŚĆ A

Uchylona dyrektywa wraz z wykazem jej kolejnych zmian
(o których mowa w art. 33)

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE (Dz.U. L 153 z 18.6.2010, s. 13)	
Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/844 (Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 75)	tylko art. 1
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 1)	tylko art. 53

CZĘŚĆ B

Terminy transpozycji do prawa krajowego i daty rozpoczęcia stosowania
(o którym mowa w art. 33)

Dyrektywa	Data transpozycji	Daty rozpoczęcia stosowania
2010/31/UE	9 lipca 2012 r.	w przypadku art. 2, 3, 9, 11, 12, 13, 17, 18, 20 i 27 – 9 stycznia 2013 r.;
		w przypadku art. 4, 5, 6, 7, 8, 14, 15 i 16 – 9 stycznia 2013 r. w odniesieniu do budynków zajmowanych przez or- gany publiczne i 9 lipca 2013 r. w odniesieniu do innych budynków
(UE) 2018/844	10 marca 2020 r.	

ZAŁĄCZNIK IX

Tabela korelacji

Dyrektywa 2010/31/UE	Niniejsza dyrektywa
art. 1	art. 1
art. 2 pkt 1	art. 2 pkt 1
—	art. 2 pkt 2
art. 2 pkt 2	art. 2 pkt 3
—	art. 2 pkt 4 i 5
art. 2 pkt 3, 3a, 4 i 5	art. 2 pkt 6, 7, 8 i 9
—	art. 2 pkt 10, 11 i 12
art. 2 pkt 6, 7, 8 i 9	art. 2 pkt 13, 14, 15 i 16
—	art. 2 pkt 17, 18, 19 i 20
art. 2 pkt 10	art. 2 pkt 21
—	art. 2 pkt 22, 23, 24, 25, 26 i 27
art. 2 pkt 11, 12, 13 i 14	art. 2 pkt 28, 29, 30 i 31
—	art. 2 pkt 32, 33, 34, 35, 36 i 37
art. 2 pkt 15	art. 2 pkt 37
art. 2 pkt 15, 15a, 15b, 15c, 16 i 17	art. 2 pkt 38, 39, 40, 41, 42 i 43
art. 2 pkt 18	—
art. 2 pkt 19	art. 2 pkt 44
—	art. 2 pkt 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56 i 57
art. 2 pkt 20	—
art. 2a	art. 3
art. 3	art. 4
art. 4	art. 5
art. 5	art. 6
art. 6 i 9	art. 7
art. 7	art. 8
—	art. 9

Tabela korelacji	
Dyrektywa 2010/31/UE	Niniejsza dyrektywa
—	art. 10
art. 8 ust. 1, 9	art. 11
art. 8 ust. 2–8	art. 12
art. 8 ust. 10, 11	art. 13
—	art. 14
art. 10	art. 15
art. 11	art. 16
art. 12	art. 17
art. 13	art. 18
—	art. 19
art. 14 i 15	art. 20
art. 16	art. 21
art. 17	art. 22
—	art. 23
art. 18	art. 24
art. 19	art. 25
art. 19a	—
art. 20	art. 26
art. 21	art. 27
art. 22	art. 28
art. 23	art. 29
art. 26	art. 30
art. 27	art. 31
art. 28	art. 32
art. 29	art. 33
art. 30	art. 34
art. 31	art. 35
Załącznik I	Załącznik I

Tabela korelacji

Dyrektywa 2010/31/UE	Niniejsza dyrektywa
—	Załącznik II
—	Załącznik III
Załącznik IA	Załącznik IV
—	Załącznik V
Załącznik II	Załącznik VI
Załącznik III	Załącznik VII
Załącznik IV	Załącznik VIII
Załącznik V	Załącznik IX